

**МІСЬКИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
ДЕПАРТАМЕНТУ ОСВІТИ ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

АФЛАТОТ

**програма соціальної та фінансової освіти
дітей дошкільного віку від 3 до 6 років**

Подяка:

Даний посібник пройшов етапи розробки, апробації та редагування на підставі проведеної роботи та відгуків від партнерів програми Афлатун, вчених, викладачів, інших працівників педагогічної галузі, міністерств освіти і дітей, які були невід'ємною частиною тривалого консультативного процесу.

Особлива подяка всім тим, хто брав участь у створенні цієї книги: дітям, викладачам, батькам, тренерам, нашим відданим партнерам, міністерствам освіти, спонсорам, перекладачам, дизайнерам, художникам, працівникам Афлатун, волонтерам, друзям і сім'ям.

Секретаріат Афлатун вдячний партнерам, які зробили свій внесок в розробку посібника Aflatot: Католицька Служба Допомоги, Малаві Associação Wona Sanana, Мозамбік Children International, Філіппіни Фонд дитини, Гамбія Partenere per Femijet, Албанія Pomoc Deci, Сербія Fundacion Paniamor, Коста-Ріка Federation des Syndicats de l'Education Nationale, Того Hiwot Integrated Development Association (HIDA), Ефіопія

Також дякуємо авторам:

«Дитина в кошику»: авторизований переклад з оригіналу, Огі Д. Рівера молодший; ЮНІСЕФ Філіппіни «Нова планета»: авторизований переклад з оригіналу, Фені де лос Анхелес-Баутістанд Елмер Л. Гатчаліян; ЮНІСЕФ Філіппіни «Світ для дітей»: авторизований переклад з оригіналу, Фені де лос Анхелес-Баутістанд Елмер «Історія Афлатун»: автор Киара Массароні

«Казка про лева і мишок», взяту з байки Езопа, адаптувала Киара Массароні

«Казка про мурашку і коника», взяту з байки Езопа, адаптувала Киара Массароні «Заєць і черепаха», взяту з байки Езопа, адаптувала Киара Массароні

«Казка про монетку» автор Алоду Сантос «Місто почуттів» автор Родрігес Ана

«Афлатун проводить час зі своїми друзями» автор Лана Джелен'єв.

Додаткова подяка:

Афлатун - це рух, створення якого було б неможливим без щедрої підтримки та старанної роботи спонсорів, партнерів, волонтерів, членів руху, справжніх і колишніх членів команди секретаріату, їх сімей та друзів - усіх тих, хто допомагав донести програму Афлатун до дітей.

Хотілося б подякувати нашим спонсорам, без яких створення цієї допомоги було б неможливим, і особливо відзначити тих, хто жертвує суттєві матеріальні та духовні цінності для секретаріату Афлатун: Nationale PostcodeLoterij

Child and Youth Finance International

Технічні зауваження:

Aflatoun™ 2005 Jeroo Billimoria

Ця робота може відтворюватися і поширюватися повністю або частково, без змін і попереднього письмового дозволу виключно навчальними закладами для некомерційних адміністративних або освітніх цілей з наступним посиланням на всі копії:

Copyright 2013, Aflatoun Child Savings International. Ця робота відтворюється і розповсюджується з дозволу Aflatoun, Child Savings International. Використання в інших цілях можливе лише з письмового дозволу Aflatoun, Child Savings International. Для отримання дозволу звертайтеся info@aflatoun.org

Друкована версія:

Перше видання: березень 2013

Ціна: поширюється безкоштовно

Оригінальна версія:

Розроблено: Секретаріат Афлатун

Автори: Маргарет Кернан (ICDI), Лана Желен

Художники і дизайнери: Елеонора Спагнуоло (Чудесна Нора) Редактор

(и):

Юлія Городецька Aflatoun, Child Savings International Aflatoun, Child Social & Financial Education

P.O. Box 15991, 1001 NL Spaklerweg 14

1096 BA Amsterdam, The Netherlands Phone: +31 20 760 13 40

email: info@aflatoun.org | web: www.aflatoun.org

Переклад українською мовою:

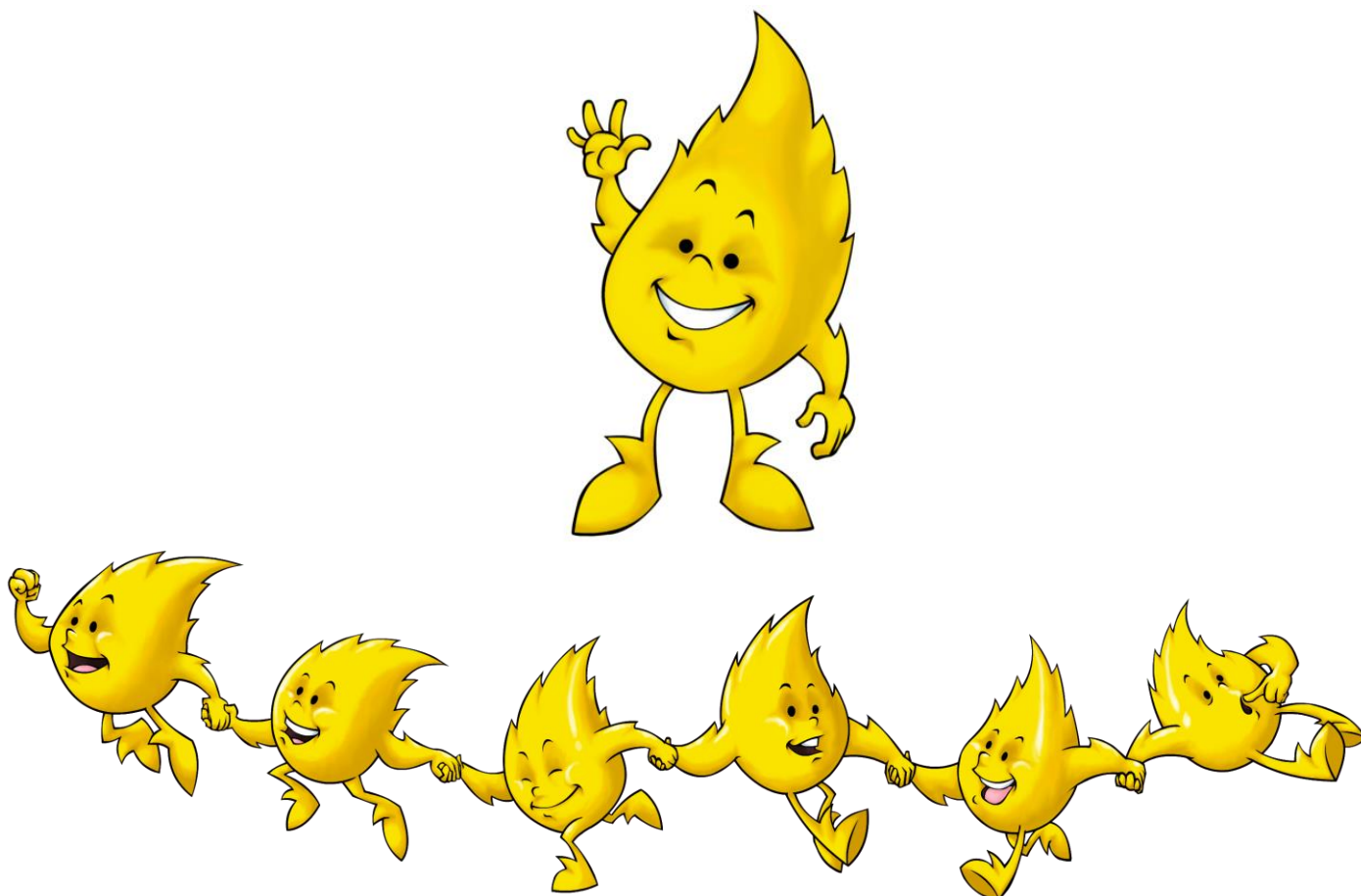
Творча група педагогів дошкільних навчальних закладів м.Вінниці

Україна, 21050, м. Вінниця, вул. П.Осипенко, 4, +0432 56 25 15

sokyrunska@galaxy.vn.ua

Зміст	
Вступ	6
Вказівки до використання	9
Розділ 1. Ти, Я і Афлатун!	12
Розвиток позитивного сприйняття своєї особистості	
Модуль 1. Знайомство з Афлатуном	
Заняття 1. Подорож Афлатуна	13
Заняття 2. Пісня Афлатуна	16
Заняття 3. Пташка Сінта	18
Заняття 4. Коробка для подорожей з Афлатуном	20
Модуль 2. Я багато в чому Особливий	
Заняття 5. Я знаю як мене звати	22
Заняття 6. Я живий	25
Заняття 7. Я можу рухати своїм тілом	27
Заняття 8. Я можу бачити, я можу чути	29
Заняття 9. Я можу нюхати і куштувати	32
Заняття 10. Я можу самовиражатися за допомогою свого тіла	35
Розділ 2. Я і моя сім'я. Турбота про людей, яких ми любимо	40
Модуль 3. Наші сім'ї важливі для нас	
Заняття 11. Ось найважливіші люди в моєму житті	41
Заняття 12. Малюк у кошику	43
Заняття 13. Я і моя сім'я щасливі разом	47
Модуль 4. Майже все ми робимо разом із сім'єю	
Заняття 14. Поняття «Праця»	49
Заняття 15. Чому важливо допомагати вдома по господарству?	52
Розділ 3. Я і мої друзі. допомагаючи один одному	55
Модуль 5. Багато що ми робимо один за одного	
Заняття 16. Казка про Лева і Мишку	56
Заняття 17. Вчимося дружби	59
Модуль 6. Ми проявляємо себе у своїх талантах та інтересах	
Заняття 18. Казка про зайця і Черепаху	61
Заняття 19. Зірочка падає - загадай бажання!	64
Заняття 20. Шоу талантів	66
Розділ 4. Я і суспільство: живемо і працюємо разом	68
Модуль 7. Я член суспільства	
Заняття 21. Наші гроші	69
Заняття 22. Створюємо макет місцевості	72
Заняття 23. Приладдя для праці	75
Заняття 24. Зробимо наш міні – маркет	77
Заняття 25. Природа навколо нас	80
Розділ 5. Я і гроші: витрачаємо, накопичуємо і ділимося	83
Модуль 8. Потреби і бажання	

Заняття 26. Чого я потребую?	
Модуль 9. Я знаю свої можливості	
Заняття 27. Я можу здійснити свої мрії	89
Заняття 28. Світ для дітей	91
Заняття 29. Казка про Монетку	94
Модуль 10. Я можу зберігати і економити ресурси	
Заняття 30. Казка про Мураха і Коника стрибунця	98
Заняття 31. Вода - це наш ресурс	
Заняття 32. Звідки беруться гроші?	
Модуль 11. Я можу обирати, куди витратити гроші	
Заняття 33. Як я проводжу час	
Заняття 34.1,2,3 ... монетки Афлатуна	
Заняття 35. Що можуть купити монетки?	
Заняття 36. Казка про Журавля та його зграю	
Модуль 12. Ярмарок Афлатуна	
Заняття 37. Накопичуємо, витрачаємо, ділимося	
Заняття 38. Готуємося до нашого ярмарку	
Заняття 39а. День маркета	
Заняття 39б. День виставки	
Заняття 40. Витрачаємо наші монетки Афлатун	

СТУП

Передісторія Афлатуна

Основна місія Афлатуна: за допомогою освітнього процесу допомогти дітям усвідомити свій потенціал для того, щоб зробити світ кращим. Особлива необхідність фінансового навчання стає все більш очевидною в останні роки.

Незважаючи на те, що ми живемо у світі зі швидкими змінами в економіці, діти і дорослі у всьому світі мають дуже низький рівень фінансової грамотності; школи і вчителі часто не мають можливості для вирішення цієї проблеми. Через брак знань у сфері фінансів діти та молодь часто стають жертвами соціально, екологічно та економічно нестійких моделей споживання. Афлатун вирішує ці проблеми шляхом створення програми комплексного соціального та фінансового навчання для дітей, щоб допомогти їм протистояти таким труднощам. Навчання організовано завдяки мережі партнерських організацій більш ніж у 85 країнах, об'єднаних разом під керівництвом Секретаріату Афлатуна, що знаходиться в Нідерландах.

Програма Афлатот для дітей, які ще не відвідують початкову школу (зазвичай це діти віком 3-7 років), - це освітня програма, яка формує у дошкільників ази соціальної та фінансової грамотності. Програма пройшла апробацію у сфері дошкільної освіти, яка довела, що таке раннє навчання дає дітям знання та переваги, що дають можливість працювати і вдосконалювати їх з кожним роком.

РОЗШИРЕННЯ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ ЗА ДОПОМОГОЮ ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ АФЛАТУН

П'ять ключових елементів програми Афлатун несуть у собі соціальне та економічне розширення прав і можливостей людини:

Перший ключовий елемент - особистісне розуміння і дослідження

Дітей спонукають до більшого самопізнання і впевненості в собі

Другий ключовий елемент - права та обов'язки

Афлатот втілює принципи Конвенції ООН про права дитини (1990)

Третій ключовий елемент - заощадження і витрати

Діти вчаться цінувати і захищати як матеріальні, так і нематеріальні ресурси.

Четвертий ключовий елемент - планування і бюджетування

Діти починають розуміти, що надії і мрії здійсненні.

П'ятий ключовий елемент- дитяча соціальна і фінансова ініціатива

Дітей націлюють сприймати себе як активного учасника та члена суспільства.

ЧОМУ РАННЄ ДИТИНСТВО ІДЕАЛЬНИЙ ЧАС ДЛЯ ПОЧАТКУ СОЦІАЛЬНОГО І ФІНАНСОВОГО НАВЧАННЯ?

Раннє дитинство є найбільш сензитивним періодом для позитивного впливу. Розвиток дітей у цей період сильно залежить від навколишнього середовища, а ефект від навчання в цей період залишається на все життя. Вкрай важливо, що освітні програми та навчальні курси з оволодіння життєвими навичками, такі як Афлатот, також розроблені для цієї вікової групи дітей.

Концепція соціальної і фінансової освіти

Діти отримують перші задатки соціальної і фінансової освіти задовго до того, як ідуть до школи. Основна частина знань про планування бюджету, заощадження, витрати і використання грошових коштів заснована на повсякденному житті. Ще до того, як формуються грошові поняття, просте розуміння того, як використовувати доступні ресурси, або, наприклад, категорії "закінчилася їжа", "купувати тільки необхідне" - це ті щоденні реалії зі сфери фінансової освіти, з якими зустрічаються діти. У дошкільнят також сформовані тимчасові рамки, вони розуміють, що іноді, щоб отримати що-небудь, краще зачекати, ніж отримати це зараз. Діти у віці 3-х років також стикаються з матеріальними цінностями, даючи і ділячись, не лише за допомогою подарунків і цінних речей, але і шляхом взаємодії один з одним. Інші, не менш важливі навички, формування яких включає в себе програма Афлатун, - це почергове користування, прийняття рішень і постановка цілей.

НАШЕ БАЧЕННЯ ТОГО, ЯК ВЧАТЬСЯ ДОШКІЛЬНЯТА:

► Дошкільнята здібні і кмітливі!

Ми вважаємо, що навіть в ранньому дитинстві діти дуже здібні і кмітливі, незалежно від їх походження, досвіду і віку. Коли діти отримують підтримку з боку дорослих, вони активні, цілеспрямовані в бажанні пізнати світ, в якому живуть і навчаються.

► Чотири сфери базового розвитку.

Етапи розвитку і прогрес відображаються в чотирьох сферах розвитку, які тісно взаємопов'язані між собою в ранньому дитинстві. Афлатот робить свій внесок в кожен з цих сфер розвитку.

1. Фізичний розвиток. Моторика активно розвивається в перші роки життя. Координація рухів розвивається під час ходьби, бігу, стрибків, в той час як дрібну моторику розвивають письмо та малювання. Фізичний розвиток і можливості для вивчення навколишнього середовища є першочерговим джерелом для сенсорного розвитку.

2. Соціальний розвиток. Розуміння інших, вміння спілкуватися, ділитися і заводити друзів - все це сфера міжособистісної взаємодії та розвитку. До нього, в першу чергу, відноситься вміння встановлювати контакт і позитивно взаємодіяти з іншими.

3. Емоційний розвиток. Орієнтовано на самосвідомість, впевненість у собі, вміння володіти своїми почуттями і розуміти їх. Емоційний розвиток включає в себе виховання почуття власної гідності і самосприйняття і, в той же час, здатність розуміти і співчувати іншим людям.

4. Когнітивний розвиток. Формування понять відбувається тоді, коли діти досліджують себе і навколишній світ. Через організовану і довільну діяльність діти дізнаються про навколишній світ, включаючи базові фінансові та соціальні поняття, такі як економія і дбайливе ставлення до цінних для нас речей. Когнітивний розвиток також включає в себе розвиток творчих здібностей.

► **Навчання має відповідати життєвому досвіду.**

Навчання має ґрунтуватися на реальному життєвому досвіді, який діти отримують у повсякденному житті. Говорячи про середовище навчання і можливості, варто брати до уваги фактор навколишньої атмосфери дому і суспільства, яка впливає на розвиток дитини. Особливо важлива роль батьків у вихованні дітей.

Програма Афлатот надає перевагу ролі сім'ї у формуванні соціальної та фінансової грамотності. Залучення батьків розглядається як важлива складова програми. Загальновідомо, що сім'я - це перший учитель, який має величезний вплив на формування фінансових і соціальних знань дитини, її поведінку. Враховуючи, що діти цієї вікової групи схильні наслідувати, батьки є важливими дійовими особами та помічниками педагога в формуванні у дітей фінансових понять. З цією метою навчальна програма пропонує ряд додаткових занять, щоб розповісти батькам про ті поняття, які вивчають діти і, таким чином, залучити їх в структуру плідної взаємодії.

► **Навчання супроводжується іграми і діти активно проводять час як в приміщенні, так і на вулиці.**

Багато дослідників стверджують, що активне навчання позитивно впливає на знання дітей у дошкільному віці. Структуровані заняття в дошкільному закладі дозволяють дітям активно проявляти себе і, як результат, вони відмінно проводять час, отримують нові знання і засвоюють їх більш ефективно.

Програма Афлатот підкреслює, наскільки важливо давати дітям простір, щоб самовиразитись, діяти так, як їм хочеться, і вирішувати проблеми, що виникають, разом. Навчальний курс передбачає використання різних методик навчання, таких як: рольові ігри, групова діяльність, ігри на свіжому повітрі, трудове виховання тощо.

► **Роль фасилітатора (педагога) в сприянні навчанню.**

Виступаючи творцем знань, педагог стимулює дітей розмірковувати і підтримує їх, коли вони беруть участь у різного роду дослідженнях. Дорослий встановлює наступну сходинку для навчання, переконавшись, що створені сприятливі умови, в наявності необхідні матеріали і налагоджено доброзичливу взаємодію один з одним. Педагоги несуть відповідальність за планування і прийняття рішень з наступних питань:

Фізичний простір: переконайтеся, що місце, а також вибір і розташування підручних матеріалів сприяють розвитку дітей.

Емоційний простір: переконайтеся, що діти почуваються в безпеці і відчувають себе частиною колективу.

Види діяльності та структура занять: переконайтеся, що заняття

завжди мають свою структуру, діти мають можливість змінювати різні види діяльності.

Заняття повинні бути чітко продуманими, доречними для дітей, відповідати їх віковим потребам і інтересам.

Вихователі повинні бути уважними в спілкуванні з дітьми та взаємодії дітей один з одним. Вихователі мають давати дітям можливість інтелектуально розмірковувати, ділитися своїми судженнями, обговорювати певні теми.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОРИСТАННЯ

Програма Афлатот розроблена з метою забезпечення соціальної і фінансової освіти дітей, заснована на раніше згаданих п'яти ключових елементах Афлатун. Таким чином, програма Афлатот не повинна розглядатися як комплексна програма з раннього розвитку та навчання дітей, а швидше як додатковий навчальний курс, націлений на уміння і навички у сфері соціальної та фінансової освіти. У зв'язку з цим педагогам пропонується включити Афлатот в загальноосвітню програму для дошкільнят. Також важливо підкреслити, що програма Афлатот робить особливий наголос на першому з ключових елементів - на особистісному розумінні і вивченні, особливо якщо вона використовується як окрема програма. Особистісне розуміння відіграє провідну роль у формуванні самосприйняття того, як дитина пройде далі у вивченні соціальних і фінансових складових.

Розділи та модулі

Програма Афлатот розділена на п'ять основних розділів:

Розділ 1. Ти, Я і Афлатун: розвиток позитивного сприйняття власної особистості

Розділ 2. Я і моя сім'я: турбота про людей, яких ми любимо

Розділ 3. Я і мої друзі: допомагаючи один одному

Розділ 4. Я і суспільство: живемо і працюємо разом

Розділ 5. Я і гроші: витрачаємо, накопичуємо і ділимося

Ефективність програми Афлатот передбачає включення модулів з п'яти розділів. Ви можете вибирати модулі, які найбільш доречні для вашої групи або робочої програми.

Заняття за програмою Афлатот вважаються базовими і рекомендовані для проведення:

1. Коробки Афлатун. Діти самостійно виготовляють "Коробки Афлатун": Коробка для Подорожей з Афлатуном і Коробка-Скарбничка Афлатун. Протягом усього курсу ви (як ведучий) будете стимулювати дітей зберігати речі з різних категорій цінностей, щоб навчити їх дбайливо ставитися до цінних речей. Це можуть бути монетки Афлатун, фотографії близьких людей, малюнки або поробки, створені в ході навчальної програми.

2. Прогулянка по місцевості. Діти краще вивчать навколишню місцевість, якщо добре розглянуть її. Під час прогулянки околицями можна показати дітям ринок, банки, урядові будівлі або інші місця, важливі для дітей.

Зверніть увагу: здійснюючи прогулянку по місцевості, переконайтеся, що

з вами достатня кількість дорослих, які супроводжують дітей, і що діти розуміють правила безпеки поведінки на вулиці.

3. Ярмарок Афлатун. Це груповий захід під вашим керівництвом (як ведучого), де діти запрошують своїх батьків і друзів прийти і купити що-небудь на Ярмарку та / або відвідати виставку їхніх творчих робіт, використовуючи монетки Афлатун.

4. Заняття з батьками. Протягом навчального курсу є можливість залучити батьків виконувати домашні завдання (домашні заняття). Такі заняття слід проводити, щоб допомогти батькам ознайомитися з тим, що вивчають їхні діти, і дізнатися більше про заняття за програмою Афлатот, які їхні діти відвідують.

Ці вказівки були розроблені для вихователів, щоб сформувати фундаментальний принцип розширення прав і можливостей. Програма створена в інтересах дітей, розроблена, щоб допомогти їм розвивати свою активну позицію, практичні навички та цінності. Цей курс допомагає дітям усвідомити, хто вони є і як їм взаємодіяти з іншими людьми; він акцентує увагу на ролі сім'ї та сімейних цінностей; він надихає дітей вивчати свої права і обов'язки; він допомагає дітям ознайомитися з поняттями "гроші" і "можливості", використовуючи методику активної участі, уникаючи стандартних способів навчання дітей...

Початок кожного розділу має наступну структуру:

- 1.Номер розділу, назва
- 2.Мета
- 3.Очікувані результати
- 4.Тема модуля та заняття

Структура конспекту заняття. Вказівки до використання:

Мета заняття

Взаємодія

Тактика навчання

Базовий розвиток

Підручні матеріали

Тривалість

Слово дня (*у деяких заняттях Ви знайдете слово дня. Це найважливіше слово, на яке варто звертати увагу протягом всього заняття*)

Вступ (к-ть хв.)

Основна частина (к-ть хв.)

Зворотній зв'язок (к-ть хв.)

Додаткові завдання.*(Не є обов'язковими. Ви можете провести їх, якщо у вас є додатковий час для подальшого занурення у тему)*

Домашні заняття. *(Це заняття, що проводяться вдома в колі сім'ї. Ви знайдете зразки листів до батьків. Можете зробити ксерокопії та роздати їх дітям, щоб батьки змогли отримати інформацію про заняття. Обов'язково особисто зверніться в листі до кожного з батьків).*

Рекомендації для педагогів:

1. Перед початком кожного заняття прочитайте модуль і хід заняття.
2. Пам'ятайте про базові поняття дитячої психології. Це основа вашої взаємодії.
3. Пам'ятайте про роль розвивального середовища. Завчасно підготуйте групу та наочність, необхідну для кожного виду діяльності.
4. Будьте для дітей зразком для наслідування в мовленні, зовнішності і поведінці.
5. Сідайте з дітьми в коло якомога частіше, особливо, коли читаете казку або обговорюєте її.
6. Залучайте дітей до обговорення, ставлячи питання "як" і "чому".
7. Не засуджуйте і не критикуйте, коли дитина висловлює думку, з якою ви не погоджуєтесь.
8. Говоріть простою мовою. Наводьте приклади і показуйте картинки, реальні об'єкти і рухи, щоб пояснити певні терміни та поняття.
9. Створіть дітям безпечні умови під час будь-яких видів діяльності.
10. Якщо дітей багато, розділіть їх на маленькі підгрупи та виконуйте завдання одночасно за допомогою помічника вихователя.
11. Спонукайте дітей до зберігання поробок. Складайте їх в Коробку для Подорожей з Афлатуном.
12. Ставтеся до роздаткового матеріалу творчо і економно. Будь ласка, переробляйте, перебирайте і повторно використовуйте підручні матеріали.
13. Працюйте в команді.
14. Спілкуйтеся, смійтеся, грайтеся і виконуйте всі завдання разом з дітьми. Позиціонуйте себе як частину дитячого колективу, але в той же час як дорослого товариша і приклад для наслідування. Отримуйте задоволення!

Пам'ятайте, що діти вчать краще, коли:

1. Вони активно навчаються, беруть активну участь у навчальному процесі.
2. Вони отримують задоволення від навчання і нових відкриттів.
3. Їм більше подобається творити, ніж отримувати готове.
4. Коли до них ставляться як до людей, здатних думати і міркувати.

Розділ 1
ТИ, Я І АФЛАТУН!
РОЗВИТОК ПОЗИТИВНОГО СПРИЙНЯТТЯ ВЛАСНОЇ
ОСОБИСТОСТІ

Розділ розподілений на дві частини:

1. Знайомство з програмою Афлатот, розповідь про історію її виникнення та розкриття її суті.

2. Акцентуючи увагу на базовій концепції Афлатот про особистісне розуміння і вивчення, дітей надихають на самопізнання, прищеплюють впевненість у собі. Вони є безпосередніми учасниками навчального процесу і мають можливість самовиразитись у творчості, пізнати себе як унікальну особистість.

Враховуючи, що цільова аудиторія програми Афлатот - діти від трьох до шести років, особлива увага звертається на:

- Формування самосвідомості;
- Вивчення власного тіла та його функцій;
- Ознайомлення з різними видами емоцій, вміння їх розуміти та виражати.

<i>Модуль</i>	<i>Заняття</i>	<i>Час</i>	<i>Статус</i>	<i>Казка/Пісня</i>	<i>Заняття на свіжому повітрі</i>
<i>Модуль 1</i> <i>Знайомство з Афлатуном</i>	<i>Заняття 1. Подорож Афлатуна</i>	<i>40 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>	<i>Казка про Афлатуна</i> <i>Пісня Афлатуна</i> <i>Пташка Сінта</i>	
	<i>Заняття 2. Пісня Афлатуна</i>	<i>40 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>		
	<i>Заняття 3. Пташка Сінта</i>	<i>35 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>		
	<i>Заняття 4. Коробка для подорожей з Афлатуном</i>	<i>45 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>		
<i>Модуль 2</i> <i>Я багато в чому Особливий</i>	<i>Заняття 5. Я знаю як мене звати</i>	<i>35 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>	<i>Почнемо заняття</i> <i>Місто почуттів</i>	<i>Прогулянка по місцевості</i>
	<i>Заняття 6. Я Живий</i>	<i>40 хв</i>	<i>Необов'язково</i>		
	<i>Заняття 7. Я можу рухати своїм тілом</i>	<i>35 хв</i>	<i>Необов'язково</i>		
	<i>Заняття 8. Я можу бачити і чути</i>	<i>60 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>		
	<i>Заняття 9. Я можу нюхати і куштувати</i>	<i>45 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>		
	<i>Заняття 10. Я можу самовиражатися за допомогою свого тіла</i>	<i>50 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>		

Модуль 1: Знайомство з Афлатуном

Заняття 1.

ПОДОРОЖ АФЛАТУНЧИКА

Мета заняття

Під час заняття діти:

- познайомляться з персонажем Афлатуном.

Взаємодія:

- у групі;
- педагог - група дітей.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- соціальний;
- емоційний;
- когнітивний;
- творчий.

Матеріали:

- картинка з зображенням Афлатуна;
- дошка / фліп-чарт;
- казка «Казка про Афлатуна»;
- вирізки з зображенням іскринки Афлатуна або чисті аркуші паперу;
- ножиці (для старших дітей);
- ручки та олівці;
- паперові смужки;
- клей;
- скотч, папір (для додаткового завдання)

Тривалість 40 хвилин

Вступ (10 хвилин)

1. Для цього завдання попросіть дітей встати.
2. Попросіть їх уявити, що зараз вечір і починає темніти.

Що ви робите, коли настає вечір?

3. Попросіть дітей обіграти, що вони роблять перед сном (наприклад, чистять зуби, бажають спокійної ночі батькам тощо)

4. Після розігрування ситуацій запитаєте:

Які з показаних вами дій ви робите в першу чергу? У другу? У третю? В останню чергу?

5. Попросіть дітей обіграти свої дії знову.

6. Щоб було веселіше, попросіть дітей рухатися швидше або повільніше

(наприклад, чистити зуби спочатку швидко, а потім повільно).

7. Потім попросіть дітей уявити собі, що вони дивляться з вікна своєї спальні високо в небо.

8. Розкажіть, що вночі на небі відбуваються дива. Попросіть дітей описати, що вони бачать з уявного вікна своєї спальні.

Основна частина (20 хвилин)

1. Познайомте дітей з Афлатуном і розкажіть, що він - дуже особливий друг, який прилетів з космосу, щоб погратися та навчити їх дивовижним речам.

2. Покажіть дітям картинку із зображенням Афлатуна або намалюйте чоловічка Афлатуна на дошці / фліп-чарті.

3. Запитайте дітей:

- *Що ви бачите на картинці?*
- *Відгадайте, хто це?*
- *Як ви вважаєте, що він тут робить?*
- *Чи хотіли б ви більше про нього дізнатися?*

4. Повідомте дітям, що з кожним заняттям протягом року вони будуть дізнаватися все більше про свого нового друга.

5. Прочитайте дітям Казку про Афлатуна.

6. Після того, як ви завершили читання, запитайте дітей:

Чи хотіли б ви познайомитися з іграми, казками та піснями, яких Афлатун навчився під час своєї подорожі навколо Світу?

Чи хотіли б ви подружитися з Афлатуном?

7. Дайте кожній дитині шаблон із зображенням Афлатуна. Попросіть дітей намалювати зображення Афлатуна на іскорці-вогнику і прикрасити його. Старші діти можуть намалювати Афлатуна на папері і вирізати його.

8. Наклеївши Афлатунчика на смужку картону допоможіть дитині виготовити маску-наголовник.

Зворотній зв'язок (10 хвилин)

1. Прочитайте казку про Афлатуна дітям ще раз, щоб закріпити знання.

2. Під час читання попросіть дітей розіграти окремі частини казки, виділені червоним. Поясніть, що кожна дитина зможе виконати роль Афлатуна, лише потрібно буде виконувати дії, описані в казці (наприклад, коли ви читаєте «Афлатун грає, співає і танцює з друзями», - попросіть кожну дитину уявити себе Афлатуном і також грати, співати і танцювати разом).

Додаткове заняття

Попросіть дітей помріяти на тему: «Якби я був Афлатуном. Про що я хотів би дізнатися? Де шукав би пригод?». Запропонуйте дітям намалювати свої мрії на аркушах паперу. На зворотному боці малюнків напишіть назву роботи та відповіді дітей. Покладіть їх в Коробки для Подорожей з Афлатуном.

КАЗКА ПРО АФЛАТУНА

Привіт, мене звати Афлатун!

Я довго подорожував до того, як ми зустрілися і потоваришували!

Ще зовсім недавно я був однією з маленьких зірочок, мільйони яких ви

бачите на небі вночі.

Не вірите?

Тоді послухайте мою історію про те, як я жив, поки не зустрів вас!

Коли я жив на небі серед зірок, я проводив багато часу зі своїми друзями. Ми грались, танцювали і співали разом. Хтось запропонує: «Давайте пограємо в хованки он у тих хмаринках!» І ось, вже ми всі біжимо та ховаємось за хмаринками.

Я знаю стільки різних ігор! Якщо ти також любиш гратися, як я, то і тебе навчу.

Після того, як ми набігались, нагralись і стомились, старші зірки збирали нас та розповідали різні казки про небо, зірки, місяць і сонце. Але найбільше мені подобалися казки про планету Земля.

«Бачиш сині цятки там вдалині?» - запитував мене тато, вказуючи на Землю. «Звичайно, - відповідав я у повному захваті. - А що це?».

«Це моря. Мені хтось розповідав, що моря - це такі великі м'які ковдри, сині, як небеса, - продовжував тато. - Вони необхідні Землі, щоб укриватися від холоднечі».

«Та ні ж! - втручалася інша зірка. - Неправда! Море - це така велика синя хмара, яка застрягла на Землі».

«А для чого потрібне море?» - запитав я.

Але ніхто мені так і не відповів. Іноді вони не знали, що відповісти.

Минуло так багато часу з тих пір, як хтось з неба відвідав Землю, тому казки переплуталися, і ніхто вже не може відрізнити, де правда, а де вигадка.

О, мені так подобалися казки про Землю і про людей, які на ній живуть!

Мені було завжди цікаво дізнатися що-небудь цікаве та незвідане.

Отже, одного разу я вирішив піти і подивитися на всі ті чудеса, про які розповідали старші зірки.

«Мамо, - сказав я, - я б хотів полетіти на Землю і познайомитися з людьми, які на ній живуть!»

Вона посміхнулася мені і відповіла: «Добре, мій маленький Афлатун! Знаєш, а твій прадідусь теж побував на Землі. Як багато нового ми дізналися з його оповідок! Я впевнена, це буде дуже корисна подорож для тебе і для всіх нас!»

«Спасибі! Дякую, матусю!» - вигукнув я.

Вона поцілувала мене в чоло і сказала: «Я подарую тобі чарівну здатність завжди залишатися на зв'язку зі своєю сім'єю і друзями: кожного разу, заплющуючи очі, ти бачитимеш маленькі зірочки. Ми будемо завжди поруч! Варто тобі лише заплющити очі - і ми вже тут!» Потім вона підвела мене до краю небес: «До побачення, мій синочку! - сказала матуся. - Іди назустріч своїй дивовижній подорожі, знайди нових друзів та вивчи всі чудеса, які відбуваються на Землі. Будь допитливим, вчись у своїх друзів і розкажи їм про наше життя на небі!»

Я обійняв і поцілував мою матусю. Заплющивши очі, я підстрибнув і полетів. Спочатку я приземлився в Індії, де знайшов своїх перших друзів, а

тепер я подорожую світом.

Я подорожував від Індії до Китаю, від Росії до Південної Африки, від Америки до Колумбії, і де б я не був, я знаходив нових друзів, які навчали мене чомусь новому, незвіданому.

Ви знаєте про ці країни і континенти? Ви б хотіли дізнатися про них у іграх, казках чи піснях, які я вивчив під час своєї великої подорожі земною кулею? Я впевнений, ми неодмінно потоваришуємо і багато чому навчимо один одного.

Ви хочете стати моїми друзями?...

Заняття 2.

ПІСНЯ АФЛАТУНА

Мета заняття:

під час заняття діти:

- познайомляться з персонажем Афлатуном;
- заспівають пісню Афлатуна;

Взаємодія:

- педагог – група дітей.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціальний;
- емоційний;
- творчий;

Матеріал:

- пісня Афлатуна;
- клей;
- чисті аркуші паперу або з відбитками дитячої долоні;
- фломастери та олівці;
- плакат із зображенням Афлатуна;
- карта;
- стрічка;
- дерев'яні палички;
- ножиці.

Тривалість 40 хвилин

Вступ (15 хвилин)

1. Дайте кожній дитині аркуш паперу та олівець. Попросіть покласти руку на папір і обвести її. (Якщо ви вважаєте, що більшість дітей групи не зможуть впоратися із завданням, дайте дітям завчасно підготовлені відбитки

руки).

2. Покажіть дітям плакат із зображенням Афлатуна, поговоріть про цього персонажа та запитайте:

Якого кольору Афлатун?

Подивіться, як кумедно стирчить його волосся. На що воно схоже? Воно схоже на дерево? На вогонь?

Воно схоже на відбиток долоні, який ми тільки що зробили? Давайте зробимо наш малюнок ще більш схожим на Афлатуна.

Як нам це зробити? Чого не вистачає? Може, намалюємо йому ротик? Оченята? Ручки?

3. Нехай діти намалюють йому велику усмішку.

4. Попросіть дітей прикрасити долоньку-іскорку.

5. Старші діти можуть самостійно вирізати чоловічка Афлатунчика. Нехай вони приклеять його на картон. А із зворотного боку зафіксують паличку. Ось і вийде лялька на паличці. Підпишіть імена дітей на звороті. Молодшим дітям потрібна буде допомога у вирізанні долоньки-іскорки та виготовленні ляльки на паличці.

6. Поясніть дітям, що необхідно зібрати всіх ляльок в кінці заняття, щоб скористатися ними знову на інших заняттях.

Основна частина (20 хвилин)

1. Запропонуйте дітям зробити коло. Поясніть, що зараз всі разом будете співати особливу пісню - про Афлатуна.

2. Скажіть, що спочатку ви самостійно заспіваєте пісню, а діти будуть розмахувати своїми ляльками на паличках та підспівувати "Афлатун" щоразу, коли у пісні зустрічатиметься слово "Афлатун".

3. Заспівайте пісню ще раз та попросіть дітей взятися за руки і підіймати їх вгору щоразу, коли у пісні зустрічатиметься слово «сяю».

4. Заспівайте пісню втретє. Цього разу попросіть дітей взяти своїх ляльок Афлатунчиків і піднімати руки високо, слухаючи слова пісні.

5. Повторіть пісню з дітьми ще два рази.

Зворотній зв'язок (5 хвилин)

1. Посадіть дітей у коло.

2. Запитайте :

– *Тепер, коли ви дізналися про Афлатунчика трохи більше, ви б хотіли стати його другом?*

– *Що вам подобається в Афлатунчика?*

– *Що б ви хотіли робити разом з ним?*

3. Допоможіть дітям згадати історію Афлатуна і пояснити про що пісня.

4. Розкажіть, що разом з Афлатуном ви здійсните подорож, у якій дізнаєтеся багато нового, цікавого і незвіданого, вивчите нові ігри і весело проведете час.

Додаткове завдання

Коли старші діти вивчать пісню, попросіть їх замінити слово

«сяю» на «посміхаюсь» і т.п. Ви можете навіть запропонувати їм придумати нові слова, щоб використовувати їх для заміни.

ПІСНЯ АФЛАТУНА

Приспів:

*Афлатун, Афлатун, яскраво сяю всім -
Цікавий світ дарую всім - дорослим і малим!
Афлатун, Афлатун, друзи зі мною ти -
Так хочу, щоб засяли знаннями й усі ми.*

Куплет:

*Я ваш Афлатун,
Я сяю тут і там.
Про усе на світі
Розкажу я вам
Я ваш Афлатун,
Яскраво сяю вам
Запитуйте – розкажу
Усе, що знаю сам.*

Приспів

*Афлатун, Афлатун, сяю, сяю весь,
Бути Афлатуном – це велика честь!
Афлатун, Афлатун, сяю, сяю весь
Бути Афлатуном –це велика честь!*

Куплет

*Якщо раптом ти,
Сам засумував
До друзів поспіши
І разом заспівай.
Ти приходь до нас,
Скоріше не барись
Ми дружим з Афлатуном,
Усім ти посміхнись!*

Заняття 3.

ПТАШКА СІНТА

Мета заняття:

під час заняття діти:

- дізнаються більше про Афлатуна та його історію;
- заспівають пісню Афлатуна;
- визначать, які речі слід берегти / зберігати.

Взаємодія:

- у групі;
- на свіжому повітрі;
- вихователь - вся група дітей;
- вихователь – підгрупа.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай;
- відчуй.

Базовий розвиток:

- когнітивний;
- творчий;
- соціальний.

Підручні матеріали:

- казка «Пташка Сінта»;
- ляльки на паличці Афлатун, виготовлені на попередньому занятті;
- пташка з картону / газетного паперу;
- чистий аркуш паперу.

Тривалість 35 хвилин

Слово дня:

збирати і зберігати

Вступ (5 хвилин)

1. Роздайте дітям їх ляльки Афлатуни на паличці і заспівайте пісню Афлатун.

2. Коли закінчите співати, посадіть дітей у коло. Запитайте:

Які ще істоти можуть літати як Афлатун?

3. Більшість дітей скажуть "птаха". Повідомте їм, що на сьогоднішньому занятті вони послухають казку про пташку Сінту, яка збирала і зберігала гілочки.

Основна частина (20 хвилин)

1. Перед початком читання казки, попросіть дітей слухати уважно. Попросіть дітей послухати казку та запам'ятати, що збирала і зберігала пташка Сінта, для чого вона це робила.

2. Прочитайте казку.

3. Прочитавши казку, запитайте дітей:

Чим займалася Сінта?

Що вона збирала?

Як ви гадаєте, для чого вона збирала і зберігала різні предмети?

Чи збирала вона колючі гілки і листя? Чому?

4. Розділіть групу дітей на дві підгрупи. Повідомте, що вони виготовлятимуть пташку Сінту та її гніздечко.

5. Нехай діти самостійно на вулиці позбирають гілочки і сухе листя. Якщо немає такої можливості, принесіть листя і гілочки в групу завчасно.

6. Частина дітей групи буде робити гніздо для Сінти з гілочок і листя.

7. Інші - робитимуть пташку Сінту, наклеївши сухе листя на вирізану фігурку.

8. Коли всі закінчать роботу, покладіть гніздо і Сінту поруч.

Зворотній зв'язок (10 хвилин)

1. Попросіть дітей стати в коло і запитайте:

Чи збираєте і зберігаєте ви які-небудь речі як Сінта?

Що ви збираєте? Що б вам хотілося збирати?

2. Попросіть дітей намалювати, що б їм хотілося збирати. Поясніть їм, що за допомогою Афлатуна, вони навчаться збирати те, що їм захочеться.

3. Попросіть дітей принести з дому коробочку, з якої вони будуть виготовляти Коробку для Подорожей з Афлатуном на наступному занятті.

ПТАШКА СІНТА

(казка)

Пташка Сінта збиралася відкласти яйця. Вона вже давно мріяла про маленьких пташенят і хотіла облаштувати для них красиве, м'яке і комфортне гніздечко до того, як вони вилупляться з яєць.

Сінта полетіла шукати гілочки і листя, щоб зробити своє затишне гніздечко. Вона дуже ретельно відбирала кожен гілочку і листочок. Пташка хвилювалася, щоб нічого не могло поранити малюків або пошкодити їх ніжні пір'їнки. Сінта хотіла назбирати достатньо гілочок, щоб швидше почати вити гніздо.

Минуло небагато часу і Сінта наносила достатньо листочків і гілочок на верхівку дерева. Пташка безперервно трудилася, перевіряючи, щоб кожна гілочка і листочок були на своєму місці. Невдовзі гніздечко було змайстроване. Сінта не могла дочекатися, коли її маленькі пташенята будуть лежати в гніздечку, яке вона зробила.

Після кількох днів очікувань, Сінта нарешті відклала яйця. Вона оберігала їх і зігрівала, захищаючи від усіх негараздів. Один за одним з яєць вилупилися пташенята.

Як же зраділа Сінта, побачивши трьох здорових, чарівних малят!..

Заняття 4.

КОРОБКА ДЛЯ ПОДОРОЖЕЙ З АФЛАТУНОМ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- заспівають пісню Афлатуна;
- визначать, що має для них цінність;
- творчо оформлять Коробку для подорожей з Афлатуном.

Взаємодія:

- у групі;
- вихователь - вся група;
- індивідуально.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- когнітивний;
- творчий.

Матеріали:

- пісня Афлатуна;
- ляльки Афлатуни, виготовлені на занятті;
- коробки (по можливості, більші, ніж коробки для взуття) принесені з дому старі журнали;
- інші матеріали для прикрашання: листочки, пір'ячко, стрічечки тощо;
- чисті аркуші паперу;
- клей, олівці.

Тривалість 45 хв.

Слово дня:**цінні речі**

Перед початком заняття, перевірте, чи у всіх дітей є коробочки

Вступ (5 хвилин)

1. Роздайте дітям їх ляльки Афлатунчики на паличці і заспівайте пісню Афлатуна.

2. Після пісні посадить дітей у коло. Нагадайте їм казку про пташку Сінту.

3. Запитайте у дітей:

Навіщо Сінта збирала і зберігала гілочки?

4. Підведіть їх до того, що Сінта збирала гілочки, бо вони були "цінні" для неї. Вони були потрібні їй, щоб побудувати гніздо.

Основна частина (30 хвилин)

1. Почніть із запитань:

Що ви любите найбільше?

Без кого / без чого ви не можете жити?

Що для вас є цінним?

2. Далі покажіть дітям, як викласти речі за їх цінністю.

Наведіть приклади за допомогою вирізок зі старих журналів чи малюнків, запитайте:

- *Чи важливе повітря? Чому?*

- *А вода? Чому?*

- *А цукерки? Чому?*

Покладіть малюнки в різних місцях кімнати і попросіть дітей пройти в

те місце, у якому знаходиться найбільш значимий малюнок.

Коли діти повернуться в коло, почніть обговорення:

Що трапиться, якщо ми залишимося без ...?

3. Виготовлення коробок для подорожей з Афлатуном.

- Попросіть дітей дістати коробки, які вони принесли з дому.

- Повідомте дітям, що як гніздо Сінти, так і їх коробки будуть місцем для цінних речей.

- Поясніть, що коробки для подорожей будуть зберігати пам'ять про те, що вони робили на заняттях, місцем, куди будуть складатися малюнки та поробки, які будуть нагадувати про подорожі з Афлатуном.

- Для початку попросіть дітей покласти в коробку ляльки на паличці Афлатунчики.

- Запропонуйте дітям прикрасити свої коробки для подорожей з Афлатуном, щоб зробити їх ще більш особливими. Можна наклеїти вирізки зі старих журналів або використовувати для прикрашення інші матеріали, такі як: листочки, мотузочки, стрічечки, пір'ячка тощо.

- Молодші діти можуть намалювати вогник Афлатун на коробках, використовуючи відбитки своїх долонь.

- Старші діти можуть пошукати букву "А" в старих журналах, вирізати і наклеїти її на Коробку.

- Завчасно варто підготувати картки, на яких діти напишуть свої імена та приклеять їх на зовнішню сторону кожної коробки.

Зворотній зв'язок (10 хвилин)

1. Після того, як роботу над виготовленням коробочок для подорожей буде завершено, запитаєте дітей ще раз:

Без кого / без чого ви не можете жити?

2. Запропонуйте намалювати свої відповіді.

Малюнки дошкільнят покладіть у коробочку для Подорожей, нагадуючи, що це надійне місце, де вони будуть зберігати важливі та цінні речі, які будуть самі створювати.

Модуль 2. Я багато в чому Особливий

Заняття 5.

Я ЗНАЮ, ЯК МЕНЕ ЗВАТИ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- дізнаються, з яких літер складається ім'я Афлатун;
- почують імена однокласників і дізнаються, чому імена такі важливі;
- визначатимуть імена і перші букви в них;
- дізнаються про походження та значення імен.

Взаємодія:

- у групі;

- вихователь – група дітей / в парах.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціальний;
- емоційний;
- когнітивний.

Підручні матеріали:

- пісня Афлатун;
- вирізані літери (з яких складається ім'я Афлатун);
- для дітей старшого віку також перші літери їх імен;
- скотч;
- дошка / фліп-чарт;
- 7 коробок для взуття.

Тривалість 35 хвилин

Перед заняттям сховайте вирізані літери в різних місцях групової кімнати

Вступ (5 хвилин)

1. Посадіть дітей у коло і запитайте:

Як звати персонажа-іскорку, з яким ми подорожуємо? (Ви можете використовувати підказки, якщо діти не пам'ятають, наприклад "він теплий", "він яскравого кольору" тощо.)

2. Коли діти назвуть ім'я "Афлатун", підкажіть їм, що воно починається з літери "А": "А" - це Афлатун". Зверніть увагу: краще називати звуки, а не літери.

3. Попросіть дітей пригадати інші слова / імена, які теж починаються з літери "А". Наприклад, "Абрикос".

4. Поділіть дітей на пари і попросіть встати. Скажіть, що ви зараз допоможете їм зробити букву "А".

5. Покажіть дітям позицію, дозвольте їм самим відобразити літеру "А". Нехай вони скажуть "А" - це Афлатун" у процесі виконання вправи.

6. З дітьми старшого віку можна заспівати пісню Афлатун і зображати букву "А" кожного разу, коли вони чують слово "Афлатун".

7. Скажіть дітям, що "А" - особлива літера, бо це перша літера імені Афлатун.

Основна частина (10 хвилин)

1. Повідомте дітям, що сьогодні їм потрібно буде знайти всі літери імені Афлатун. Напишіть по одній великій літері з імені Афлатун на кришках коробок для взуття. Запитайте у дітей:

- Чиє це ім'я?

- Яка перша літера в його імені?

- Як вона звучить?

2. Скажіть, що всі літери з імені Афлатун заховані і їх потрібно знайти. Покажіть дітям 7 коробок і скажіть, що кожна літера з імені Афлатуна написана на них.

3. Поясніть, що потрібно знайти літери і покласти їх у відповідні коробки.

4. Дайте дітям п'ять хвилин на знаходження літер, захованих в груповій кімнаті.

5. Коли всі літери з імені Афлатуна будуть знайдені, посадіть дітей та попросіть показати деякі літери свого імені.

6. Для дітей старшого віку можна заховати перші літери їхніх імен та попросити знайти їх.

7. Знайдені літери покладіть у коробку для подорожей з Афлатуном.

Зворотній зв'язок

1. Запитайте в дітей:

- Що було б, якби всіх звали Україна? (використовуйте назву вашої країни).

- Як ви думаєте, що трапилося б?

2. Наголосіть, що дуже важливо знати і з повагою ставитися до кожного імені, бо воно використовується, щоб називати ту чи іншу людину.

3. Можна використовувати альтернативні питання:

Як би ви хотіли, щоб вас називали? Чому?

4. Поясніть дітям, що у всіх різні імена. Якщо у вас у групі є діти з однаковими іменами, зверніть увагу, що вони мають різні прізвища. Це означає, що кожна дитина називається по-особливому. Попросіть дітей назвати героя мультфільму або друга / члена сім'ї, який їм подобається. Це допоможе показати різноманітність існуючих імен.

Додаткове завдання

На початку заняття заспівайте пісню-гру "Почнемо урок" К. Железної, підставляючи імена дітей.

Вихователь: *«Почнемо урок, почнемо урок*

Ми всі вже прийшли.

Піднімемо вгору іграшки,

Які ви принесли.

Наталка де?»

Наталка тут» (встає, махає рукою)

Вихователь: *«Привіт співаємо*

Поплескаєм в долоні ми,

Рукою ми махнем»

(Всі діти спочатку плескають, потім махають рукою, вітають кожную дитину по черзі)

Діти: *«Дуже добре».*

Продовжуйте, поки не заспіваєте про кожную дитину. Граючи в цю пісню-

гру, ви можете міняти голос, тембр і темп співу.

Домашнє завдання:

Запитайте у дітей, чи знають вони походження свого імені. Якщо їм цікаво, попросіть їх дізнатися у батьків історію свого імені. Підготуйте лист і передайте його батькам, використовуючи нижченаведений зразок. Ви можете почати наступне заняття, запитавши когось із дітей про те, що їм розповіли батьки.

Лист батькам: (роздати)

Шановні _____,

Сьогодні ми з дітьми вивчали імена і з'ясували, що нам цікаво буде дізнатися побільше про імена! Будь ласка, поговоріть з дитиною про те, чому Ви так назвали її, яке походження цього імені. Ми будемо обговорювати це на наступному занятті.

З повагою, _____.

**Заняття 6.
Я ЖИВИЙ**

Мета заняття:

під час заняття діти:

- розберуться, що таке живі і неживі предмети;
- навчаться визначати / називати різні частини тіла.

Взаємодія:

- у групі / на свіжому повітря;
- педагог - вся група.

Тактика навчання:

- подивися;
- зроби;
- послухай;
- доторкнись / відчуй.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціальний;
- емоційний;
- когнітивний.

Матеріали:

- заховані в групі предмети:
- камінь
- пластикова пляшка
- квітка
- гілочка
- листочок

- скло
- трава
- крейда / стрічечка;
- маленьке (кишенькове) дзеркальце;
- два відерця / кошики / коробки;
- старі журнали (для додаткового завдання);
- великий чистий аркуш паперу (для додаткового завдання);
- клей (для додаткового завдання).

Тривалість 40 хвилин

Перед заняттям сховайте предмети, які ви вибрали, у різних частинах групової кімнати

Вступ (10 хвилин)

1. Почніть з опитування окремих дітей про те, що їм розповіли батьки про походження їх імен.

2. Заспівайте пісню-гру "Почнемо урок" з попереднього заняття.

3. Далі скажіть дітям, що ви хочете змінити слова пісні. Скажіть, що їм потрібно уважно прослухати пісню, щоб дізнатися, які предмети потрібно шукати.

4. Заспівайте пісню "Почнемо урок" знову, замінюючи імена назвами предметів (наприклад, "А камінь де? - А камінь тут").

5. Нехай діти шукають кожен предмет і співають пісню доти, поки все не буде знайдено.

Основна частина (20 хвилин)

1. В одному місці групи намалуйте лінію або протягніть стрічку.

2. Намалуйте усміхнене обличчя на одному кінці лінії і сумне на іншому, покладіть по одному кошику / відру / контейнеру з обох кінців. Поясніть, що усміхнене обличчя означає "живі предмети", а сумне - "неживі предмети".

3. Попросіть одну дитину взяти предмет і запитайте:

- *Це живий чи неживий предмет?*
- *Що означає бути живим?*
- *Як ми можемо визначити, що щось живе?*

1. Назвіть дітям ознаки живих предметів:

Може рухатися (попросіть дітей порухати рукою)

Потребує повітря або кисню (розташуйте дзеркальце напроти носа)

Реагує на події навколо (поплескайте в долоні і запитайте, чи чули вони)

Росте (запитайте, чи завжди діти носять один і той самий розмір одягу)

Потребує їжі для енергії

2. Зверніть увагу дітей на лінію, що розмежовує живі - неживі предмети на підлозі.

3. Поясніть, що їм потрібно знайти заховані в групі предмети та помістити в кошик (відерце/контейнер) біля сумного чи усміхненого обличчя, пригадавши ознаки живих та неживих предметів.

4. Повторіть вправу з кожним предметом, звертаючись щоразу до іншої дитини з проханням визначити, куди помістити предмет. Наприклад: «Цей камінь живий?»

5. Коли предмети будуть розміщені відповідно у живому чи неживому секторі, попросіть дітей сісти в коло.

6. Потім, за бажанням, попросіть одну дитину підійти до "живого" сектору, а іншу - до "неживого".

7. Попросіть підрахувати, скільки предметів в кожному контейнері, виймаючи їх та складаючи так, щоб усі могли бачити.

8. Запитайте, чи діти задоволені своїми висновками. За необхідності, нагадайте характерні ознаки живих і неживих предметів, щоб вони могли краще зрозуміти відмінності.

9. Наголосіть, що ми, люди, живі. Передайте з рук в руки дзеркальце і попросіть дітей прикладати його близько до носа, щоб побачити, що дзеркальце пітніє від нашого подиху.

Зворотній зв'язок (10 хвилин)

1. Попросіть дітей зробити коло. Запропонуйте крокувати на місці та відповідати на ваші вигуки:

Вихователь: - *"Ви живі?"*

Діти: - *"Так, Так!"*

Вихователь: - *"Давайте доведемо, що ми живі!"*

Діти: - *"Так, давайте!"*

Вихователь: - *"Давайте доведемо це за допомогою нашої руки..."*
(називати частини тіла, наприклад, голова, нога, рука тощо).

Діти рухають своїми частинами тіла, продовжуючи крокувати на місці і промовляючи: «Раз-два-лівою, лівою, раз-два-правою».

2. Повторіть все три рази, на завершення запропонуйте: "А тепер давайте доведемо це всім своїм тілом!"

3. На завершення заняття розіграйте примовлянку:

Я (вказуючи на себе) хороший! (покладіть руки на груди).

Я (вказуючи на себе) сильний! (покажіть біцепси).

Ми (випряміть руки, вказуючи на всіх).

Можемо робити все самі! (Крокуйте на місці).

Додаткове завдання:

Підготуйте колаж на тему «Живе – неживе». Попросіть дітей зробити вирізки із старих журналів. На великому ватмані намалюйте два кола. Підпишіть одне коло як «Живе», інше – «Неживе». Дозвольте дітям самостійно вирішити, живий або неживий предмет зображений на картинці і в яке коло наклеїти те чи інше зображення.

Заняття 7.

Я МОЖУ РУХАТИ СВОЇМ ТІЛОМ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- познайомляться з різними частинами тіла;
- навчаться визначати / називати різні частини тіла.

Взаємодія:

- в групі/ на свіжому повітрі;
- фасилітатор (вихователь) - вся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціальний;
- емоційний;
- когнітивний.

Матеріали:

- червоні і зелені "знаки" (червоні і зелені круги, наклеєні на картон) одягнені на паличку, щоб можна було тримати в руці;
- казка « Казка про Афлатуна».

Тривалість 35 хвилин**Вступ (5 хвилин)**

1. Почніть заняття з повторення примовлянки "Ти живий" (Заняття 6).
2. Нагадайте дітям, що на попередньому занятті вони засвоїли, що все живе вмє рухатися так, як рухається наше тіло.
3. Після примовлянки запитайте у дітей:
  - *Що ще ви можете робити своїм тілом?*
  - *Яка частина тіла рухається або виконує рух?*
4. Скажіть дітям, що ми контролюємо рухи нашого тіла. Ми можемо рухатися швидко, а можемо рухатися повільно. Уточніть, що ми можемо рухати різними частинами тіла. Запитайте у дітей:
  - *Якими частинами тіла ви можете рухати?*
  - *Ви можете поворухнути ногою? Рухати губами? Носом? Руками?*

Основна частина (20 хвилин)

1. Тепер попросіть одну дитину назвати будь-яку частину тіла, якою можна рухати. Попросіть всіх дітей показати, як багато різних способів рухати цією частиною тіла. Допмагайте дітям, вносячи свої пропозиції (наприклад, якщо хто-небудь каже "я можу рухати руками", ви можете потиснути комусь руку, помахати нею, поплескати в долоні).
2. Після цієї вправи покажіть дітям червоні й зелені "знаки". Запитайте, якого вони кольору і яку мають форму.
3. Розкажіть, що червоний знак означає "Стоп", а зелений - "Вперед".
4. Тепер поясніть, що ви будете називати частину тіла, а дітям потрібно буде ворухити нею. Скажіть, що можна виконувати будь-які рухи. Зверніть

увагу, що коли піднімаєте зелений знак, можна починати рух, а коли показуєте червоний - потрібно зупинитися.

5. Ускладнення цього завдання полягає в тому, щоб урізноманітнити рухи, наприклад, рухатися то швидко, то повільно. Поясніть, що якщо ви називаєте частину тіла тихо, то рухати нею потрібно дуже повільно, а коли голосно - то рухи слід виконувати якнайшвидше. Червоний знак – зупинка.

Зворотній зв'язок: (5 хвилин)

1. Прочитайте дітям казку про Афлатуна. Під час читання інтонаційно виділяйте різні рухи, які виконує Афлатун, імітуйте його дії (див. Підкреслені слова в казці) і попросіть дітей повторювати рухи з вами.

2. Зверніть увагу дітей на те, що Афлатун використовує своє тіло, щоб виконувати багато різних справ: досліджувати світ, обіймати своїх батьків, грати з друзями тощо. Попросіть дітей розповісти, які хороші справи вони можуть робити за допомогою свого тіла.

3. Запитайте дітей, чи можуть вони придумати які-небудь погані дії, які можна виконувати за допомогою свого тіла. Запропонуйте такі приклади, як штовхати товариша, смикати кого-небудь за волосся.

4. Обговоріть з дітьми необхідність використання свого тіла для гарних справ, а не для того, щоб ображати інших людей. Разом встановіть правила проведення занять з Афлатуном.

Додаткові завдання

Посадіть дітей у коло. Пограйте в гру "Афлатун каже ..." (як варіант гри "Саймон каже ..."). Поясніть дітям, що їм потрібно виконувати дії лише тоді, коли вони чують "Афлатун каже ..." Якщо команда звучить без "Афлатун каже ..." - то виконувати її не потрібно. Для початку давайте прості команди.

Вихователь: "Афлатун каже доторкнутися до вуха!" (Нехай діти доторкнуться до свого вуха). "Торкніться свого ліктя!" (Дитина, яка доторкнулася до ліктя, вибуває з гри). Щоб ускладнити завдання, можна називати функції частин тіла, а не їх назви. Називайте різні рухи (наприклад, "Афлатун каже: « Доторкніться до тієї частини тіла, яка може штовхати м'яч!»).

Заняття 8

Я МОЖУ БАЧИТИ І ЧУТИ

Мета заняття:

Під час заняття діти:

- вивчать кольори і деякі предмети, які ми чуємо і бачимо;
- називатимуть / визначатимуть, що вони бачать і чують;
- визначать свій улюблений колір;
- навчатися цінувати органи чуття.

Взаємодія:

- у групі / на свіжому повітрі;
- ведучий - вся група;
- ведучий - окремі діти.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціальний;
- емоційний;
- когнітивний.

Матеріали:

- стрічка;
- зображення ока;
- зображення вуха;
- білий папір;
- ручки і олівці;
- дошка / фліп-чарт;
- великий ватман (для додаткового завдання);
- пов'язка на очі (для додаткового завдання).

Тривалість 60 хвилин**Слово дня:**

почуття

Вступ (30 хвилин)

1. Повідомте дітям, що ви збираєтесь на прогулянку, щоб дослідити, що можна побачити і почути на вулиці.

2. Запитайте у дітей, чи знають вони правила поведінки на вулиці.

Переконайтеся, що діти назвали такі правила:

*завжди тримайтеся за руки з товаришем,
не відходьте від групи.*

будьте обережні поблизу небезпечних місць (сміттєві баки, жваві дороги).

3. Дайте дітям завдання: «Уважно дивитися і слухати, що відбувається навколо».

4. Вишикуйте дітей в колону по двоє, скажіть, щоб діти йшли, тримаючись за руки зі своїми товаришами. Упевніться, що у вас достатньо супроводжуючих, якщо ви йдете за територію садка. Ви можете попросити батьків допомогти вам на цьому занятті.

5. Під час прогулянки запитайте дітей:

Що ви бачите довкола? Що ви чуєте навколо?

Які кольори і форми ви бачите? Які картини ви бачите?

5. Нехай вони докладніше розкажуть про те, що вони бачать і чують.

Основна частина (15 хвилин)

1. Після прогулянки посадіть дітей у коло.

2. Прикріпіть зображення ока на одну частину фліп-чарта / дошки, а

зображення вуха - на іншу.

3. Тепер попросіть когось із дітей стати біля одного з малюнків і розповісти, що він / вона чули або бачили. Попросіть решту дітей групи підійти до дитини, якщо вони також чули і бачили те саме. Намагайтеся залучити всіх дітей.

4. Скажіть, що кожен з них бачив і чув дуже цікаві речі / людей / події за межами садочка.

5. Запитайте дітей, як вони думають, навіщо нам органи чуття: зір і слух? Підкресліть, що завдяки зору, ми можемо бачити те, що відбувається навколо нас. Ми також можемо чути, що відбувається навколо нас, завдяки органам слуху. Наголосіть, що завдяки зору і слуху, ми можемо уявляти собі, що трапиться в майбутньому.

6. Наприклад, запитайте дітей:

Як ви можете здогадатися, що незабаром піде дощ?

І, допомагаючи дитині розвинути думку, запитайте:

- *Як виглядають хмари? Які кольори ви бачите?*

- *Що ви чуєте? Які картини довкола ви бачите?*

7. Тепер підведіть дітей до наступних роздумів, запитавши:

Як ви можете здогадатися, що незабаром закінчиться дощ?

І допоможіть їм знову навідними запитаннями, як робили раніше.

8. Нагадайте дітям, що завдяки органам зору і слуху, ми можемо бачити, чути і уявляти, що відбувається навколо нас. Знаючи, що відбуватиметься, ми зможемо підлаштуватися, змінити наші дії.

Наприклад, якщо ми знаємо, що буде дощ, що ми робитимемо? Обговоріть це з дітьми, використовуючи наступні навідні запитання:

- *Ми підемо гуляти? Ми залишимося вдома?*

- *Можливо, візьмемо з собою парасольку?*

Зворотній зв'язок (15 хвилин)

1. Нагадайте дітям, що завдяки органам зору, ми можемо розрізняти кольори і зображення. Запропонуйте дітям намалювати Афлатуна за допомогою відбитка руки на альбомному аркуші паперу.

2. Попросіть їх вибрати улюблені кольори, картинки та використати їх для прикрашення особливого чоловічка Афлатуна.

3. Зверніться до кожної дитини під час прикрашення і запитайте: «Чому тобі подобається саме цей колір?». Попросіть дітей намалювати щось такого самого кольору.

4. Запропонуйте показати свої малюнки друзям. Потім покладіть їх в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

5. Ви можете заспівати з дітьми пісню Афлатун перед тим, як покласти малюнки в Коробку для Подорожей. Запропонуйте розмахувати своїми намальованими чоловічками Афлатунами щоразу, коли в пісні згадується ім'я «Афлатун».

Додаткове завдання

1. Пограйте в гру із зав'язаними очима. Оберіть ведучого. Зав'яжіть

дитині очі, а інші діти нехай стануть в лінію. Ведучий повинен на дотик впізнати хто це. Якщо дитина назве правильно, то вони міняються місцями і гра триває. Можна урізноманітнити гру, замінивши впізнавання на дотик - на голоси дітей. Запропонуйте комусь з дітей сказати: «Афлатун», а ведучий має вгадати, хто це сказав.

2. Пограйте в гру «По секрету». Виберіть секрети (щось, про що не знають інші діти, але дізнаються через певний час). Поясніть дітям, що ці секрети потрібно розкрити і їх не можна тримати в таємниці.

Мета гри: передавати послання від однієї дитини до іншої. Почніть з того, що проговоріть секретне послання (коротенька пропозиція) дитині, яка сидить найближче до вас. Дитина повинна буде передати послання своєму сусідові, а сусід - своєму сусідові і так далі. Попередьте дітей, що секрет потрібно передавати пошепки, щоб почув лише сусід, а не всі діти в групі. Підсумуйте, як діти передавали секрет: «Говорили голосно? Говорили тихо? Передавали послання правильно?»

Завдання для домашнього заняття

Напишіть звернення до батьків, використовуючи нижчеподаний зразок. Попросіть дітей навчити батьків малювати чоловічка Афлатуна за допомогою відбитка руки та запитати, який у них улюблений колір і чому. Попросіть принести малюнки в садок та показати всім дітям на наступному занятті, як їх батьки намалювали Афлатуна.

Лист батькам

Шановні _____,

Сьогодні ми прогулювалися вулицями міста та дізналися багато нового! Ми зрозуміли, наскільки важливі для нас органи чуття і як вони допомагають нам пізнавати навколишній світ. Ми також навчилися малювати нашого друга Афлатуна. Попросіть дитину навчити Вас малювати його за допомогою вашого відбитка руки! Намалюйте разом з дитиною Афлатуна, прикрасьте малюнок Вашим улюбленим кольором? Розкажіть дитині, який Ваш улюблений колір і чому він вам подобається.

Нагадайте дитині, щоб вона не забула взяти малюнок у садочок на наступне заняття. Вона покаже його всім дітям!

З повагою _____.

Заняття 9.

Я МОЖУ НЮХАТИ І КУШТУВАТИ

Мета заняття:

під час заняття діти

- дослідницьким шляхом визначать, що пахне добре, а що погано;
- спробують різні смаки (солоний, солодкий тощо);
- розберуться, що можна їсти, а що ні;
- можуть визначати / називати смаки;

- опишуть свою улюблену їжу.

Взаємодія

- у групі;
- ведучий – діти;
- ведучий – дитина.

Тактика навчання

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток

- фізичний;
- когнітивний;
- творчий.

Матеріал

- об'єкти для визначення смаку;
- стрічка;
- зображення язика;
- зображення носа;
- малюнок з усміхненим обличчям;
- малюнок з сумним обличчям;
- малюнки того, що приємно і неприємно пахне (наприклад, фрукти, брудна шкарпетка);
- старі журнали і картинки з їжею;
- паперові тарілки (або круглі картонні листи);
- клей;
- ножиці;
- 3 коробки.

Тривалість 45 хвилин

Вступ (10 хвилин)

1. Для початку попросіть деяких дітей показати малюнки Афлатуна, які намалювали їх батьки.

2. Заспівайте пісню "Я щасливий і я знаю це". Замініть стрічки пісні наступними словами: Якщо ти щасливий і знаєш це ...

... закрій очі ... закрій очі руками ... затисни свій ніс

... покажи язика

3. Нагадайте дітям, що під час виконання цього завдання, вони користувалися очима, щоб бачити, вухами, щоб чути. А що робив ваш ніс?

4. Попросіть дітей згадати вашу прогулянку на свіжому повітрі. Цього разу запитайте:

Чи пам'ятаєте ви, які запахи відчували під час прогулянки?

5. Нагадайте їм про конкретні місця, де вони гуляли (наприклад, місце, де стоять сміттєві баки, поле). Якщо діти не пам'ятають, ви можете запитати їх про запахи, які вони відчували сьогодні вранці або вчора ввечері перед сном.

6. Запитайте, яка частина тіла допомагає дітям розрізняти запахи. Доведіть дітям, що ніс - це частина нашого тіла, яка допомагає нам нюхати. Таким чином, ми розрізняємо приємні і неприємні запахи.

Основна частина (20 хвилин)

1. Розмістіть малюнки з усміхненим та сумним обличчям в різних місцях групи. Поясніть, що усміхнене обличчя означає "приємний запах", а сумне - "неприємний запах".

2. Розкладіть малюнки приємних і неприємних запахів в три різні коробки. Розділіть дітей на три групи, кожній групі визначте коробку і дайте завдання: дістаючи малюнки з коробок, розподіліть їх на ті, що можуть пахнути приємно та неприємно. Відповідно занесіть до усміхненого та сумного обличчя.

3. Коли вони виконають завдання, поясніть, що ніс працює разом з іншою не менш важливою частиною тіла - язиком. Язик допомагає нам куштувати їжу.

Дидактична гра «Відгадай за смаком»

4. Дістаньте об'єкти для визначення смаку. Переконайтеся, що їх не видно.

5. Запропонуйте бажаючим скуштувати їх із закритими очима.

6. Попросіть їх вгадати, що це і сказати іншим, який це смак - солодкий, кислий, солоний, гострий тощо.

7. Далі попросіть дітей розгадати об'єкти, користуючись лише носом.

8. Коли всі діти, по черзі, спробують, понюхають і вгадають, відкрийте об'єкти, щоб усі могли їх побачити.

9. Запитайте бажаючих, як було простіше вгадати секретний інгредієнт: користуючись лише носом або куштуючи на смак.

10. Поясніть, що пробуючи їжу на смак, ми можемо дізнатися, яка вона - солодка, кисла, гірка, солонка тощо, і що наш язик працює в парі з носом, який допомагає нам визначати приємні і неприємні запахи.

Зворотній зв'язок (5 хвилин)

1. Попросіть дітей подумати про інші страви, які вони знають, і запитайте, які вони на смак, як пахнуть. Нехай вони подумують про свою улюблену страву. Яка вона солонка чи гостра, кисла, гірка, солодка тощо.

2. Дайте кожній дитині паперову тарілку і дістаньте старі журнали. Нехай діти повірізають картинки із зображенням їжі, яка їм подобається, наклейте картинки на паперові тарілки.

3. Дітей старшого віку можна просто попросити намалювати їх улюблену страву на паперовій тарілці.

4. Коли все буде готово, попросіть бажаючих показати свою тарілку з улюбленою стравою.

5. Знову нагадайте дітям про важливість органів чуття, особливо про орган смаку. Наголосіть, що незважаючи на те, що різні продукти мають різні смаки і запахи, ми можемо легко визначити, що це, наприклад, смачна їжа, приготовлена батьками. Також завдяки запаху, ми можемо визначити, чи можна їсти ту чи іншу страву, чи вона вже зіпсувалася.

Переконайтеся, що кожна тарілка підписана і нехай діти покладуть їх у

свої Коробки для Подорожей з Афлатуном. Ви можете заспівати пісню Афлатуна, доки діти складають свої поробки.

Домашнє завдання

Дайте кожній дитині по паперовій тарілці з собою. Роздрукуйте лист для батьків, щоб пояснити суть завдання "Улюблений пиріг нашої родини".

Використовуйте нижчеподаний зразок. Попросіть дітей принести «Улюблений пиріг нашої родини» та показати на наступному занятті.

Лист батькам

Шановні _____,

Сьогодні на занятті ми говорили про наші органи чуття, особливо про нюх і смак. Нам би хотілося, щоб Ви також взяли участь у виконанні завдання "Улюблений пиріг нашої родини".

Візьміть паперову тарілку, яку дитина принесла із садочка сьогодні. Допоможіть дитині розділити її на кількість членів сім'ї (як ділять піцу) і вирізати шматочки. Кожен член сім'ї повинен намалювати / написати / свою улюблену страву на вирізаному шматочку тарілки.

Нагадайте, щоб дитина не забула взяти з собою «Улюблений пиріг» до дитячого садка, щоб показати всім дітям!

З повагою, _____.

Заняття 10.

Я МОЖУ САМОВИРАЖАТИСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ СВОГО ТІЛА

Мета заняття:

під час заняття діти

- ознайомляться з різними емоціями і з тим, як вони проявляються;
- діти визначатимуть і називатимуть емоції.

Взаємодія:

- у групі / на свіжому повітрі;
- педагог - вся група;
- педагог - окремі діти.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- соціальний;

- емоційний;
- когнітивний;
- творчий.

Матеріали:

- картки Емоцій Афлатуна;
- музичні інструменти;
- м'яч;
- казка: Місто Почуттів;
- паперові тарілки (або круглі картонні листи);
- ножиці;
- клей;
- ручки / олівці;
- старі журнали;
- пряжа / шерсть;
- мотузка;
- дирокол;
- палички;
- стрічка;
- чисті аркуші паперу (для додаткового завдання).

Тривалість 50 хвилин

Вступ (10 хвилин)

1. Почніть заняття, попросивши декількох дітей показати "Улюблений пиріг сім'ї".
2. Далі, посадить дітей в коло і покажіть різні Картки Емоцій Афлатуна.
3. Запропонуйте відгадати, яка емоція зображена на картинці.
4. Спробуйте повторити емоції, зображені на картинках, за допомогою свого обличчя.
5. Запропонуйте дітям пограти в гру "Заморозки". Ви будете грати на музичному інструменті, а діти передаватимуть один одному м'яч. Коли музика зупиниться, ви покажете картку з емоцією. Той, хто тримає м'яч, повинен бути "замороженим" і має, за допомогою свого обличчя, показати емоцію, зображену на картці.
6. Продовжуйте гру доти, доки всі діти не візьмуть у ній участь.
7. Після гри прочитайте казку "Місто Почуттів", яка розповідь про різні почуття, притаманні людям.

Основна частина (30 хвилин)

1. Після прочитання казки "Місто Почуттів", опрацюйте з дітьми запитання, які вказані в казці. Наголосіть, наскільки це природно відчувати різні почуття - страху, смутку, сорому тощо. Поясніть, що все це природні почуття і дуже важливо ділитися ними з іншими людьми.
2. Поясніть дітям, що ми можемо зрозуміти, що відчувають інші люди просто подивившись на те, що трапилося, або звернувши увагу на зовнішній вигляд і особливо на вираз обличчя. Ми також можемо визначати емоції людей

по тому, як вони говорять: голос звучить по-різному, якщо людина сумує або радіє, якщо вона зла або щаслива.

3. Попросіть дітей поговорити один з одним щасливим голосом, потім сумним, радісним, злим, переляканим. Малюкам запропонуйте зробити щасливе, сумне, радісне і перелякане обличчя.

4. Дайте кожній дитині паперову тарілку і скажіть, що зараз кожен зробить для себе Маску Почуттів.

5. Запропонуйте дітям згадати почуття, які згадувалися в казці, та вибрати, що вони хотіли б зобразити.

6. Ніс, вуха і рот можна вирізати із старих журналів. Як альтернативний варіант, вони можуть самостійно намалювати обличчя на тарілках.

7. Заохочуйте дітей користуватися підручними матеріалами, щоб створити інші риси обличчя (наприклад, з пряжі / вовни можна зробити волосся).

8. Попросіть дітей вирізати отвори для очей.

9. Прикріпіть мотузочки з боків, щоб діти могли надіти маски. Як альтернативний варіант, можна приклеїти палички до масок, тоді діти зможуть тримати їх біля свого обличчя руками.

Зворотній зв'язок (10 хвилин)

1. Нехай діти по черзі покажуть свої маски.

2. Коли одна дитина показує свою маску, запитаєте інших:

В якій ситуації ви проявляєте цю емоцію? (наприклад, після демонстрації маски з сердитим обличчям, запитаєте: Що може змусити вас розлютитися?

Ви коли-небудь переживали таку емоцію? Коли?)

3. На завершення заняття заспівайте пісеньку "Якщо ти щасливий..."

Додаткове завдання

З дітьми старшого віку можна зробити Книгу Почуттів. Пошукайте в старих журналах різні емоції і повирізайте їх. Дайте одну з картинок дитині і попросіть наклеїти її на чистий аркуш паперу. Запитайте дитину, у якій ситуації ви можете застосувати цю емоцію, і запишіть відповідь на папері. Скріпіть всі аркуші з почуттями разом, щоб вийшла Книга Почуттів.

МІСТО ПОЧУТТІВ

(казка)

Давним-давно в далекому місті в різнокольорових будиночках жили люди.

Біля їхніх будинків росли маленькі і великі дерева, червоні й фіолетові квіти, навколо них було безліч комах: мурашки, бджоли, маленькі павучки, які цілими днями базікали і веселилися. Але ви ж, напевно, хочете дізнатися, хто жив в різнокольорових будиночках?

Так от,

у блакитному будиночку жив пан Страх,

• у червоному жила пані Смуток,

• у жовтому жив пан Щастя,

• а в зеленому жило малятко Спроба.

Пан Страх завжди знаходився у своєму синьому будиночку, йому не хотілося виходити і дивитися на гарні дерева і квіти. Він завжди думав, що якщо він вийде з дому, то на нього може впасти дерево або квіти можуть посміятися з нього. А ще пан Страх думав, якщо залишить свій будинок, то його наздожене ураган, він вдариться або в нього потрапить блискавка. Пан Страх завжди всього боявся. Ви уявляєте, як важко жити так, як жив він.

Пані Смуток, яка жила в червоному будиночку, постійно плакала. Вона часто гуляла навколо свого будиночка, але не відходила далеко, бо кожного разу, навіть наступивши на траву, їй ставало сумно, що вона прим'яла її. Щоразу після прогулянок навколо будиночка, вона поверталася і плакала, бо їй було сумно прощатися з деревами, квітами і комахами. Все засмучувало її, і очі пані Смуток були великі, як лимони, бо вона плакала дні та ночі безперервно.

У жовтому будиночку жив пан Щастя. Він завжди посміхався і жартував. Він був такий щасливий, що ніколи не звертав уваги на інших, йому подобалося лише сміятися і посміхатися весь день. Він вважав своє життя щасливим і йому ніхто не був потрібен, щоб разом проводити час. Тому він цілими днями один прогулювався у саду, розповідаючи жарти комахам, кроликам, деревам і квітам.

Ви також думаєте, що пану Щастю не потрібні друзі?

І в останньому будиночку жило малятко Спроба. Воно було новачком в цьому місті. Воно привезло повну валізу іграшок, різнобарвних речей і печиво, яке спекла йому бабуся перед від'їздом.

Через кілька днів після того, як Спроба влаштувалася в новому будиночку, вона почала замислюватися: «Напевно, мені варто піти познайомитися з сусідами. Може, влаштувати вечірку і запросити їх усіх?» Отже, Спроба приготувала запрошення, прикрасила їх гарними малюнками і підписала: «Мене звать Спроба, я новенька у вашому містечку. Мені б дуже хотілося познайомитися з усіма вами, тому я приготую смачний обід в суботу на першу годину дня. Я запрошую вас приєднатися до мене, ми неодмінно гарно проведемо час у веселоощах та забавах!»

Спроба не знала, скільки у неї сусідів, тому вирішила зробити 15 запрошень.

Вона вийшла у двір і зустріла помаранчеву пташку з довгими крильцями і приємним голосочком.

Пташка запитала: «Ти новенька в цьому місті? Мене звать Ріко, а тебе?» Спроба дуже зраділа, що знайшла свого першого друга в цьому місті і відрекомендувалася: «Мене звать Спроба, я нещодавно поселилася в зеленому будиночку. Я збираюся прогулятися і запросити сусідів до себе в гості, щоб з усіма познайомитися».

Пташка Ріко дуже зраділа і підказала Спробі, де знайти сусідів: пана Страха - в синьому будиночку, панну Смуток - в червоному і пана Щастя - в жовтому. Ріко теж отримала запрошення для себе та членів своєї сім'ї, а також для інших тварин і комах та полетіла в своє затишне гніздечко.

Спроба продовжила свій шлях і запросила всіх сусідів, про яких їй розповіла Ріко.

У призначений день, у суботу, Спроба приготувала смачну випічку, желе з різними смаками, свіжі фруктові соки і прикрасила будинок яскравими повітряними кульками.

Гості почали збиратися на першу годину дня, всі вони насолоджувалися частуванням і товариством один одного. Смачно пообідавши, вони всі почали спілкуватися.

Пташка Ріко розповідала про свою сім'ю, яка живе в гнізді, і про те, як вона пишається своїми 10 дітьми.

Комахи розповідали Спробі, чим вони займаються протягом дня, як вони будують будиночки і добувають їжу для своїх родин.

Коли прийшла черга пана Страха, він сказав: «Дорога Спроба, зазвичай я не виходжу з дому, бо боюся, щоб зі мною нічого не сталося. Але сьогодні прийшов, бо дуже хотів познайомитися з тобою». Спроба дуже здивувалася, однак подякувала пану Страху за те, що він прийшов, і стала слухати далі інших гостей.

Пані Смуток, в свою чергу, заявила: «Спроба, я хочу подякувати тобі за запрошення. Я зазвичай гуляю лише навколо свого будинку і мені так сумно ступати на траву і потім прощатися з моїми друзями - квіточками і деревами, що я плачу потім цілий день. Спочатку я не хотіла йти, але мені стало так цікаво познайомитися з тобою, що я вирішила піти».

Спроба дуже здивувалася, що сусіди жили так відособлено один від одного, але вона приготувалася слухати останнього гостя, пана Щастя. Він сказав: «Дорога Спроба, спочатку я подумав, навіщо мені приходити на цю зустріч, я і так щасливий. Але, як і попереднім гостям, мені стало цікаво познайомитися з тобою і я вирішив прийти».

Коли всі висловилися, Спроба вирішила розповісти трохи про себе: «Як ви вже знаєте, я новенька в містечку. Раніше я жила в іншому місті, а потім отримала запрошення попрацювати в тутешньому магазині. Я була така щаслива, що відчувала себе, як пан Щастя. Думала, що мені ніхто не потрібен, так як все для щастя у мене вже було. Люди приходили вітати мене, але мені було все одно». Пан Щастя з подивом глянув на Спробу. ***Невже у когось могли бути такі ж почуття, як і в нього?***

Спроба продовжила свою історію: «Але коли я зрозуміла, що мені потрібно їхати так далеко, я злякалася і відчула себе, як пан Страх. Я не хотіла переїжджати і не збирала свої валізи два дні. А потім моя бабуся розповіла мені, що я зустріну багато нових і хороших друзів, і я вирішила зібратися і приїхати сюди». Пан Страх також дуже здивувався, що не тільки він один відчуває подібні почуття.

І нарешті, Спроба сказала: «Коли я приїхала у ваше місто, я нікого не знала і мені було трохи сумно. Я весь вечір проплакала, як пані Смуток. Але потім я згадала, що мені говорила бабуся, і вирішила запросити всіх вас». Пані Смуток з подивом слухала Спробу, розуміючи, що вона не одна сумує і плаче.

Спроба звернулася до друзів: «Всі почуття, які ви відчуваєте, природні, і вам не варто сидіти вдома тільки тому, що ви так себе відчуваєте. Можна

збиратися разом і ділитися своїми хвилюваннями. Коли вам сумно чи ви чогось боїтеся, поговоріть зі мною, іншими сусідами або друзями і вам одразу стане спокійніше, як зараз. Після нашої зустрічі я більше не буду сумувати, адже тепер у мене є ви».

Коли гості збиралися йти, Спроба подякувала їм за те, що вони прийшли, і всі вони подякували Спробі за запрошення і за те, що відтепер вони друзі. Вони також пообіцяли один одному, що надалі будуть завжди ділитися своїми хвилюваннями і тим, що їх турбує, а значить їм буде спокійніше.

Коли Спроба лягала спати, вона була дуже щаслива, що день пройшов чудово і тепер у неї стільки нових друзів. Друзів зі схожими почуттями, з якими вона тепер може ділитися своїми хвилюваннями.

Розділ 2

Я ТА МОЯ СІМ'Я: ТУРБОТА ПРО ЛЮДЕЙ, ЯКИХ МИ ЛЮБИМО

Цей розділ присвячений висвітленню важливості взаємин в родині дошкільнят. Діти познайомляться з різним складом сім'ї, навчатися називати всіх членів родини та дізнаються, яку важливу роль в житті відіграють люди, що нас оточують.

У розділі також розглядаються загальні поняття про працю та про те, чому важливо трудитися, підкреслюється важливість праці кожного члена родини.

<i>Модуль</i>	<i>Заняття</i>	<i>Час</i>	<i>Статус</i>	<i>Казка/Пісня</i>
<i>Модуль 3: Наші сім'ї важливі для нас</i>	<i>Заняття 11. Ось найважливіші люди в моєму житті</i>	<i>45 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>	<i>Малюк у кошику</i>
	<i>Заняття 12. Малюк у кошику</i>	<i>45 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>	
	<i>Заняття 13. Я і моя сім'я щасливі разом</i>	<i>50 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>	
<i>Модуль 4: Ми багато чого робимо з членами наших родин</i>	<i>Заняття 14. Поняття «Праця»</i>	<i>40 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>	<i>Афлатун проводить час з друзями</i>
	<i>Заняття 15. Чому важливо допомагати вдома по господарству</i>	<i>40 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>	

Модуль 3. Наші сім'ї важливі для нас

Заняття 11.

ОСЬ НАЙВАЖЛИВІШІ ЛЮДИ У МОЄМУ ЖИТТІ

Мета заняття:

під час заняття діти

- визначать і назвуть всіх членів своїх сімей (в широкому розумінні);
- дізнаються про важливість кожного члена сім'ї.

Взаємодія:

- у групі;
- на свіжому повітрі;
- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивися;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціальний;
- емоційний;
- творчий.

Матеріали:

- клей / стрічка;
- білі паперові кружечки діаметром 3,8 см;
- ручки і олівці;
- картон;
- стрічка;
- маленькі дерев'яні палички (шпажки).

Тривалість 45 хвилин

Вступ (10хвилин)

1. Запропонуйте кожній дитині вийти на вулицю і знайти дві великі і дві маленькі палички (якщо немає такої можливості, приготуйте палички або гілочки завчасно).

2. Після повернення в групу, дайте кожній дитині картонний аркуш паперу і попросіть їх зробити рамочку, використовуючи зібрані гілочки, поклавши дві довгі палички у вертикальне положення, а дві короткі - в горизонтальне між двома довгими, щоб вийшов прямокутник.

3. Коли діти викладуть свої рамочки, дайте їм клей, щоб вони приклеїли гілочки до аркуша картону.

4. Повідомте, що це рамочка для картини.

Основна частина (20 хвилин)

1. Запитайте дітей:

– *Хто найдорожчі люди у вашому житті? Чому вони особливі?*

– *Що вам подобається з ними робити?*

2. Поясніть дітям, що коли люди люблять один одного дуже важливо:

– піклуватися один про одного;

– говорити про те, як сильно ми любимо один одного;

– проявляти свою любов через добрі справи.

3. Запитайте дітей:

– *Чи робив хто-небудь коли-небудь для вас добрі справи? Наприклад, обійняв вас, подякував за що-небудь, запропонував зробити щось разом?*

– *Як ви демонструєте близьким, що любите їх?*

4. З малюками варто зосередитися на обговоренні того, що вони роблять разом з близькими їм людьми. З дітьми старшого віку можна обговорити, що родина дає нам, як кожен член сім'ї піклується про потреби сім'ї – про їжу, житло, одяг тощо.

5. Дайте кожній дитині по кілька заздалегідь приготовлених кружечків і попросіть намалювати в них обличчя найближчих їм людей.

6. Коли діти намалюють своїх рідних людей в кружечках, дістаньте дерев'яні палички, щоб для кожного малюнка була паличка.

7. Нехай діти приклеюють (допоможіть їм за необхідністю) палички до зворотної частини кружечків, а також допоможіть їм написати свої імена на зворотах.

Зворотній зв'язок (15 хвилин)

1. Посадіть дітей у коло.

2. Заспівайте пісню "Почнемо урок" К. Железної. Називайте по черзі імена всіх дітей.

3. Далі почніть співати пісню "Почнемо урок", попросивши дітей називати імена кого-небудь з близьких людей. Повторюйте пісню, запитуючи імена близьких людей у інших дітей. Коли пісня буде проспівана, нехай діти складуть Портрет Близьких Людей, вклеївши в рамочку свій малюнок.

4. Попросіть дітей скласти портрети в рамочках в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

Завдання для домашнього заняття

Підготуйте лист батькам із проханням поділитися з дитиною річчю зі свого дитинства. Використовуйте нижчеподаний зразок.

Лист батькам

Шановні _____,

Сьогодні на занятті ми говорили про рідних людей у житті дітей.

Щоб допомогти дитині краще засвоїти цю тему, покажіть йому (їй) Вашу дитячу фотографію або річ з дитинства - одяг, іграшку або що-небудь інше. Дозвольте дитині взяти цю річ з собою на наступне заняття. Було б чудово, якби він (вона) могли показати її іншим дітям і розповісти, чому ця річ

була такою важливою для Вас, коли ви були маленьким (маленькою).

Але якщо ви не хочете давати дитині свою річ з дитинства до садочка, тоді Ви могли б намалювати її разом з Вашою дитиною або сфотографувати.

Нагадайте дитині, щоб він (вона) не забули взяти фотографію (річ, малюнок) на наступне заняття. Ми будемо говорити про це з усією групою!

З повагою, _____

Заняття 12

МАЛЮК У КОШИКУ

Мета заняття:

під час заняття діти

- навчаться цінувати роль кожного члена сім'ї;
- засвоять поняття "потреби".

Взаємодія:

- у групі;
- на свіжому повітрі;
- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціальний;
- емоційний;
- творчий.

Матеріали:

- смайлик, що посміхається;
- сумний смайлик;
- крейда;
- казка «Малюк у кошику» (с.53);
- лялька-малюк;
- кошик;
- вирізки з зображенням одягу;
- клей;
- великий аркуш паперу (достатньої довжини, щоб накрити всю групу);
- чисті аркуші паперу;
- ручки / олівці (для додаткового завдання).

Тривалість 45хвилин

Слово дня:

потреби

Вступ (5 хвилин)

1. Перед початком нового заняття попросіть дітей поділитися з групою речами з дитинства своїх батьків, які вони принесли з дому.

2. Попросіть дітей пригадати, що вони знають про новонароджених малюків.

3. Оцінити дитячі пізнання допоможуть запитання:

- *Що роблять малюки?*
- *Чого потребують малюки?*
- *Чи можуть малюки жити одні?*

Основна частина (25 хвилин)

1. Прочитайте казку "Малюк у кошику". Під час читання попросіть дітей імітувати звуки тварин, про яких згадується в казці, і наслідувати їх рухи за вашим прикладом.

2. Завершивши читання, запитайте у дітей:

- *Про кого була казка?*
- *Які тварини хотіли забрати малюка до себе?*
- *Чому вони не змогли б піклуватися про малюка?*
- *Чого потребував малюк? (знайомство з поняттям "потреби")*

3. Намалуйте на підлозі лінію. Покладіть малюнок з усміхненим смайликом з одного боку лінії, а з сумним смайликом - з іншого. Поясніть дітям, що ви будете говорити твердження, і, якщо вони вважають, що ви праві, їм слід рухатися у напрямку до усміхненого смайлика, а якщо вони вважають, що твердження невірне, то слід рухатися у напрямку до сумного смайлика. По можливості, попросіть дітей стрибати, як жабки. Перший, хто дострибне до смайлика, повинен пояснити, чому він/вона вважають, що ви говорите правду/неправду.

4. Промовляєте наступні твердження по черзі:

- *Малюкам потрібне молоко*
- *Малюкам потрібен лимонад*
- *Малюкам потрібен шоколад*
- *Малюки потребують турботи батьків*
- *Малюки можуть спати на вулиці*
- *Всі діти також потребують усього того, чого потребують малюки*

5. Нагадайте дітям, що кожній дитині потрібна родина, яка любить її і піклується про неї.

Зворотній зв'язок (20 хвилин)

1. Повідомте дітям, що під час творчого завдання вони робитимуть ковдру для всієї групи.

2. Попросіть дітей взяти вирізки із зображенням одягу.

3. Попросіть їх приклеїти вирізки на великий аркуш паперу, щоб зробити ковдру.

4. Переконайтеся, що ковдра повністю висохла від клею перед тим, як дозволити дітям грати з нею.

5. Нехай діти уявлять собі, що всі вони батьки ляльки-малюка. Запитайте

дітей:

Як ви будете піклуватися про малюка?

Нехай вони використовують ковдру, ляльку-малюка і кошик.

б. Повторіть ще раз ключове твердження про те, що всі діти мають право мати сім'ю, яка дасть їм житло, забезпечить їх потреби, дасть їм любов та увагу. Підкресліть також, що дуже важливо, щоб всі в родині допомагали і підтримували один одного.

Додаткове завдання

Попросіть дітей зробити книгу «День з життя моєї родини». Зауважте, що необхідно використовувати проміжки часу, наприклад: "Вранці я ...". Нехай діти намалюють, що вони роблять протягом дня. Завершивши роботу, підпишіть малюнки і покладіть їх в Коробку для Подорожей з Афлатуном. Як варіант, розділіть дітей на три групи і попросіть кожную групу розіграти сценку, що вони роблять разом зі своєю сім'єю.

Домашнє завдання

Попросіть батьків допомогти своїм дітям зробити "Сімейну Ковдру". Використовуйте нижче поданий зразок листа.

Сімейну Ковдру слід показати всій групі. Збережіть поробки для підсумкового заняття: Ярмарок Афлатот (заняття 37-40).

Лист батькам:

Шановні _____,

Сьогодні на занятті ми знову говорили про сім'ю і навчилися цінувати роль кожного члена родини.

Ви можете допомогти вашій дитині засвоїти цю тему, зробивши разом "Сімейну Ковдру", використовуючи будь-який старий одяг. Пошукайте непотрібні клаптики тканини, які можна розрізати.

Ось як можна зробити Сімейну Ковдру:

- Розріжте клаптики тканини на квадратики 10x10 см кожен.*
- Зшийте клаптики разом, щоб вийшла велика прямокутна ковдра.*
- Попросіть клаптики в інших членів родини або друзів.*

Нагадайте своїй дитині, щоб він/вона не забули взяти Сімейну Ковдру на наступне заняття.

З повагою, _____.

Казка «Малюк у кошику»

У процесі читання просіть дітей повторювати звуки тварин та імітувати їх рухи.

У далекому лісі жили-були три жаби. Всі вони любили співати (хоча, правду кажучи, голоси в них були так собі).

І ось одного разу вирішили вони трохи поспівати, сидячи біля річки:

«Ква-а-а-а! Ква-а-а-а!» - простягнула перша жаба. «Ква-а-а-а! Ква-а-а-а!» - приєдналась друга. «Ква-а-а-а! Ква-а-а-а!» - продовжила третя.

Але всі вони раптом замовкли, почувши: «Уааааа! Уааааа! Уаааааа!»

Вони побачили кошик, що пливе по річці. Жаби підскочили ближче й дуже здивувалися, побачивши в кошику дитину.

«Малюк! Малюче! Чому ти плачеш?» - запитала перша жаба.

«Як ти опинився в цьому кошику?» - поцікавилася друга.

«Де твоя сім'я?» - додала третя.

«Уааа! Уааа! Уаааааааааа!» - закричав у відповідь малюк.

«Може в нього немає сім'ї?» - замислилася перша жаба, чухаючи голову.

«Йому потрібна родина, яка б дбала про нього», - зітхнула друга жаба.

«Не біда! Ми знайдемо сім'ю для малюка», - сказала третя жаба.

Так три жаби вирушили шукати сім'ю для малюка з кошика. Першими їм зустрілися дві кізоньки.

«Меее ... Меее ... У нас є свіжа травичка для вашого хлопчика», - сказали кізоньки.

«Але діти не їдять траву», - захитали головами жаби.

«Карр! Карр! Малюкові буде напевно затишно жити зі мною, в моєму надійному гнізді», - закричала ворона.

«Але малюк не може жити в гнізді», - заперечили жаби.

«Рррр! Рррр! Цей малюк буде в повній безпеці зі мною! - заявив літній лев. - Усі небезпеки лісу мені не страшні!»

«Якщо ми візьмемо його до себе, він виросте розумним, як ми, - заявили сови. - Ми прочитаємо йому всі наші книги!»

«Звичайно, звичайно, ми будемо турбуватися про малюка! - сказав зміятато. - Ми будемо любити його як свою дитину».

«Можна я обійму його?» - запитала мама-змія і вже почала витися навколо шиї малюка.

«Припиніть! Облиште малюка! - закричали жаби. - Ви ж задушите його своєю любов'ю!»

Приходили інші тварини, що жили в лісі. Вони стали в чергу. Кожен з них пропонував що-небудь потрібне для малюка. Кожен з них обіцяв піклуватися про нього. Але жаби все ніяк не могли вирішити, кому віддати дитину.

«Дивіться, хто йде!» - Закричали жаби, побачивши молоду пару, яка підходила до річки. Жаби швидко сховалися. Вони тихенько спостерігали за тим, як чоловік і жінка підійшли до річки і взяли кошик.

«Це малюк! Малюк у кошику!»

«Уааааа! Уааааа! Уааааа!»

«Йому потрібна родина, яка буде дбати про нього. Заберемо його, і він буде нашим малюком», - вирішила пара, обіймаючи дитину.

Три жаби провели пару до самого їхнього будинку. Через отвір у стіні вони спостерігали, як чоловік і дружина разом влаштували люлечку для малюка, сповили його і поклали спати.

«Як ми назвемо його? Потрібно дати йому ім'я».

«Давай назвемо його Ноель!».

Три жаби переглянулись. Нарешті у малюка з'явилася сім'я! Вони були такі щасливі, що, повертаючись до річки, затагнули знайому пісню.

А чоловік і дружина зніяковіли, почувши жаб'ячий спів. Малюк відкрив оченята, подивився навколо і посміхнувся.

Заняття 13

Я І МОЯ СІМ'Я ЩАСЛИВІ РАЗОМ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- дізнаються про різних членів сім'ї;
- навчаться цінувати кожного члена сім'ї;
- зрозуміють, що члени сім'ї можуть відчувати різні емоції в різний час;
- навчаться розрізняти емоції і почуття.

Взаємодія:

- у групі;
- ведучий-вся група.

Тактика навчання:

- поглянь;
- зроби.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціально-емоційний;
- творчий.

Матеріали:

- картки емоцій Афлатун (із заняття 10: «Я можу самовиражатися за допомогою свого тіла»);
- ручки / олівці;
- чисті аркуші паперу (по одному на кожну дитину).

Тривалість 50 хвилин

Вступ (10 хвилин)

1. Нагадайте дітям про емоції (Заняття 10: «Я можу самовиражатися за допомогою свого тіла»). Ще раз підкресліть важливість емоцій у спілкуванні з родиною та друзями. Потрібно стежити за тим, чи щасливі ваші друзі або члени сім'ї, можливо, вони сумують або відчувають інші почуття.

2. Покажіть дітям картки емоцій Афлатот, щоб пригадати різні види емоцій.

3. Посадіть дітей у коло і роздайте кожній дитині по одній картці. Попросіть дітей не показувати свою картку іншим дітям.

4. Попросіть кожну дитину по черзі обіграти емоцію, зображену на картці, для свого сусіда/сусідки праворуч. Нехай він/вона спробують вгадати, що це була за емоція. Коли емоцію розгадали, попросіть наступну дитину

показати свою емоцію для сусіда/сусідки праворуч.

Основна частина (20 хвилин)

1. Скажіть дітям, що члени наших сімей так само, як і ми, відчують різноманітні емоції. Наприклад, коли вони приходять додому з роботи, іноді вони можуть бути втомленими або знервованими, а іноді вони щасливі, тому що протягом дня з ними відбувалося щось хороше.

2. Повідомте, що зараз ви будете називати твердження про те, що могло б трапитися з членами їх сімей. Після кожного твердження попросіть дітей показати, як би почувалася близька їм людина, відтворивши відповідну емоцію:

Мама побачила розбиту тарілку.

Брату подарували нову іграшку.

Сестра забула, куди вона поклала свою ляльку.

Тато прийшов з роботи втомлений.

Бабуся захворіла і лежить у ліжку.

3. Якщо завдання виявиться занадто складним для малюків, ви можете зосередитися лише на емоціях щастя і смутку, і замість того, щоб просити дітей показувати емоції, просто запитайте, як би себе почував той чи інший член їхньої родини.

Зворотній зв'язок (20 хвилин)

1. Дайте кожній дитині чистий аркуш паперу і ручки/олівці та попросіть намалювати те, що могло б зробити їх або іншого члена сім'ї щасливим.

2. Поясніть, що наші вчинки впливають на оточуючих, а вчинки оточуючих, в свою чергу, впливають на нас. Це означає, що своїми вчинками ми можемо зробити інших людей щасливими, але також можемо засмутити чи роздратувати їх.

3. Переконайтеся, що всі роботи підписані і покладіть їх в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

Додаткове завдання

Дітям старшого віку або індивідуально можна запропонувати навести приклади, коли вони своїми вчинками розлютили або засмутили кого-небудь. Запитайте їх:

– *Як ви себе після цього почували?*

– *Як цей вчинок змусив себе почувати члена вашої родини?*

– *Як вам вдалося все виправити?*

Ці питання можуть спровокувати емоційно важке обговорення, в ході якого потрібно уважно вислухати дитину, допомагаючи їй відновити сприятливе самосприйняття.

Заняття 14

ПОНЯТТЯ «ПРАЦЯ»

Мета заняття:

під час заняття діти:

- ознайомляться з різними професіями та інструментами;
- дізнаються про професію і місце роботи членів своєї сім'ї, про їх важливість.

Взаємодія:

- у групі;
- ведучий-весь група;
- ведучий-маленька група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціально-емоційний;
- творчий.

Матеріали:

- картинки / вирізки з зображенням представників різних професій;
- картинки / вирізки із зображенням різних інструментів, які використовують люди різних професій;
- домашній пластилін (див. Інструкцію з виготовлення нижче);
- чисті аркуші паперу.

Тривалість 45 хвилин

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ: переконайтеся, що у вас є картинки з професіями батьків ваших дітей.

Вступ (5 хвилин)

1. Поділіть дітей на маленькі групи.
2. Роздайте кожній групі дітей картинки/вирізки, що зображують представників різних видів професій, і картинки з інструментами, які потрібні/використовуються в тій чи іншій професії.
3. Попросіть дітей поєднати пари картинок.
4. Повідомте дітям, що сьогодні ви говоритимете про професії членів їх родин.

Основна частина (20 хвилин)

1. Скажіть дітям, що члени їх сімей мають різні професії, які представлені на картинках.
2. Запитайте у дітей:
Де працюють ваші батьки?
Чи були ви коли-небудь на роботі у своїх батьків?
Розкажіть, що ви бачили?
Для чого, як ви думаєте, працюють ваші батьки?
3. Використовуючи домашній пластилін, попросіть дітей зліпити інструменти, які використовують батьки на роботі.
4. Коли інструменти будуть готові, покладіть їх на чисті аркуші паперу і

запитайте дітей, як використовують ці інструменти їх батьки (наприклад: «Мій тато використовує великий ніж, щоб підрізати дерева»).

5. Коли пластилін затвердіє, віддайте дітям їх інструменти, щоб вони могли помістити їх в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

Зворотній зв'язок (15 хвилин)

1. Ще раз скажіть дітям, що їхні батьки працюють не тільки для того, щоб заробити гроші на потреби своєї сім'ї. Всі професії важливі тим, що вони створюють щось для всього суспільства, а не лише для сім'ї. Підкресліть важливість професії, задавши дітям такі питання:

Як ви думаєте, що б сталося, якби раптом не стало міліції?

Як ви думаєте, як би ми жили, якби не було фермерів?

Як ви думаєте, що б могло статися, якби не було пожежників?

Як ви думаєте, як би ми жили, якби не було лікарів?

2. Познайомте дітей з піснею «Ким я працюю» (можливо, на мотив пісні «Ялиночка (У лісі, лісі темному)»).

3. Попросіть дітей самостійно придумати нові рядки.

ДОМАШНІЙ ПЛАСТИЛІН

2 склянки борошна, 1 склянка солі, 1 столова ложка рослинної олії, 1 склянка води, харчовий барвник

Змішайте борошно і сіль, потім додайте масло. Розведіть харчовий барвник у воді. Поступово додайте воду, поки тісто не стане м'яким і податливим.

Додаткове завдання

Посадіть дітей у коло. Скажіть, що зараз ви будете називати професію, а діти повинні будуть назвати який-небудь об'єкт, пов'язаний із цією професією, наприклад, інструмент, який використовують представники цієї професії у своїй роботі.

Наприклад:

Ведучий: «Пожежник»

Діти: «Пожежна машина»

Ведучий: «Лікар»

Діти: «Термометр»

Завдання для домашнього заняття:

Попросіть деяких батьків прийти в дитячий садок і продемонструвати, що вони роблять на роботі. Ви можете використовувати зразок листа, розміщений нижче

Лист батькам:

Шановні _____,

Зараз ми з дітками вивчаємо різні професії та інструменти, необхідні їх представникам.

Ми запрошуємо Вас на наше заняття в дитячий садок, щоб ви могли

показати дітям, що Ви робите на роботі. Принесіть з собою деякі інструменти, які Ви використовуєте для роботи. Ми вже багато чого дізналися про різні професії і будемо раді, якщо Ви допоможете нам дізнатися ще більше!

Коли? Приєднуйтеся до нас. _____.

Ми будемо чекати Вас з нетерпінням у нашій групі!

З повагою, _____.

Пісня «КИМ Я ПРАЦЮЮ?» (співається на мотив пісні «Ялиночка»)

*Багато є професій
Важливих для людей,
Давайте відгадаємо
Професії гостей.
А ким же я працюю,*

*А ким же я працюю,
Ти спробуй відгадай!
Дітей я всіх лікую -
Ти спробуй відгадай!
Здоровим підростаю!*

Інші варіанти:

*Столи я ремонтую, а ти їх не ламай.
Газети і журнали приношу – ти читай.
Для вас обід готую: смакуй та підростаю.
Тварин усіх лікую – ти їх не ображай.
Школяріків навчаю - розумним підростаю.
Будинки я будую – країно, процвітай.
Співаю і танцюю – професію вгадай тощо.*

Заняття 15

ЧОМУ ВАЖЛИВО ДОПОМАГАТИ ВДОМА ПО ГОСПОДАРСТВУ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- зрозуміють, чому так важливо допомагати вдома по господарству.

Взаємозв'язок:

- у групі;
- ведучий - вся група

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціально-емоційний;
- творчий.

Матеріали:

- Казка «Як Афлатунчик проводить час з друзями».

Тривалість 40 хвилин

Слово дня:

обов'язки

Вступ (5хвилин)

1. Повідомте дітям, що Афлатунчик проводить багато часу, допомагаючи членам своєї сім'ї. Вони, в свою чергу, також намагаються порадувати Афлатунчика.

2. Розкажіть дітям, що робить Афлатунчик вдома у своїй родині. Попросіть дітей підстрибувати і вигукувати «Я – Афлатунчик», якщо вони роблять те ж саме вдома. Дітей старшого віку можна попросити викрикувати голосно і тупотіти ногами, якщо вдома вони виконують таку роботу дуже часто.

3. Скористайтеся наступними прикладами:

Афлатунчик застеляє ліжко.

Афлатунчик допомагає своїм батькам готувати вечерю.

Афлатунчик поливає рослини.

Афлатунчик годує домашніх улюбленців.

Афлатунчик упорядковує свої іграшки (речі).

Афлатунчик допомагає своїм молодшим братам і сестрам виконувати домашні завдання.

4. Запитайте у дітей:

Як ви думаєте, навіщо Афлатунчик робить усе це вдома?

Що було б, якби ніхто не виконував домашні обов'язки?

5. Повідомте дітям, що тема сьогоденного заняття «Наші домашні обов'язки».

Основна частина (20 хвилин)

1. Прочитайте казку «Як Афлатунчик проводить час з друзями».

2. Запитайте у дітей:

- Ви також допомагаєте батькам вдома, як це роблять Джоанна і Афлатун?

- Яку роботу ви виконуєте вдома?

- Як ви думаєте, чому так важливо допомагати своїй сім'ї?

3. Поясніть дітям, що, як і в родині Афлатунчика, в їх сім'ях батьки підказують, що потрібно зробити.

4. Скажіть дітям, що всі разом ви будете робити те ж саме, що Афлатунчик робить вдома. Почніть так:

- Давайте позастеляємо наші ліжка. Зробіть вигляд, ніби ви застеляєте ліжко.

- А тепер давайте допоможемо нашим батькам приготувати обід.

Зробіть вигляд, ніби ви готуєте тощо.

5. Запитайте дітей про те, як вони допомагають кожному члену сім'ї і як їх сім'я допомагає їм. Запитайте, які дії при цьому вони виконують (наприклад, допомагаючи на городі, вони нахиляються і виривають бур'яни). Попросіть дітей розіграти такі дії разом.

Зворотній зв'язок (15 хвилин)

1. Розучіть з дітьми пісню "Ми в долоні плещемо" К. Железної. Змінійте слова пісні на ті дії, які діти описали.

*"Потрібно мамі допомагати, допомагати, допомагати
Потрібно мамі допомагати "*

(попросіть дітей зробити вигляд, що вони допомагають мамі, наприклад, разом готують).

"І я весь день допомагаю!"

2. Замініть слово "мамі" на "татові" у наступному куплеті і далі змінійте на всіх інших членів сім'ї.

Завдання для домашнього заняття

З дітьми старшого віку можна організувати «Тижневий графік роботи вдома по господарству», який вони повинні скласти зі своїми батьками. Використовуйте нижче поданий зразок листа батькам.

Пісня "Ми в долоні плещемо "

*Ми в долоні плещемо,
Дзвінко-дзвінко плещемо,
Дзвінко-дзвінко плещемо,
Коли сидимо на дивані.*

*Ми ногами дригаємо,
Швидко-швидко дригаємо,
Швидко-швидко дригаємо,
Коли сидимо на дивані.*

*Ми ногами тупаємо,
Голосно-голосно тупаємо,
Голосно-голосно тупаємо,
Коли сидимо на дивані.*

*А ще ми стрибаємо,
Високо ми стрибаємо,
Високо ми стрибаємо,
Коли сидимо на дивані.*

(Підставляйте в пісню рядки про ті дії, які діти обігравали в попередній грі.)

Казка «Як Афлатунчик проводить час з друзями»

Сьогодні чудовий сонячний ранок.

Афлатунчик прокидається рано, тому що любить проводити час зі своєю сім'єю і друзями. Він прокидається рано навіть у негожу і холодну погоду.

Він допомагає мамі і татові приготувати сніданок. Потім Афлатунчик збирається на ігровий майданчик, щоб зустрітися з друзями.

«Ти вже почистив зуби?» - запитує його мама, допомагаючи надіти штани та взуття.

«Так, мамочко! Почистив!» - з гордістю усміхається. Афлатунчику подобається вчитися новим речам.

Потім Афлатунчик і його батьки йдуть на ігровий майданчик, щоб

зустрітися з друзями. Джоанна, Майкл, Томмі і Сара вже граються, і вони махають руками Афлатунчику, побачивши його здалеку.

«Привіт, Афлатунчик, давай гратися разом!» - пропонує Сара.

«Чому ж ти так довго? Що ти робив?» - запитав Томмі.

«Я допомагав мамі і татові приготувати сніданок для мене і брата. Потім я накривав на стіл і прибирав зі столу після сніданку».

Афлатунчик і його друзі весело проводили час, граючись разом. Вони гралися в хованки і бігали один за одним.

Вони вигадували нові ігри, розповідали один одному історії. А також вони відкривали для себе все нове. Афлатунчик і його друзі дуже допитливі! Раптом Афлатунчик знайшов великий мурашник біля куща.

Афлатунчик з друзями деякий час спостерігали за мурахами. Комашки добували їжу. Потім вони шикувалися в колони і несли їжу додому. «Які працьовиті комахи!» - подумав Афлатунчик. Через деякий час він сказав: «Мені вже час іти додому!»

«Так, вже пізно. Мама просила мене не спізнюватися до вечері», - озвалася Джоанна. - Я піду з тобою, так ми зможемо ще трохи прогулятися разом».

«Гей, ну чому ви так рано йдете по домівках? Давайте ще пограємося!» - сказав Томмі.

Але Афлатунчик і його друзі знають, що є час для ігор, є час йти в садочок, і є час йти додому! І завжди дуже важливо слухатися маму і тата.

«Вибач, Томмі, але нам і справді час додому! Мама готує вечерю і потрібно прийти вчасно, щоб допомогти їй накрити на стіл! Ми чудово погралися, але зараз час іти додому».

Одного чудового дня, Джоанна запросила Афлатунчика на вечерю зі своєю сім'єю. Афлатунчик був дуже радий провести час із подругою. Він поспішив у гості і познайомився з родиною Джоанни. Афлатунчик побачив, що всі в цій сім'ї допомагають один одному по господарству.

Мама попросила Джоанну і Афлатунчика купити хліб на вечерю. Афлатунчик і Джоанна пішли в магазин поряд. У магазині було багато смачної їжі. А ще там висіла реклама морозива. Афлатунчик і Джоанна дивилися на морозиво і їм дуже хотілося купити його, але натомість вони купили хліб. Адже їм був потрібен хліб для вечері.

Коли вони повернулися додому, подруга Афлатунчика почала накривати на стіл, а її брати і сестри прибирати кімнату. Афлатунчику говорили, що діти повинні робити це перед їжею, щоб допомагати татові і мамі підтримувати лад у домі. Після вечері у кожного також були свої обов'язки. Афлатунчик був радий бачити, як в цій сім'ї допомагають один одному.

Та ось уже час лягати спати. На прощання Джоанна подякувала Афлатунчику за те, що цей прекрасний день він провів з нею. Афлатунчик теж був радий, що провів час із ними. Можливо, завтра його вже чекають нові пригоди. Як ти думаєш, куди піде Афлатунчик наступного разу?

Лист батькам:

Шановні _____,

На заняттях за програмою Афлатот ми засвоїли, як важливо допомагати один одному.

Ви б могли допомогти своїй дитині закріпити ці знання, даючи їй можливість допомагати Вам по господарству. Чому б Вам не скласти «Тижневий графік роботи вдома по господарству»?

З повагою, _____.

Розділ 3

Я І МОЇ ДРУЗИ. ДОПОМАГАЮЧИ ОДИН ОДНОМУ

У цьому розділі йдеться про важливість дружби, про те, що друзі роблять один для одного і що отримують натомість. Також ми поговоримо про те, що нас пов'язує з друзями та як ми використовуємо наші таланти та інтереси.

Модуль	Заняття	Час	Статус	Казка/Пісня
<u>Модуль 5: Ми багато чого робимо один для одного</u>	Заняття 16. Казка про Лева і Мишку	45 хв	Рекомендовано	Казка про Лева і Мишку
	Заняття 17. Вчимося дружити	45 хв	Рекомендовано	
<u>Модуль 6: Ми проявляємо себе в своїх талантах та інтересах</u>	Заняття 18. Казка про Зайця та Черепаху	50 хв	Рекомендовано	Казка про Зайця та Черепаху
	Заняття 19. Загадай бажання - зірочка падає!	45 хв	Рекомендовано	
	Заняття 20. Шоу талантів	2 дня	Рекомендовано	

Модуль 5: Ми багато чого робимо один для одного

Заняття 16

КАЗКА ПРО ЛЕВА І МИШКУ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- навчаться цінувати друзів і дізнаються, що значить бути справжнім другом;
- дізнаються більше про дружбу, визначають, що друзі роблять один для

одного.

Взаємодія:

- у групі;
- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивися;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціальний;
- емоційний;
- творчий.

Матеріали:

- «Казка про Лева і Мишку»;
- чисті аркуші паперу (по одному на кожну дитину);
- ручки і олівці.

Тривалість 40 хвилин

Вступ (10 хв)

1. Посадіть дітей так, щоб усі вони могли бачити картинки у книзі.

2. Покажіть дітям картинку з левом і запитайте:

Чи бачили ви коли-небудь лева?

Чи знаєте ви, які звуки він видає?

А що ви можете сказати про мишку?

3. Прочитайте дітям казку про Лева и Мишку.

4. Після завершення читання, запитайте дітей:

Чи легко було Леву і Мишці подружитися з першого дня знайомства?

Як вони стали друзями?

Що роблять друзі один для одного?

А що ви робите для своїх друзів?

Що ви робите зі своїми друзями разом?

Основна частина (20 хвилин)

1. Поясніть дітям, що зараз ви читатимете висловлювання про те, що роблять справжні друзі.

2. Попросіть їх голосно гарчати, як лев, якщо вони вважають, що висловлювання правильне, і пищати, як мишка, якщо вони вважають, що висловлювання неправильне.

3. Прочитайте наступні речення по черзі:

Друзі діляться один з одним.

Друзі допомагають тобі робити те, що тобі не потрібно робити.

Друзі не допомагають один одному.

Друзі граються разом.

Друзі б'ють один одного.

Друзі підбадьорюють тебе, коли тобі сумно.

4. Роздайте кожній дитині по чистому аркушу паперу і попросіть намалювати свого друга (друзів). Це будуть сторіночки для журналу "Я і мої друзі".

5. Попросіть дітей підписати свої імена на малюнках і покладіть їх в коробки для подарожей з Афлатуном.

Додаткове заняття

Розучіть з дітьми пісню К.Железної «Ми в долоні плещемо»

Ми в долоні плещемо,

Дзвінко-дзвінко плещемо

Дзвінко-дзвінко плещемо,

Коли сидимо на дивані.

Ми з друзями бігаємо,

Швидко-швидко бігаємо,

Швидко-швидко бігаємо,

Коли граємо з друзями.

(нехай діти обіграють, як вони грають з друзями - запропонуйте їм такі дії: плескати своєю долонькою у долоньку свого товариша, потім у свої долоні, а потім знову у долоньку друга).

КАЗКА ПРО ЛЕВА І МИШКУ

Одного ранку в савані маленька Мишка гралась зі своїми друзями біля баобаба. Вони бігали навколо дерева, ховалися в нірки, стрибали по гілках.

Під деревом, насолоджуючись тінню, солодко спав Лев - Цар звірів.

— Я впевнена, тобі не вистачить сміливості близько підійти до цього великого Лева! - сказала одна миша іншій маленькій Мишці.

— А ось і вистачить! Я дуже смілива і не боюся Лева! - відповіла Мишка.

— Ну якщо ти така смілива, чому б тобі не підійти до нього ближче? - запитала подруга.

Мишка посміхнулася, глянула на Лева і вирішила, що вона зможе швиденько підбігти ближче до нього і втекти назад.

Вона глибоко вдихнула, підбігла до Лева дуже обережно, щоб не доторкнутися і не розбудити його, потім повернулася назад до подружки.

— Ой, це було так легко, - сказала їй подружка, побачивши, як Мишка повернулася, важко і швидко дихаючи, адже вона швидко бігла і була налякана.

— Так кожен зможе! - дражнилася миша-подружка.

— А могла б ти торкнутися лев'ячого хвоста? - не вгамовувалася вона.

Мишка дуже злякалася, але вона була занадто гордовита і тому вирішила прийняти виклик. Вона подивилася на Лева, зробила ще один глибокий вдих, підбігла до лев'ячого хвоста, доторкнулася до нього і щодуху помчала назад. Лев спав так міцно, що навіть не поворухнувся, тільки злегка змахнув хвостом, наче відганяв надокучливу муху.

► — Ну добре, добре, - сказала мишка – подружка. - Я повинна визнати, що ти сміливіша, ніж я очікувала. Але цікаво, чи насмілишся ти пробігти по

левовій спині, зупинитися у нього на носі, потягнути за вуса і повернутися назад ?

Цього разу Мишка не на жарт злякалася, але Лев, здавалося б, спав так міцно, що їй здалося, що це зробити буде легко, не розбудивши звіра.

Вона стрибнула і опинилася на левовій спині, потім побігла до лев'ячої морди, але в цей момент Лев прокинувся, схопив Мишку зі своєї спини масивною лапою.

Він вже відкрив свою величезну пащу і хотів було проковтнути маленьку Мишку одним махом, але почув, як Мишка заплакала.

— Пробачте мені, Царе звірів! - благала вона, - вибачте мені!

— З чого це раптом мені тебе вибачати? - розсміявся Лев, - назви мені хоча б одну причину не їсти тебе!

— Якщо Ви вибачите мені, я ніколи цього не забуду: настане день, і я зможу віддячити Вам!

Лев покотився реготом: «Ха-ха-ха-ха-ха, - сміявся він. — Та ти жартівниця! Не можу уявити, як така маленька, крихітна мишка як ти, зможе віддячити мені за врятоване життя і послужити мені якусь службу!»

Лева так розвеселила обіцянка Мишки допомогти йому, він так захопився сміливістю і гідністю Мишки, що вирішив не вбивати її. Піднявши лапу, Лев відпустив здобич.

— Ти смілива мишка, і мені цікаво дізнатися, чи дотримаєшся ти свої обіцянки... Я відпускаю тебе. Хто знає, можливо, ми зустрінемося знову! Лев сміявся, ще більше лякаючи маленьку Мишку, яка помчала геть з усіх ніг. Через кілька днів Лев полював на газель і потрапив у пастку, яку розставили мисливці між деревами. Лев раптом опинився в сітці на дереві, і чим сильніше він намагався звільнити себе, тим міцніше його затягували тенета. Він висів на дереві, чекаючи, коли мисливці повернуться і вб'ють його.

Він плакав гіркими сльозами, як раптом побачив маленьку Мишку, що бігла повз нього.

— Що сталося, Царе звірів?

— О, мій друже! Який я радий тебе бачити ... Я біг за газеллю і потрапив в ці тенета ... Тепер мені нічого не залишається, як чекати, коли повернуться мисливці, щоб убити мене, - плакав Лев.

— О, дорогий Лево, не плачте! Я звільню Вас! - сказала Мишка. Швидко піднявшись на дерево, вона прогризла отвір в тенетах, якими був зв'язаний Цар звірів, і випустила Лева на волю.

— Дякую тобі, маленька Мишко! - сказав Лев.

З тих пір, подекуюють, що часто бачать великого лева, який завжди ходить з маленькою мишкою на спині.

Заняття 17

ВЧИМОСЯ ДРУЖИТИ

Мета заняття:**під час заняття діти:**

- дізнаються ще більше про дружбу і про те, що охоплює це поняття;
- визначать, що роблять друзі один для одного;
- навчаться цінувати друзів і дізнаються, хто такий справжній друг;
- усвідомлять власні почуття і почуття інших людей, коли вони знаходяться в конфліктних ситуаціях.

Взаємодія:

- у групі;
- на свіжому повітрі;
- ведучий - вся група;
- у парах.

Тактика навчання:

- подивися;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціальний;
- емоційний;
- творчий.

Матеріали:

- 5 плакатів з Афлатуном (зображень іскорок Афлатун на чистих аркушах формату А4);
- крейда;
- смужки паперу (7,5 x 2, 5 см по одній на кожну дитину);
- клей/стрічка;
- чисті аркуші паперу (по одному на кожну дитину).

Тривалість 50 хвилин

Перед початком заняття покладіть плакати з Афлатуном на підлогу в різних місцях групової кімнати. З'єднайте плакати лінією і намалюйте фінішну лінію за останнім плакатом. Якщо ви проводите заняття надворі, ви можете намалювати також і стартову лінію.

Вступ (10 хвилин)

1. Нехай діти стануть парами зі своїми друзями. Попросіть їх взятися за руки. Скажіть, що їм потрібно буде перестрибувати від одного плаката з Афлатуном до іншого. Дітей старшого віку можна попросити зупинятися кожного разу, коли вони потраплятимуть на малюнок Афлатуна, і називати різні дії, які виконує Афлатун зі своїми друзями (наприклад, сміється, грається, співає тощо).

2. Коли всі досягнуть фінішу, попросіть їх сісти в коло і запитайте:

Вам було легко чи важко прийти до фінішу?

Як ви думаєте, вам було б легше чи важче прийти до фінішу, якби ви

стрибали самотійно, без свого друга? Чому?

Основна (30 хвилин)

1. Попросіть дітей закінчити речення.

Я люблю, коли мої друзі (наприклад, обіймають мене, грають зі мною, співають зі мною, приходять до мене додому тощо).

2. Поговоріть про їх відповіді і про те, що вони люблять у своїх друзях.

Обговоріть важливість певних якостей - наприклад, якщо вам подобаються друзі, які часто посміхаються, тоді і ви теж будете часто посміхатися.

3. Повідомте дітям, що зараз ви будете робити ланцюжок дружби зі своїми друзями / товаришами.

4. Дайте кожній дитині по паперовій смужці. Нехай вони намалюють на ній свого друга. Поки діти малюють, попросіть їх розповісти другу про те, що їм подобається одне в одному.

5. Коли вони закінчать, з'єднайте парні смужки в ланцюжок дружби, одну смужку в іншу, з'єднуючи кінці. Потім з'єднайте кінці іншої смужки, щоб вийшло дві ланки ланцюжка.

6. Те ж саме виконайте з смужками інших пар друзів. У вас вийдуть кілька з'єднаних ланок ланцюжка.

7. Повісьте ланцюжки дружби у групі.

Зворотній зв'язок (10 хвилин)

1. Заспівайте пісню "Ми в долоні плещемо" К.Желізнової.

2. Нагадайте дітям, що друзі допомагають нам, коли нам сумно, сміються з нами, граються і роблять нові відкриття разом із нами.

3. Запитайте дітей:

«Що ще ви любите робити зі своїми друзями?»

4. Попросіть дітей намалювати свою відповідь і покладіть малюнки у коробку для подорожей з Афлатуном.

Модуль 6. Ми проявляємо себе у своїх талантах та інтересах

ЗАНЯТТЯ 18

КАЗКА ПРО ЗАЙЦЯ І ЧЕРЕПАХУ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- дізнаються про свої таланти і інтереси;
- визначають таланти та захоплення своїх друзів;
- навчаються поважати таланти та інтереси інших людей.

Взаємодія:

- у групі;
- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивися;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціальний;
- емоційний;
- творчий.

Підручні матеріали:

- казка «Заєць і Черепаха»;
- 3 коробки;
- декілька комплектів Карток Талантів Афлатуна;
- шкарпетки для виготовлення ляльок (по одній шкарпетці для дитини);
- фарба (два кольори: зелена і коричнева);
- маленькі кружечки з паперу (для виготовлення очей лялькам зі шкарпеток);
- клей.

Тривалість 50 хвилин

Слово дня:

таланти

Перед початком заняття переконайтеся, що ви підготували по одній шкарпетці для кожної дитини і три коробки. Намалюйте чоловічка Афлатун на першій коробці, двох дітей разом на другий коробці і одну дитину на третій. Переконайтеся, що у вас є кілька комплектів Карток Талантів Афлатуна.

Вступ (10 хвилин)

1. Попросіть дітей розділитися на дві групи. Роздайте кожній дитині по шкарпетці. Розкажіть їм, що вони прослухають казку про двох персонажів - Зайця і Черепаху. Попросіть одну групу зробити з шкарпеток ляльок зайців, а другу групу - ляльок черепах. Роздайте фарби, паперові кружечки і клей, попросіть дітей прикрасити свої ляльки з шкарпеток у вигляді зайців або черепах. Використовуйте зелену фарбу, щоб прикрасити черепаху, і коричневу або жовту, щоб прикрасити зайця. З маленькими дітьми буде простіше, якщо заздалегідь до заняття приготувати ляльок із шкарпеток і роздати їх дітям.

2. Коли діти виготовлять ляльок, попросіть одягнути їх на руки і ворушити ними кожен раз, коли вони почують, що їх персонаж що-небудь говорить.

3. Прочитайте дітям казку про Черепаху і Зайця.

Основна частина (30 хвилин)

1. Коли ви закінчите читати, запитайте дітей:

- *Заєць і Черепаха схожі один на одного чи різні?*
- *Чим вони відрізняються? А чим вони схожі?*

- Як Черепаха змогла виграти забіг?
- Скажіть, що Заєць вмів робити краще за інших?
- А Черепаха? Чи було щось, що вона вмела робити краще за інших?

2. Розберіть поняття "таланти". Таланти - це особливі вміння, які є у кожного з нас, або те, що ми робимо краще за інших. Це може бути уміння співати, танцювати, грати на музичному інструменті тощо.

3. Поясніть, що у нас всіх, як у Зайця з Черепахою, є схожі і відмінні риси. Обговоріть схожі риси та відмінності, які є у дітей, та пов'яжіть це з талантами та вміннями, якими ми відрізняємося.

4. Попросіть дітей сісти в коло.

5. Покладіть три коробки і кілька комплектів Карток Талантів Афлатуна посередині кола. Поясніть, що дітям потрібно буде вибрати з одного комплекту картку з талантом, який, вони вважають, є у Афлатуна, і покласти її в коробку, на якій намальований Афлатун. Якщо слово "талант" виявиться складним для розуміння, використовуйте вираз "те, що хтось робить краще за інших". Наведіть кілька прикладів, щоб допомогти дітям розібратися. Задайте їм такі питання:

- Як ви думаєте, який головний талант Афлатуна?
- Як ви думаєте, він сміливий?
- Чи вмів він співати? тощо.

6. Коли діти будуть класти картку в коробку, запитаєте, чому вони вирішили, що Афлатун має такий талант?

7. Тепер попросіть дітей взяти з іншого комплекту картку з талантом, який на їхню думку є у їхнього друга, і покласти її в коробку, на якій зображена пара дітей. Попросіть їх пояснити, чому вони вважають, що їх друг має такий талант.

8. І, нарешті, попросіть їх виконати те саме з їх власними талантами, вкладаючи картки в коробку, на якій намальована одна дитина.

9. Поясніть дітям, що відмінності між нами роблять нас особливими, а наші спільні риси допомагають нам знаходити спільну мову з іншими людьми. Також важливо знати, якими талантами наділені наші друзі.

Зворотній зв'язок (10 хвилин)

1. Заспівайте пісню "Ми в долоні плещемо" К.Железної, цього разу підставляючи слова "заєць" і "черепаха". Попросіть дітей одягнути ляльок із шкарпеток на руки і слухати, як ви співаєте пісню.

Ведучий: "А Заєць де?"

Діти: "А Заєць тут!" (показуючи своїх ляльок-зайців з шкарпеток)

Ведучий: "Йому «Привіт!» співаємо,

Ми Зайцю плескаємо тут,

Рукою помахуємо!"

Ведучий: "Махаємо «До побачення, Зайчику».

2. Повторіть пісню, використовуючи ляльку-черепаху.

3. Коли ви закінчите, попросіть дітей написати свої імена на ляльках (допоможіть їм) і покладіть їх в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

Додаткове завдання

Перед початком заняття підготуйте реквізит для лялькового театру. Нехай діти розіграють Казку про Зайця і Черепаху в парах, використовуючи свої ляльки.

КАЗКА ПРО ЗАЙЦЯ І ЧЕРЕПАХУ

Одного разу Заєць вихвалявся, як швидко він вміє бігати. Він вихвалявся і навіть насміхався над Черепахою, яка була дуже повільною.

Але ось Черепаха витягнула свою довгу шию і запропонувала Зайцю побігти з нею наввипередки, чим дуже його насмішила.

– Ох, який жарт! - сміявся Заєць, - забіг, ти пропонуєш забіг?

– Ти чудовий бігун, і, звичайно, швидший за мене, але я доведу, що можу перемогти тебе! - сказала черепаха.

Лісові тварини зібралися і відзначили шлях, по якому повинні були бігти Заєць і Черепаха. Забіг розпочався, і прудкий Заєць незабаром залишив Черепаху далеко позаду. Десь посередині шляху Заєць зрозумів, що вже набагато випередив повільну Черепаху.

– Ох, - подумав Заєць, – у мене є багато часу, щоб попустувати тут на лузі. Він почав гратися, а після того, як це набридло, вирішив трішечки подрімати.

– У мене ще багато часу, щоб перемогти Черепаху, - подумав він і задрімав, згорнувшись калачиком під деревом.

Черепаха, тим часом, продовжувала повзти далі, хоча і дуже повільно. Вона жодного разу не зупинилася, крокуючи далі.

Заєць, нарешті, прокинувся.

– Час продовжувати забіг, - подумав він. І побіг щодуху до фінішу, але побачив там Черепаху, яка вже терпляче чекала його.

– Ось бачиш, ти, можливо, найшвидший бігун у лісі, але у мене є інший талант! Я дуже розумна! Ось чому я так легко виграла у тебе!

ЗАНЯТТЯ 19

ЗІРОЧКА ПАДАЄ - ЗАГАДАЙ БАЖАННЯ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- усвідомлять свої таланти та інтереси;
- визначать таланти та захоплення своїх друзів;
- навчаться обирати роботу і професії, в яких вони могли б реалізувати свої таланти.

Взаємодія:

- у групі;
- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивися;
- зроби;

- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- соціальний;
- емоційний;
- творчий.

Матеріали:

- заєць і черепаха (Ляльки з шарпеток - заняття 18);
- картки Талантів Афлатуна (заняття 18);
- картинки / вирізки із зображенням різних професій / зображення дитячих мрій (зображення сімей з дітьми);
- однотонні аркуші паперу у формі зірочок (≈15 см - для кожної дитини);
- шнурки (по одному);
- ручки/олівці;
- клей;
- скотч;
- запрошення (по одному для додаткового завдання).

Тривалість 45 хвилин

Слово дня:

таланти

Вступ (10 хвилин)

1. Нагадайте дітям казку про Черепаха і Зайця (заняття 18). Попросіть дітей дістати своїх саморобних ляльок з Коробок для Подорожей з Афлатуном.

1. Намалюйте фінішну пряму з одного боку групової кімнати.

2. Поясніть, що ви хочете розіграти забіг Черепахи і Зайця. Попросіть дітей повільно повзти лялькою черепахи в сторону фінішної лінії, а лялькою зайця стрибати до фінішу.

3. Коли діти дістануться фінішу, запитайте, які у них найяскравіші таланти або в чому вони себе найкраще проявляють. Наведіть приклади, використовуючи картки талантів Афлатуна.

4. Поясніть, що сьогодні ви будете шукати, які у дітей є таланти та як їх використовувати.

Основна частина (20 хвилин)

1. Поясніть дітям, що вміння робити щось краще за інших, допоможе здійснити свої мрії. Запитайте дітей, ким би вони хотіли стати, коли виростуть. Наведіть приклади.

2. Дайте кожній дитині аркуш-зірочку і шнурок. Скажіть, що зірочка символізує мрію.

3. Попросіть їх подивитися на заздалегідь вирізані картинки із зображенням різних професій та вибрати картинку, яка символізує мрію - те, ким вони хочуть стати, коли виростуть.

4. Допоможіть приклеїти їм картинки на свої зірочки, підпишіть імена із

зворотного боку і приклейте один край шнурка до зірочки за допомогою скотчу.

Зворотній зв'язок (15 хвилин)

1. Попросіть кожну дитину показати свою роботу всій групі. Почепіть зірочки на видному місці.

2. Розкажіть, що їх зірочки висітимуть тут і мріятимуть про те, ким виростуть діти в майбутньому. Підкресліть, що з талантами, працьовитістю і старанністю діти зможуть досягти всього, чого забажають.

Додаткове завдання:

на наступному занятті проведіть Шоу Талантів для дітей і запросіть батьків, якщо у них буде така можливість, прийти і подивитися його. На підготовчому етапі потрібно роздати кожній дитині лист-запрошення з інформацією про захід та попросити кожного із дітей прикрасити своє запрошення і вручити батькам. Ви можете використовувати зразок, розміщений нижче.

Завдання для домашнього заняття

попросіть батьків написати листи своїм дітям під назвою "Мої мрії про твоє майбутнє, мій малюк". Запропонуйте їм прочитати свої листи дітям і попросіть дітей покласти листи в Коробку для Подорожей з Афлатуном. Ви можете використовувати зразок, розміщений нижче.

Зразок листа на Шоу Талантів

НАШЕ ШОУ ТАЛАНТІВ!

Дорогі _____,

Наше Шоу Талантів буде проходити _____ ! Ми запрошуємо Вас прийти і розділити цей особливий день із нами!

Дата: _____ Час: _____ Місце

проведення: _____

За додатковою інформацією звертайтеся до вихователя

Чекаємо з нетерпінням!

Лист батькам:

Шановні _____,

Сьогодні ми вивчали поняття "таланти" і "мрії". Ми обговорюємо, як важливо мріяти. Ви б могли допомогти своїй дитині засвоїти ці поняття. Напишіть своєму синові/дочці лист під назвою "Мої мрії про твоє майбутнє, мій малюк" і прочитайте його своїй дитині.

Нагадайте дитині, щоб він/вона не забули взяти лист з собою на наступне заняття.

З повагою, _____.

ЗАНЯТТЯ 20

ШОУ ТАЛАНТІВ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- дізнаються про таланти і захоплення один одного;
- продемонструють свої таланти на практиці;
- візьмуть участь в організації Шоу Талантів, виконуватимуть відповідні доручення.

Взаємодія:

- у групі;
- ведучий - вся група;
- ведучий - маленька група.

Тактика навчання:

- подивися;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- когнітивний;
- творчий.

Матеріали:

- вирізані Картки Талантів Афлатун;
- художні матеріали для виготовлення реквізиту;
- ручки;
- клей;
- паперові запрошення;
- медалі з написом "Молодець" на стрічці для кожної дитини;
- обгортковий папір (для виготовлення костюмів - за бажанням).

Тривалість

два дні

Вступ (Підготовка до Шоу Талантів)

1. Почніть з оголошення про те, що сьогоднішнє заняття буде особливим.
2. Запитайте у дітей:

Як ви думаєте, що таке Шоу Талантів?

3. Нагадайте дітям Казку про Черепаху і Зайця та запитайте:

Ви пам'ятаєте, який талант був у Зайця?

Ви пам'ятаєте, який талант мала Черепаха?

Не забувайте, що талант - це те, що ми вміємо робити краще за інших.

Ми можемо поділитися нашими талантами з нашими сім'ями та друзями, щоб порадувати їх, щоб вони могли нами пишатися. Ми також повинні поважати таланти інших людей (наприклад, талант кухарів нашого садочка, які завжди смачно готують для нас!).

4. Розкажіть дітям, як чудово було б продемонструвати всім, що вони вміють робити добре, і було б чудово організувати це у формі Шоу Талантів.

5. Допоможіть дітям спланувати, що їм знадобиться для Шоу Талантів. Поясніть дітям, що на Шоу Талантів вони зможуть показати свої таланти перед своїми друзями, сім'ями і ведучими.

6. Розділіть дітей на три групи. Дайте кожній групі по три завдання на вибір і попросіть вибрати одне. Ви можете пропонувати різні варіанти, враховуючи інтереси групи:

- *Заспівати пісню Афлатуна.*
- *Розіграти Казку про Зайця і Черепаху.*
- *Затанцювати під пісню Афлатуна.*

7. Коли кожна група визначиться із завданням/талантом, який вона готова продемонструвати, допоможіть їй підготувати свій виступ у групі.

8. Перед початком Шоу Талантів дайте дітям додаткові доручення. Наприклад:

- *встановити реквізит.*
- *поставити стільці.*
- *допомагати виконавцям (за допомогою ведучого).*
- *показувати гостям їх місце (чергові).*
- *бути Майстром Церемонії (звичайно, з допомогою ведучого).*
- *підготувати квитки для Шоу Талантів (старші діти).*

Основна частина

1. Почніть Шоу Талантів, привітавши батьків/друзів, які прийшли на свято.

2. Подякуйте дітям за всі зусилля, які вони доклали, щоб організувати Шоу Талантів, і оголосіть артистів.

3. Запросіть дітей на сцену і дозвольте їм продемонструвати свої таланти.

Зворотній зв'язок

1. Після закінчення шоу запитайте у дітей:

Які почуття ви відчували сьогодні, коли ділилися своїми талантами з членами своїх сімей?

2. Підкресліть, як ви захоплюєтеся тим, що діти змогли продемонструвати свої таланти і допомагали організувати це Шоу.

3. Роздайте всім стрічки з медаллю "Молодець".

4. Нехай діти покладуть свої медалі в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

Додаткове завдання

Підготовка до Шоу Талантів може відбутися на одному занятті, якщо ви плануєте провести захід у неформальній обстановці. Якщо ж ви плануєте більш масовий захід, тоді на підготовку можна виділити кілька занять. Наприклад, ви можете завчасно підготувати запрошення і організувати дітей для виготовлення реквізиту. Поясніть дітям, що завдяки реквізиту вони можуть зробити своє шоу більш розважальним або більш реалістичним. Наприклад, скажіть: "Стетоскоп

потрібний лікарю, а паличка - чарівнику". Проводячи аналогії, нехай діти продовжать твердження: "потрібний свисток - міліціонеру, а ніж - ... " (м'яснику). Якщо у вас є час, ви можете виготовити костюми з обгорткового паперу. Потрібно вирізати смуги і склеїти їх кінці, щоб вийшли обручі на голову. Дозвольте дітям підключити свою уяву і використовувати підручні матеріали, які є в наявності.

Завдання для домашнього заняття:

попросіть окремих батьків представити свої таланти на Шоу Талантів.

РОЗДІЛ 4.

Я І СУСПІЛЬСТВО: ЖИВЕМО І ПРАЦЮЄМО РАЗОМ.

У цьому розділі більш детально розглядається тема суспільства, в якому ми живемо. Основна увага приділяється найближчому оточенню і нашій взаємодії з ним.

Мета даного розділу закріпити у свідомості дітей поняття суспільства і сусідства, почати вивчення основних процесів продажу і покупки.

<i>Модуль</i>	<i>Заняття</i>	<i>Час</i>	<i>Статус</i>	<i>Казка / пісня</i>	<i>Заняття на свіжому повітрі</i>
<u>Модуль 7.</u> <u>Я-член</u> <u>суспільства</u>	<i>Заняття 21.</i> <i>Наші гроші</i>	<i>30хв</i>	<i>Рекомендовано</i>		<i>Прогулянка по мікрорайону</i>
	<i>Заняття 22.</i> <i>Створюємо макет мікрорайону</i>	<i>60 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>		
	<i>Заняття 23.</i> <i>Знаряддя праці</i>	<i>40хв</i>	<i>Додаткове заняття</i>		
	<i>Заняття 24</i> <i>Створюємо наш міні - маркет</i>	<i>60 хв</i> <i>2 дні</i>	<i>Рекомендовано</i>		
	<i>Заняття 25.</i> <i>Природа навколо нас</i>	<i>45хв</i> <i>2дні</i>	<i>Рекомендовано</i>	<i>«Наша Нова планета»</i>	

Модуль 7: Я член суспільства.

Заняття 21
НАШІ ГРОШІ

Мета заняття:
під час заняття діти:

їх;

- навчаться визначати номінал монет в грі;
- зрозуміють, чому гроші важливі для нас;
- зроблять своїми руками монетки і Скарбнички Афлатун.

Взаємодія:

- у групі;
- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- когнітивний.

Матеріали:

- монети та паперові купюри (або копії / фотокопії);
- чисті аркуші паперу;
- олівці, крейда;
- 3 коробки/контейнери/ із зображенням трьох монет найменшого номіналу;
- 3 м'ячки (із зім'ятого непотрібного паперу);
- маленькі коробки/контейнери/, щоб покласти їх всередину «Коробок для Подорожей з Афлатуном» (по одній).
- маленькі круги з паперу різних діаметрів (3 або 4 штуки);
- вирізані монетки Афлатун.

Тривалість 30 хвилин

Слово дня:

монета

Перед початком заняття підготуйте 3 коробки (контейнери/ кошики) з картинками із зображенням монет різного номіналу.

Вступ (5хвилин)

1. Покажіть дітям зразки монет та паперових купюр вашої країни. Ви також можете використовувати копії, якщо немає можливості показати справжні зразки.

2. Пустіть по колу монети по одній, щоб діти могли уважно розглянути кожну. Так само дайте дітям розглянути паперові банкноти. Підкресліть, що гроші мають цінність, тому з ними потрібно поводитися дбайливо, не губити і не рвати їх.

3. Запитайте дітей, чи існує різниця між монетами і паперовими банкнотами. Поясніть, що монети і паперові гроші мають різну цінність і тому вони виглядають по-різному.

4. Покажіть зразки трьох самих дрібних монет. Попросіть дітей уважно розглянути їх і знайти відмінності.

Основна частина (15хвилин)

1. Баскетбол з монетками:

а) встановіть три коробки (контейнери/кошики) біля входу в групу. Запитайте, як називаються монетки, які зображені на кожній із них (якщо необхідно, нагадайте назви).

б) накресліть лінію на відстані декількох метрів від коробок (контейнерів/кошиків) і попросіть дітей стати за цю лінію. Накресліть кілька ліній, якщо у вас велика група.

в) дайте дитині, що стоїть попереду, три паперові м'ячики. Скажіть, що ви називатимете монетки, а дитині потрібно спробувати поцілити трьома м'ячиками у відповідну коробку (контейнер/кошик). Коли він/вона завершать, заберіть м'ячики і передайте їх наступній дитині, що знаходиться за лінією.

Повторюйте гру, випадково обираючи монети до тих пір, поки всі діти по черзі не кидатимуть м'ячики.

г) Збережіть коробки (контейнери/кошики) - ми будемо використовувати їх повторно на занятті 29, розділ 5: Казка про Монетку.

2. Монетки власноруч:

а) поясніть дітям, що разом з Афлатунчиком вони вивчать багато нового про гроші і монети, про те, звідки вони беруться і що з ними можна робити. Для початку, попросіть дітей зробити монетки своїми руками. Чітко поясніть різницю між справжніми грошима і монетками, які ви будете виготовляти в групі.

б) роздайте дітям паперові круги різного діаметру та олівці і попросіть прикрасити монетки. Ви можете запропонувати прикрасити їх або ж намалювати іскорку Афлатот на паперових заготовках.

в) дітям старшого віку можна показати кілька монет різного номіналу, які використовують у вашій країні (або копії / фотокопії). Поясніть, що кожна монетка має різну цінність і вам потрібно, наприклад, 10 монет по 10 копійок, щоб отримати 1 гривну. Попросіть дітей зробити монетки Афлатот різного номіналу власноруч. Наприклад, маленький кружечок може бути "один Афлатунчик", кружечки більшого діаметру - "3 Афлатунчики" тощо. Поясніть дітям цінність кожної монетки і запитайте:

- *Скільки монет "один Афлатунчик" вам знадобиться, щоб отримати монету «3 Афлатунчики»*

3. Використання коштів:

а. Запитайте дітей:

- *Для чого нам потрібні гроші?*

б. Попросіть дітей намалювати те, що б їм хотілося купити за монетки Афлатун.

в. Запитайте:

- *У яке безпечне місце можна скласти монетки Афлатун?*

г. Наголосіть, що місцем для зберігання монет є скарбничка. Повідомте дітям, що ви будете власноруч виготовляти Скарбничку Афлатун.

Зворотній зв'язок (10хвилин)

1. Дбайливе поводження з грошима

– нагадайте дітям, що важливо зберігати цінні речі в надійному місці. Попросіть пригадати місця, де зберігають гроші їхні батьки (наприклад, зберігають разом з іншими речами, ховають у спеціальному місці або залишають на столі?)

– підкресліть, що гроші - це особлива річ і вони потребують особливого місця. Можна пригадати заняття 8 "Прогулянка по району" і запитати дітей:

«Ви знаєте надійне місце в селі / місті / в мікрорайоні, де зберігають гроші?(банк)»

2. Виготовляємо Скарбничку

– Роздайте кожній дитині по маленькій коробці /контейнеру. Поясніть, що це буде Скарбничка Афлатун, у якій дітки будуть зберігати свої монетки. Попросіть дітей покласти свою Скарбничку Афлатун в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

– Нехай діти покладуть монетки, які вони зробили сьогодні, в Скарбничку Афлатун.

– Скажіть дітям, що протягом усіх занять вони будуть продовжувати збирати нові й нові монетки Афлатунчики і їм слід завжди класти їх у Скарбничку Афлатун. В кінці заняття попросіть дітей пошукати дома старі коробки різних розмірів і принести їх на наступне заняття.

Додаткове завдання:

з дітьми старшого віку можна розібрати поняття "більше" і "менше", використовуючи монетки. Почніть із монет однакової вартості, потім, поступово, перейдіть до визначення, яка монета більш цінна, яка менш цінна, пропонуючи для розгляду дві різні монети. Це також допоможе їм зрозуміти різну вартість грошей.

Заняття 22

СТВОРЮЄМО МАКЕТ МІКРОРАЙОНУ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- ознайомляться з різними місцями, які є частиною їх мікрорайонів;
- дізнаються, яке значення мають різні місця в мікрорайонах;
- визначать своє улюблене місце в мікрорайоні.

Взаємодія:

- у групі;
- на свіжому повітрі;
- ведучий-вся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- когнітивний;

- соціальний.

Матеріали:

- ручки;
- маленькі коробки різних розмірів;
- великий лист картону чи дошка (для підставки);
- вирізані на картках чотири або п'ять макетів із зображенням місцевих будівель / магазинів (включаючи садочок);
- чисті аркуші паперу (по одному);
- паперові смужки;
- олівці /фломастери;
- клей;
- вирізки з зображенням Афлатунчика.

Тривалість 60 хвилин

Слово дня:

мікрорайон

Зверніть увагу, що тривалість заняття вказана умовно і, враховуючи специфіку даного заходу, воно може тривати більше години. Якщо у вас не так багато часу, ви можете розділити заняття на дві частини і здійснити прогулянку по мікрорайону в один день, а скласти Макет мікрорайону на наступний день.

Перед початком заняття зберіть коробки, які діти принесли з дому.

На етапі організації прогулянки поговоріть з менеджерами / господарями місцевих установ та закладів (кафе, ресторан, магазин, банк), розташованих неподалік від дитячого садка, пояснивши мету візиту та запитайте дозволу відвідати даний заклад з дітьми.

Вступ (15 хвилин)

1. Поясніть дітям, що метою прогулянки буде огляд мікрорайону. Пригадайте з дітьми прогулянку, яку ви здійснювали в рамках заняття 8: Я можу бачити, я можу чути. Запитайте дітей:

- *Пам'ятаєте, як ми з вами ходили на прогулянку, щоб дізнатися, що ми можемо побачити і почути на вулиці?*

2. Повідомте дітям, що цього разу ви відвідаєте найважливіші місця і магазини в районі садка. Поясніть, що мікрорайон - це територія неподалік від їхнього будинку або ДНЗ. Наведіть такі приклади:

- *У нас в мікрорайоні є продуктовий магазин поруч з дитячим садком, футбольне поле поруч з продуктовим магазином, церква поблизу тощо.*

3. Запитайте у дітей, які ще місця вони пам'ятають. Далі запитайте:

- *Ваш будинок також знаходиться в нашому мікрорайоні?*

- *Він знаходиться поряд з дитячим садком або далеко від нього?*

4. Готуючись до виходу з групи, закріпіть з дітьми правила поведінки на вулиці. Після того, як вони пригадають деякі з них, переконайтеся, що вони не забули такі правила, як:

- *Завжди тримайтеся за руку з товаришем.*

- *Не відходьте від групи.*
- *Будьте обережні поблизу небезпечних місць (сміттєві баки, жваві дороги).*

5. Сформууйте колону по двоє, щоб діти йшли, тримаючись за руки зі своїми товаришами. Переконайтеся, що у вас достатньо супроводжуючих для виходу на вулицю – (ви можете попросити батьків допомогти вам під час заняття).

6. Під час прогулянки попросіть дітей запам'ятовувати все, що вони бачать.

7. Поведіть дітей у магазин (кафе, ресторан, банк), про відвідування якого ви заздалегідь домовилися (перед заняттям).

8. Перед відвідуванням закладу, нагадайте дітям, що потрібно уважно спостерігати за всім, що відбувається, особливо за діями продавця / працівників.

Основна частина (30 хвилин)

1. Після повернення з прогулянки по мікрорайону попросіть дітей заплющити очі і розповісти про свої враження від побаченого, про місця, які їм особливо запам'яталися.

2. Примітка: якщо у вас недостатньо часу, ви можете на цьому завершити заняття. Дозвольте дітям пригадати те, що вони бачили під час прогулянки. Допоможіть їм запитаннями:

- *Які місця вам сподобалися / не сподобалися? Чому?*
- *Ви були в цих місцях раніше? Чому?*
- *Що ви бачили в цих місцях?*
- *Що робили працівники / продавці?*

3. Повідомте дітям, що зараз вони будуть створювати Макет Мікрорайону, використовуючи старі коробки.

4. Підготуйте великий лист картону або дощечку в якості підставки-основи.

5. Почніть зі встановлення макета дитячого садка у відповідному місці.

6. Далі дістаньте заздалегідь приготовлені макети місцевих будівель і запитайте дітей, де кожна з них розташована по відношенню до садка, наприклад:

- *Ви пам'ятаєте, де знаходиться продуктовий магазин?*
- *Перед садочком або за ним?*
- *Він знаходиться далеко від нього чи поблизу?*

7. Запитайте дітей, в якому місці необхідно приклеїти ту чи іншу будівлю.

- *Приклеїли тут? Ні? Чому?*

8. Повторіть процедуру з усіма макетами.

9. Ви також можете запитати дітей про конкретні будівлі:

- *Що тут можна купити?*
- *Навіщо люди сюди ходять?*
- *Вам подобається це місце?*
- *Ви тут коли-небудь були раніше?*

- Ви б хотіли сюди прийти ще раз?

10. Дозвольте дітям самостійно визначити, яке місце з мікрорайону можна ще розмістити на макеті.

11. Нехай вони обклеять коробки смужками кольорового паперу. А дітям молодшого віку дайте завдання прикрасити паперові будівлі олівцями / фломастерами.

12. Підпишіть назву установи на кожній коробці та ім'я дитини всередині (по можливості). Ви також можете, щоб було простіше, використовувати умовні позначення.

13. Коли кожна дитина завершить роботу, допоможіть приклеїти їх будівлі на лист картону / дощечку, щоб завершити макет мікрорайону. Перед закріпленням макету запитаєте:

- Де знаходиться ця будівля?

14. Нехай діти подумують, що ще вони бачили під час прогулянки по мікрорайону. Прикрасьте Макет Мікрорайону новими деталями, такими як дерева, парк, річка, поле тощо, намалювавши їх на підставці. Можна також додати маленькі фігурки Афлатун на різних ділянках мікрорайону.

Зворотній зв'язок (15хвилин)

1. Нехай діти подивляться на Макет Мікрорайону, який вони створили. Роздайте дітям чисті аркуші паперу і попросіть подумати про своє улюблене місце.

2. Попросіть дітей намалювати своє улюблене місце в мікрорайоні, а поки вони малюють дізнайтеся, чому їм подобається те чи інше місце.

3. Коли завдання буде виконано, нехай діти підпишуть свої роботи і покладуть їх в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

Завдання для домашнього заняття

Передайте батькам листи з проханням намалювати разом з дітьми мікрорайон у тому вигляді, у якому він був у минулому (коли батьки були маленькими). Ви можете використовувати зразок листа, наведений нижче. Попросіть дітей взяти малюнки своїх батьків «Наш мікрорайон» на наступне заняття. Покладіть кілька малюнків біля Макета Мікрорайону, виконаного групою, попросіть дітей знайти схожі риси і відмінності.

Пам'ятка батькам:

Шановні _____,

Сьогодні ми досліджували наш мікрорайон і окремі місця, які знаходяться в його межах.

Разом із дитиною намалюйте, будь ласка, свій мікрорайон, зобразивши його вигляд у минулому, у Вашому дитинстві, опишіть його дитині. Ви можете намалювати мапу та попросити дитину розмалювати і прикрасити її. Якщо ви вирости в іншій місцевості, намалюйте її на мапі.

Можливо, у вас є фото району з вашого дитинства - покажіть їх дитині.

Дозвольте дитині взяти малюнок району з собою на наступне заняття.

З повагою,_____.

Заняття 23

ЗНАРЯДДЯ ПРАЦІ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- навчатися визначати і називати людей різних професій;
- впорядкують свої знання про мікрорайон;
- будуть вчитися поважати людей і місця, які їх оточують.

Взаємозв'язок:

- у групі;
- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- творчий;
- когнітивний.

Матеріали:

- вирізки з газет / журналів/ із зображенням різних професій, разом з тими, що бачили під час прогулянки по мікрорайону;
- дошка / фліп-чарт.

Тривалість 40 хвилин

Вступ (10 хвилин)

1. Запропонуйте дітям стати навколо Макета Мікрорайону. Попросіть їх назвати професії людей, які працюють у мікрорайоні.

2. Допомогайте знаходити різні ділянки на макеті і нагадуйте, яку роботу виконували люди, яких ви зустрічали під час прогулянки. (Наприклад, діти могли бачити касирів у магазині, теслярів на будівництві, пожежників на пожежній станції).

3. Попросіть дітей назвати хоча б один інструмент, необхідний представнику кожної з названих професій. Наприклад, касиру потрібен касовий апарат, теслі - молоток, а пожежнику - шланг.

Основна частина (20 хвилин)

1. Попросіть дітей обіграти (показати відповідні рухи), використання працівниками різних професій необхідних інструментів. Запитайте:

- *Як фермер використовує плуг?*

- Як рибалка використовує вудку?
- Як пожежник використовує шланг?
- Як касир використовує касовий апарат?
- Як тесля використовує молоток?
- Як касир рахує гроші?

2. Після відтворення рухів, згадайте з дітьми пісню "Ми в долоні плещемо".

3. Попросіть дітей заспівати пісню, але замінійте слова на опис раніше названих професій. Попросіть дітей також обігрувати дії, про які ви будете співати у пісні.

Можна включити такі рядки:

(Показуємо, як використовуємо плуг)

Фермер плугом працює так,

Добре плугом оре так,

Добре плугом оре так,

Коли виходить в поле.

(Показуємо, як використовуємо шланг)

Пожежник шлангом гасить пожежу,

Відважно так гасить пожежу,

Відважно так гасить пожежу,

Ось та пожежник працює.

(Показуємо, як користуватися молотком)

Тесля молотком стукає,

Завзято молотком стукає,

Завзято молотком стукає,

Знову в своїй майстерні.

4. Покажіть дітям вирізки із зображенням різних професій. Попросіть дітей визначити, які професії представлені на кожному зображенні.

5. Запросіть бажаного бути ведучим у грі "Афлатун-пантомім". Покажіть йому одну з картинок із зображенням професії. (Можна замінити грою «Де ми були ми не скажемо, що робили ми покажемо»)

6. Попросіть його / її / продемонструвати рухи, які представник даної професії виконує на роботі. Нехай інша частина групи відгадає професію.

7. Грайте у гру кілька разів та обов'язково покажіть картинки із зображенням професій, представників яких ви бачили на прогулянці по мікрорайону.

8. Підкресліть, що вони допомагають нам і нашому суспільству, і ми повинні цінувати їх працю щодня.

Зворотній зв'язок (10 хвилин)

1. Попросіть дітей перерахувати, що представник кожної професії робить для суспільства, наприклад:

Тесляр створює нові предмети або лагодить зламані.

2. Запишіть їх на дошці / фліп-чарті у віршованій формі.

Почніть з "Я -..."

3. Коли ви закінчите, прочитайте вірш всій групі.

Заняття 24. СТВОРЮЄМО НАШ МІНІ-МАРКЕТ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- розділившись на невеликі групи, зроблять прилавки;
- ознайомляться з основними ринковими процесами такими, як покупка і продаж.

Взаємодія:

- у групі;
- ведучий-вся група;
- ведучий-маленька група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- когнітивний;
- соціальний.

Матеріали:

- великі аркуші паперу для створення плакатів;
- скотч;
- чисті аркуші паперу;
- кольорова крейда;
- олівці;
- муляжі (іграшки) різної їжі (груші, яблука, банани, морква тощо) або порожні упаковки, банки від продуктів;
- також можна використовувати вирізки з журналів із зображенням різної їжі;
- шматки тканини;
- клей.

Тривалість 60 хвилин - 2 дні

До початку заняття підготуйте муляжі (іграшки) різної їжі (груш, яблук, бананів, моркви тощо) або порожні упаковки, банки від продуктів. Діти будуть купувати і продавати їх у своєму міні-маркеті. Виберіть знайомі дітям речі, наприклад, різні фрукти, овочі, ручки, одяг тощо. Якщо немає можливості задіяти ці об'єкти, використовуйте вирізки з журналів з їх зображенням.

Вступ (15хвилин)

1. Нагадайте дітям прогулянку по мікрорайону з заняття 22: Створюємо Макет Мікрорайону. Запитайте дітей:

- Ви пам'ятаєте нашу прогулянку по мікрорайону?
- Які місця ми відвідали?
- Що ми там побачили?
- Що ще трапилось під час нашої прогулянки?

2. Якщо діти самостійно не пригадали, нагадайте їм про відвідування магазину / ринку та поясніть, що сьогодні будете обговорювати, що відбувається саме там. Запитайте дітей:

- Чи знаєте ви, для чого нам потрібні магазини?
- Ви пам'ятаєте, що робив продавець, коли хтось хотів щось купити?

3. Нагадайте, що покупець дає продавцеві певну суму грошей, а продавець дає покупцеві натомість необхідну річ.

4. Разом перекажіть уривок з вірша К. І. Чуковського "Муха Цокотуха", наведений нижче. Щоб було веселіше, ви можете обіграти деякі рядки вірша і попросити дітей повторювати ваші рухи.

Муха-Цокотуха

(Покажіть як літає та дзижчить муха)

*Муха, Муха-Цокотуха,
Золотиста чепуруха!*

(Покажіть, як муха йде і знаходить монетку)

*Муха стежкою пішла,
І копійчку знайшла.*

(Покажіть, як важко маленькій мусі нести важкий самовар)

*Пішла Муха на базар
І купила самовар*

(Покажіть рухами рук, як Муха зазиває гостей)

"Ви, сусідоньки, приходьте, Я вас чаєм пригощу!"

(Покажіть, як Таргани метушливо п'ють одну склянку за одною)

*Таргани поприбігали,
Всі по склянці випивали,*

А комашки - по три чашки,

З молоком і пиріжком.

Нині Муха-Цокотуха

Іменинниця!

Основна частина (30хвилин)

1. Розкажіть дітям, що ви збираєтеся організувати іграшковий міні-маркет.

2. Розділіть дітей на невеликі групи по 5-6 чоловік. Кожна група сідає в коло в різних місцях групової кімнати.

3. Поясніть, що кожна група приготує прилавок для нашого маркету. Обговоріть з дітьми, які прилавки вони могли б зробити, і що можна було б продавати на них. Поясніть, що потрібно зробити, щоб прилавки були привабливими для покупців. Ось деякі пропозиції, як це зробити: використовувати яскраві плакати, застелити прилавки, використовуючи старі шматочки тканини і клей тощо.

4. Нехай кожна група намалює плакат - рекламу продукції, що продається. Для кожного прилавку організуйте місце (стіл, полицки, рекламу тощо). Допоможіть дітям повісити плакати біля свого прилавку.

5. Як тільки діти підготують свій прилавок, дістаньте предмети (муляжі, іграшки) порожні упаковки, які ви принесли, і запропонуйте їм вибрати, що їм більше подобається. Нехай кожна дитина вибере не більш 3-х об'єктів, щоб сумарно вийшло 15-18 об'єктів у кожної групи.

6. Попросіть їх пригадати, що вони бачили в магазині під час прогулянки по мікрорайону. Запитайте:

- *Що робив продавець?*
- *Що робив покупець?*

7. Повідомте дітям, що вони будуть робити те ж саме.

8. Попросіть кожную групу розкласти на прилавок продукти, які вони вибрали, і скажіть, що вони будуть продавати їх "покупцям". Спочатку ви займіть місце продавця, щоб показати дітям, як потрібно діяти на практиці. Зверніться до будь-кого з дітей з проханням купити що-небудь у вашому магазині. Скажіть, що тепер дітям потрібно робити те ж саме.

9. Розділіть кожную групу на 2 підгрупи і поясніть, що діти з першої будуть продавцями, а з другої - покупцями. Попередьте, що потім вони зможуть помінятися ролями.

10. Запропонуйте дітям дістати свої Скарбнички Афлатун і вийняти з них певну кількість монет для цього заняття (запропонуйте конкретну суму). Поясніть, що діти будуть використовувати монети, щоб здійснювати покупки.

11. Попросіть дітей обіграти процес купівлі та продажу різних об'єктів. Відведіть на це завдання близько 15 хвилин. Приєднуйтеся до гри, почергово підходячи до прилавків. Запитуйте дітей:

Скільки "Афлатунчиків" коштує така ручка?

12. Щоб було веселіше, запропонуйте обіграти такі ситуації:

Двоє дітей хочуть купити одну і ту ж річ, але залишилася тільки одна.

Грабіжник заходить в магазин тощо.

13. Запропонуйте дітям пофантазувати, придумати нові ситуації для гри.

Зверніть увагу, що це заняття можна провести за один день або ж його можна розподілити на більшу кількість занять. Для того, щоб діти змогли продовжувати гру на наступному занятті, потрібно лише встановити столи-прилавки.

Зворотній зв'язок (15 хвилин)

1. Після закінчення гри в міні-маркет, посадіть дітей в коло і запитайте, чи сподобалося їм працювати в магазині? Запитайте:

- *Що було цікавіше: продавати чи купувати? Чому?*
- *Що ви купили в магазині? Навіщо?*

2. Нагадайте про необхідність зберігати цінні речі в надійному місці. Запитайте у дітей:

- *Ми так і залишимо монетки, які ви заробили, на столиках в групі?*

- А може покладемо їх в Скарбнички Афлатун?

3. Нехай діти дістануть свої Коробки для Подорожей з Афлатуном і покладуть свої монетки в Скарбнички Афлатун. Запропонуйте одному представнику з кожної групи зібрати всі монети, зароблені групою, і порівну розділити їх між усіма учасниками групи.

4. Підкресліть цінність Скарбнички Афлатун:

- Куди ми покладемо наші гроші?

В Скарбничку Афлатун!

5. Попросіть дітей голосно повторити те, що сказали ви.

Заняття 25:

ПРИРОДА НАВКОЛО НАС

Мета заняття:

під час заняття діти:

- дізнаються, що таке захист навколишнього середовища;
- засвоять поняття природних ресурсів;
- навчаться зберігати природні ресурси і навколишнє середовище.

Взаємозв'язок:

- на свіжому повітрі;
- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- когнітивний.

Підручні матеріали:

- пляшки з водою;
- казка: «Наша Нова Планета»;
- чисті аркуші паперу (по одному на кожну дитину);
- ручки/ олівці.

Тривалість 45 хвилин - 2 дні

Слово дня:

природні ресурси

Перед початком заняття сплануйте прогулянку на природу. Переконайтеся, що ви обрали безпечний маршрут, який буде цікавий дітям, де вони побачать багато пізнавального, зможуть доторкнутися до квітів і дерев, поспостерігати за різними тваринами, комахами тощо.

По можливості, запросіть представників організації захисту природи, щоб ті могли пояснити, як вони піклуються про рослини, щоб вони росли здоровими.

Вступ (10 хвилин)

1. Поясніть дітям, що наш район особливий не тільки завдяки людям і місцям, але також завдяки природним ресурсам, які має наше навколишнє середовище.

2. Наведіть приклади природних ресурсів, якими багатий ваш район.

3. Повідомте дітям, що сьогодні вирушите на прогулянку на природу. Як завжди, нагадайте їм про правила поведінки на вулиці. Переконайтеся, що у вас достатня кількість супроводжуючих для цієї прогулянки.

Основна частина (25 хвилин)

1. Під час прогулянки звертайте увагу дітей на тварин і рослини, заохочуйте їх самих помічати все це. Залучайте їх до обговорення, запитуючи, що вони знають про цих тварин і рослини.

2. Поведіть дітей в таке місце неподалік, де є багато дерев, і попросіть їх обрати яке-небудь дерево.

3. Зверніть їхню увагу на різні частини дерева. Запитайте дітей, що вони бачать.

4. Дітей старшого віку можна запитати:

Як ви думаєте, навіщо потрібні дерева?

5. Попросіть дітей стати поруч з обраним деревом. Зверніть увагу дітей на те, що дерево має коріння, яке тримає його у землі. Порівняйте коріння дерева і ноги дітей. Далі запитайте, чим подібні частини дерев з частинами тіла дітей (руки схожі на гілки, тулуб - на стовбур дерева, шкіра - на кору).

6. Поясніть дітям, що дерева живі і вимагають турботи й поваги. Скажіть, що дерева, як і ми, п'ють воду. Використовуючи пляшку з водою, покажіть дітям, як поливати дерево, і поясніть, що таким чином дерева п'ють воду. Передайте пляшку з водою дітям, нехай вони теж поллють дерево.

7. Розкажіть дітям, що дерева дуже важливі для нашого суспільства і що вони виконують особливу роль. Вони дають нам тінь, допомагають виробляти енергію, лікують нас.

8. Якщо ви запросили представників організації захисту природи, які піклуються про дерева у вашому мікрорайоні, попросіть їх розповісти, як вони доглядають за деревами, щоб вони росли здоровими.

Зворотній зв'язок (10хвилин)

1. Коли ви повернетесь до групової кімнати, посадіть дітей в коло і прочитайте казку "Наша Нова Планета".

2. Запитайте у дітей:

Чому планета не підходила для дітей?

3. Роздайте кожній дитині чистий аркуш паперу і попросіть намалювати свою Нову Планету, включаючи ті місця, які вони б хотіли на ній бачити. (Якщо немає можливості намалювати, принесіть у групу намальовані заготовки

й попросить дітей вибрати ті об'єкти, які їм би хотілося розмістити на своїй «Новій Планеті».)

4. Нехай діти підпишуть свої імена на звороті малюнків (допоможіть їм зробити це) і помістять малюнки "Нових Планет" в Коробки для Подорожей з Афлатуном.

Завдання для домашнього заняття

Попросить батьків нехай вони посадять дерево разом з дітьми. Нехай батьки обговорять, яке дерево можна посадити, де посадити й де взяти саджанець.

КАЗКА «НАША НОВА ПЛАНЕТА»

Багабаси дуже зраділи, коли їх великий космічний корабель приземлився на планеті Десьтотамії. Нарешті, вони знайшли новий «дім». «Давайте спочатку дізнаємося, чи безпечно тут, на планеті Десьтотамії», - сказав Старший багабас і він глибоко вдихнув повітря. Потім багабаси зайшли в річку, спробували фрукти з різних дерев і рослин. Коли вони, нарешті, переконалися, що на планеті безпечно, вони почали будувати нове місто.

Для цього на нараду зібралися експерти. У них був експерт з будівництва мостів, будинків, з виготовлення машин. Вони розробили план нового міста. Після переговорів з експертами, Старший багабас розпочав будівництво. Коли воно було завершено, всі були здивовані. Всі захоплювалися, всі були щасливі.

Всі, крім дітей. Знаєте чому?

Вони побудували всього кілька дитячих садочків для дітей. Садки були дуже високими і навколо них – височенні будівлі. Через те, що навколо було багато високих будівель, багабаські діти не мали можливості гратися на сонечку або веселитися під дощем. Вони могли лише грати в комп'ютерні ігри вдома. Садочки були розташовані далеко від тих місць, де жили діти. Було важко добратися до садочка. Також мало було ігрових майданчиків для дітей і всі вони чомусь були біля доріг. Тому діти не отримували від ігор ніякого задоволення.

Дітки з особливими потребами не могли робити те, що хотіли, бо весь час перебували вдома або в садочку. А, крім цього, було встановлено багато правил і заборон!

«Що ми зробили не так?», - запитали фахівці з будівництва мостів, будинків та машин.

«Потрібно запитати у дітей», - подумали вони та пішли до дітей.

Експерти дізналися багато нового після розмови з дітьми. У дітей було багато пропозицій про те, як побудувати нове місто. Перш за все, експерти навчилися дослухатися

до дітей та їхніх життєвих потреб при плануванні міста. Діти допомогли експертам облаштувати місто по-новому.

Всі багабаси: і діти, і дорослі – всі святкували будівництво нового міста. Від тоді нові мешканці планети Десьтотамії жили довго й щасливо.

А як тільки з'являвся новий проект будівництва, що стосується дітей, експерти одразу зверталися до дітей за порадою.

Розділ 5

Я ТА ГРОШІ. ВИТРАЧАЄМО, НАКОПИЧУЄМО, ДІЛИМОСЯ

У цьому розділі вивчаються основні фінансові поняття, завдяки яким діти зможуть зробити перші кроки в напрямку соціальної та фінансової освіти. Розділ структурований таким чином, щоб діти мали можливість спочатку розібратися, що таке гроші, а потім усвідомити їх цінність. Далі дітям допомагають зрозуміти, що означає витратити, накопичувати і ділитися. І, нарешті, діти зможуть продемонструвати знання та вміння, отримані в процесі навчання, застосувавши модель ринкових відносин на практиці. Підсумковий модуль (модуль 12) ознайомить дітей з основними поняттями соціального та фінансового підприємництва. Модуль пропонує два заняття, які допоможуть дітям заробити невеликі суми грошей: Ярмарок і Виставка (заняття 39-а і 39-б). Обидва заняття можна провести разом і організувати Ярмарок Афлатун, який триватиме більше одного дня. В іншому випадку, ведучий може вибрати один варіант з двох занять, в залежності від наявного часу та наявних коштів. У будь-якому разі, заохочується участь родин у цих заняттях. Фінальний акорд цього модуля - це знайомство дітей з різними способами використання зароблених грошей, це ще одна можливість закріпити поняття про те, що гроші можна накопичувати, витратити і ними можна ділитися.

<i>Модуль</i>	<i>Заняття</i>	<i>Час</i>	<i>Статус</i>	<i>Казка/Пісня</i>
<u>Модуль 8.</u> <i>Потреби і бажання</i>	<i>Заняття 26. Чого я дійсно потребую</i>	<i>45 хв</i>	<i>Рекомендовано</i>	<i>Світ для Дітей</i>
<u>Модуль 9.</u> <i>Я знаю свої можливості</i>	<i>Заняття 27. Я можу здійснити мрії</i> <i>Заняття 28. Світ для дітей</i> <i>Заняття 29. Казка про Монетку</i>	<i>45 хв</i> <i>45 хв</i> <i>50 хв</i> <i>- 2</i> <i>дня</i>	<i>Рекомендовано</i> <i>Рекомендовано</i>	<i>Казка про Монетку</i>

<u>Модуль 10.</u> Я можу берегти та економити ресурси	Заняття 30. Казка про Мурашку і Коника	50 хв	Рекомендовано	Казка про Мурашку та Коника
	Заняття 31. Вода - це наш ресурс	50 хв	Рекомендовано	
	Заняття 32. Звідки беруться гроші	35 хв	Рекомендовано	
<u>Модуль 11.</u> Я можу вибирати, на що витратити кошти	Заняття 33. Як я проводжу час	60 хв	Додаткове заняття	Казка про Журавля та його зграю
	Заняття 34. 1, 2, 3 ... монетки Афлатун	60 хв	Рекомендовано	
	Заняття 35. Що можуть купити монетки?	60 хв	Рекомендовано	
	Заняття 36. Казка про Журавля та його зграю	60 хв	Рекомендовано	
<u>Модуль 12.</u> Ярмарок Афлатун	Заняття 37. Накопичуємо, витрачаємо, ділимося	60 хв	Рекомендовано	
	Заняття 38. Готуємося до нашого Ярмарку	60 хв		
	Заняття 39а. День Маркету	130 - 150хв протягом 3х днів		
	Заняття 39б. День Виставки	115 хв протягом 3х днів		
	Заняття 40. Витрачаємо наші монетки Афлатуна	60 хв		

Заняття 26.

ЧОГО Я ДІЙСНО ПОТРЕБУЮ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- зрозуміють, що таке "товари", і як вони задовольняють потреби людей;
- навчаться розрізняти поняття "потреби" і "бажання";
- назвуть основні потреби людини для виживання: їжа, вода, одяг.

Взаємодія:

- у групі;
- педагог - вся група.

Тактика навчання:

- подивися;

- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;
- когнітивний.

Матеріали:

- зображення товарів, які продаються;
- вирізки з журналів із зображенням представників різних професій (які використовувалися на попередніх заняттях);
  - картинки із зображенням потреб людини (наприклад: житло, вода, їжа, одяг)
- вирізки з журналів/ газет;
- картинки з бажаними речами (наприклад: цукерки, машини, солодкі напої);
  - вирізки з журналів/ газет;
  - дві коробки (як для взуття);
  - чисті аркуші паперу (один аркуш на групу);
  - дві картки з написами великими літерами - "ПОТРЕБИ" і "БАЖАННЯ";
  - клей.

Тривалість 45 хвилин

Слово дня:

товари, потреби, бажання.

Перед початком заняття напишіть на одній коробці слово "ПОТРЕБИ", а на іншій "БАЖАННЯ". Також розділіть чистий аркуш паперу на дві колонки, одну підпишіть як "ПОТРЕБИ", а іншу як "БАЖАННЯ".

Вступ (10 хвилин)

1. Попросіть дітей пригадати, що вони продавали в міні-маркеті під час одного з попередніх занять.
2. Повідомте, що речі, які продаються, називаються "товарами". Різні види магазинів продають різні товари.
3. Щоб допомогти дітям розібратися, що таке товари, запитайте:
  - *Як ви думаєте, які товари продаються у взуттєвому магазині?*
  - *А в магазині одягу?*
  - *А в меблевому магазині?*
  - *В автомобільному салоні?*
4. Використовуючи малюнки з журналів з представниками різних видів професій, які використовувалися на попередніх заняттях, ви можете попросити дітей назвати товари, якими користуються люди - такі як одяг, взуття, стільці тощо. Поясніть дітям, що все це товари, які можуть продаватися.
5. Тепер запитайте у дітей:
6. Які товари мені слід придбати, якщо я ХОЧУ що-небудь ...
  - ... солодке?
  - ... музичне?
  - ... що допомогло б мені відвідати різні місця?

... холодне і смачне?

7. Запитайте у дітей, що використовують люди, щоб купувати всі ці товари?

8. Поясніть, що товари задовольняють наші "бажання" та наші "потреби" і щоб купити їх, нам потрібні гроші.

Основна частина (25 хвилин)

1. Посадіть дітей у коло. У центр кола поставте дві коробки.

2. Поясніть, що є певні речі, які особливо важливі для нас і без яких ми не можемо жити, і є інші, які не потрібні нам для виживання. Наведіть такі приклади:

Вода - це те, без чого ми не можемо жити, тому воду відносимо до "потреб".

Шоколад - це те, без чого ми можемо жити, хоча він і дуже смачний. Отже, його ми віднесемо до "бажань".

3. Попросіть дітей навести свої приклади. Допоможіть їм питаннями:

- *Як ви думаєте, морозиво важливе для нас? Чи можемо ми жити без нього?*

- *Чи можете ви назвати щось, без чого ви не можете жити?*

4. Коли діти, як вам здається, вже засвоїли різницю між поняттями "потреби" і "бажання", дістаньте картинки із зображенням необхідних і бажаних речей і попросіть дітей розподілити їх у відповідні коробки.

5. Коли діти впораються із завданням, візьміть кілька картинок з коробки і запитайте:

- *Як ви думаєте, чому ми не можемо жити без цього? (для картинок з категорії "Потреби")*

- *А це дуже важливо для нас?*

- *Чому це не дуже важливо для нас? (для картинок з категорії "Бажання")*

6. Почніть обговорювати ці дві категорії, ставлячи питання:

- *Чи необхідно нам пити воду?*

- *Чи необхідно нам харчуватися? Яку їжу нам необхідно їсти?*

- *Чи необхідно нам безпечне місце, щоб спати?*

- *Наскільки важливо мати одяг?*

Запитуйте, чи згодні діти з відповідями чи ні.

7. Далі нагадайте дітям, що те, без чого ми не можемо жити, називається "потребами". Поясніть, наскільки важливо задовольняти свої потреби і стежити, щоб інші люди також ні в чому не мали потреби. Знову запитайте:

- *Чи важливо пити воду?*

- *Чи важливі для харчування напівфабрикати?*

8. Визначте, що з цього відноситься до категорії "Потреби". Використовуйте карточки з надписами для підтвердження своїх слів.

9. Поясніть, що все те, що не відноситься до категорії "Потреби", відноситься до категорії "Бажання". Це все те, що ми можемо мати в нашому житті, але ми не потребуємо його для того, щоб вижити.

10. Знову запитайте у дітей:

- *Чи важливо мати автомобіль?*

11. Ще раз підкресліть різницю між "бажаннями" і "потребами", пояснюючи, що ми хотіли б мати автомобіль, але ми не потребуємо його, так як ми можемо жити без нього.

12. Поясніть дітям, що їхні батьки старанно працюють, щоб заробити гроші і щоб придбати товари, яких потребує сім'я - такі як їжа, вода, житло, а також товари, які сім'я хотіла б мати: *цукерки, автомобіль тощо*.

13. Повідомте дітям, що зараз вони будуть виконувати роль своїх батьків, їм потрібно буде приймати рішення, на що витратити гроші. Скажіть дітям, що це цілком природно витратити гроші як на "потреби", так і на "бажання", але якщо грошей недостатньо, то слід приймати рішення, що купувати в першу чергу. Попросіть дітей стрибати, коли вони вважають, що правильна відповідь "так", і сидіти тихо, коли, як вони вважають, відповідь має бути "ні". Складіть свої запитання, використовуючи наступний зразок:

Якщо у вас є можливість купити щось одне: рис або льодяник, чи будете ви купувати ЛЬОДЯНИК в першу чергу? (НІ)

Якщо у вас є можливість купити щось одне: іграшку або одяг, чи придбаєте ви ОДЯГ в першу чергу? (ТАК)

Якщо у вас є можливість купити щось одне: воду або лимонад, чи купите ви ВОДУ в першу чергу? (ТАК)

14. Спробуйте придумати свої питання, що стосуються потреб і бажань.

Зворотній зв'язок (10 хвилин)

1. Розподіліть дітей на групи по п'ять чоловік.

2. Дайте кожній підгрупі аркуш паперу с двома колонками "ПОТРЕБИ" і "БАЖАННЯ" і кілька картинок з журналів. Попросіть дітей наклеїти картинки в потрібну колонку, щоб вийшов колаж "потреб" і "бажань".

3. По завершенню, нехай кожна підгрупа покаже свій колаж групі.

4. Обов'язково підкресліть, що, ймовірно, є багато всього, чого б нам хотілося, але важливо, в першу чергу, витратити гроші на те, що нам дійсно необхідно.

Завдання для домашнього заняття

Скажіть дітям, що на одному з наступних занять ви організуєте власний маркет/виставку і покличете членів своїх сімей і друзів. Щоб підготуватися до цього особливого дня, попросіть дітей вибрати кілька особливих предметів з Коробки для Подорожей з Афлатуном і вирішити, які з них вони б хотіли презентувати на виставці. Нехай діти візьмуть свої Коробки для Подорожей з Афлатуном додому і поцікавляться у своїх батьків, які вироби їм подобаються найбільше і які вони хотіли б купити. Поясніть дітям, що з допомогою батьків, їм потрібно вирішити, які 3 вироби вони презентують під час виставки або продаватимуть в магазині.

Ви можете користуватися зразком листа до батьків, наведеним нижче (якщо коробки занадто великі, то батьки відвідують садок, коли приводять

своїх дітей і забирають їх, вони можуть виконати це завдання безпосередньо у садку).

Попереджайте дітей саме про ті заході, які збираєтеся провести (про магазин або про виставку, якщо у вас є час лише на щось одне, попередьте, про об'єднання двох заходів).

Лист батькам:

Шановні _____,

На завершення нашої подорожі за програмою Афлатот, нам хотілося б провести особливий захід - Ярмарок Афлатуна. Ваша дитина разом з іншими дітьми готуватиметься до організації магазину або виставки. Ви отримаєте запрошення взяти участь у заході та відвідати наші прилавки (вітрини).

Нам потрібна Ваша допомога у підготовці до цього свята. Ми попросили дітей провести так зване "маркетингове дослідження" і вибрати найбільш вдалі вироби для продажу або презентації на Ярмарку Афлатуна. Ви могли б допомогти Вашій дитині вибрати кілька особливих виробів з Коробки для Подорожей з Афлатуном.

Які вироби Вам подобаються найбільше і які з них Вам хотілося б придбати? Разом з дитиною виберіть 3 особливі вироби, які Ваш(а) син(донька) представлять на виставці або продаватимуть в магазині.

Не забудьте позначити три вибрані вироби і нагадайте дитині, щоб вона не забула взяти їх разом з коробкою для подорожей з Афлатуном на наступне заняття.

З повагою, _____.

Заняття 27

Я МОЖУ ЗДІЙСНИТИ СВОЇ МРІЇ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- усвідомлять свою важливість і те, що вони мають унікальні таланти;
- зрозуміють, що вони можуть здійснити свої мрії.

Взаємодія:

- у групі;
- на свіжому повітрі;
- ведучий - уся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- фізичний;

- когнітивний.

Підручні матеріали:

- м'яч;
- роздатковий матеріал у формі зірочок, зроблені на занятті 19: Зірочка падає - загадай бажання!
- вирізані зірочки із чистих аркушів паперу (по одній на дитину);
- ручки/олівці;
- клей.

Тривалість 45 хвилин

Перед початком заняття переконайтеся, що у вас є в наявності роздатковий матеріал у формі зірочок, зроблених на занятті 19: Зірочка падає - загадай бажання!

Вступ (10 хвилин)

1. Попросіть дітей пригадати «Казку про Черепаху і Зайця». Перекажіть її разом з дітьми (нехай хтось з дітей перекаже її).

2. Далі запитаєте, чи пам'ятають діти, що таке таланти і чому вони важливі. Нагадайте, що таланти - це те, що робить нас особливими і унікальними. Таланти - це те, що ми вміємо робити краще за інших, наприклад, малювати, бігати або, навіть, зберігати спокій.

3. Поясніть, що наші таланти також допомагають нам втілювати наші мрії. Наприклад, у кого талант допомагати іншим, ймовірно, здійснить свою мрію, стане пожежником або лікарем.

Основна частина (20 хвилин)

1. Ще раз скажіть дітям, що кожен з них особливий і унікальний і що у всіх у нас різні мрії..

2. Посадіть дітей у коло і поясніть, що зараз їм потрібно буде називати те, що вони, на їхню думку, роблять добре. Допоможіть дітям прикладами (як співати, танцювати, допомагати людям, бути старанним, високо стрибати, робити відкриття тощо). Нагадайте, що все це називається "талантами". Дайте дітям м'яч, попросіть кожного назвати свій особливий талант вголос і далі передати м'яч іншій дитині, яка також має назвати свій талант. Гра продовжується, доки всі діти не назвуть свої таланти.

3. Після того, як всі діти назвали свої таланти, повідомте, що зараз вони будуть співати пісню про те, які вони особливі. Використовуючи мотив пісні "Розпочнемо урок", заспівайте пісню про таланти і попросіть дітей повторювати ваші рухи

Талановитий я (вказуючи на себе вказівними пальцями обох рук),

Талановитий я (вказуючи на себе вказівними пальцями обох рук),

Талановиті ми всі!

Адже я можу, адже я можу ..... (називайте таланти, які були згадані дітьми. Наприклад: допомогти своїй родині)

А я можу, а я можу (допомогти своїй родині)

І я можу, і я можу! (діти піднімають руки високо вгору)

І можемо ми всі!

4. Повторіть пісню кілька разів, називаючи таланти, які назвали діти.

Зворотній зв'язок (15 хвилин)

1. Покажіть дітям зірки бажань, які вони робили на занятті 19: Зірочка падає - загадай бажання! Запитайте:

- *Ви пам'ятаєте, що це за зірочки?*
- *Ви пам'ятаєте, яке бажання ви загадали?*

2. Скажіть дітям, що мабуть, у кожного з них є свої мрії та бажання досягти чогось, коли вони виростуть.

3. Роздайте дітям їх зірочки і запитайте:

- *Бажання, яке ви загадали тоді, досі найголовніше для вас або вам би хотілося змінити його зараз?*

- *У вас з'явилася нова мрія? Яка ?*

- *Як ви думаєте, що вам знадобиться, щоб здійснити її?*

4. Не забудьте також зробити акцент на тому, що таланти дітей дуже важливі для здійснення мрії, і що їх слід використовувати з розумом. Наведіть кілька прикладів. Поясніть, що є багато способів використовувати свої таланти, коли діти підростуть, вони відкриють у собі нові таланти.

5. Дайте кожній дитині зірочку, вирізану з чистого аркуша паперу, і попросіть їх намалювати на ній свій талант.

6. Наголосіть, що дуже важливо пам'ятати, в чому полягає їх талант і про що вони мріють. Попросіть дітей взяти свої зірочки бажань і на зворотній стороні приклеїти зірочку з талантом. Попросіть їх покласти свої зірочки бажань і талантів в Коробку для Подорожей з Афлатуном. Знову запитайте у дітей:

- *Ваша мрія про майбутню професію залишилася тією ж, як і тоді, коли ви робили зірочки бажань?*

- *Як ви думаєте, чи добре мати не одну мрію, а декілька?*

Для дітей старшого віку:

- *Чи можна дозволяти іншим людям заважати вам в досягненні мрії?*

Поясніть дітям, що вони мають право здійснювати свої мрії і розвивати свої таланти.

Завдання для домашнього заняття

Попросіть дітей розповісти батькам, чим вони займалися на занятті. Нехай вони запитають у батьків "Яка у них була мрія в дитинстві?" Ви можете використовувати зразок листа, наведеного нижче.

Шановні _____,

Ми продовжуємо знайомитися з поняттями «Мрії» і «Таланти». Це дуже цікава тема і нам би хотілося зробити це ще краще з Вашою допомогою.

Щоб допомогти Вашій дитині закріпити ці поняття, запитайте, чим він(вона) сьогодні займався на занятті за програмою Афлатот. Поділіться з дитиною, яка мрія була у Вас в дитинстві. По можливості, намалюйте Вашу

мрію разом з дитиною або опишіть її коротенько на папері.

Нагадайте дитині, щоб він(вона) не забули взяти з собою малюнок (короткий опис) на наступне заняття.

З повагою, _____.

Заняття 28.

СВІТ ДЛЯ ДІТЕЙ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- дізнаються, що у них є права і обов'язки;
- усвідомлять, що права пов'язані з благополуччям дітей;
- намалюють малюнок на тему "Що б я хотів змінити в світі".

Взаємодія:

- у групі;
- на свіжому повітрі;
- ведучий - уся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- соціальний;
- когнітивний.

Матеріали:

- малюнок з усміхненим обличчям;
- малюнок із сумним обличчям;
- малюнок із дітьми, права яких дотримуються;
- малюнок із дітьми, права яких порушуються;
- ілюстрації до казки «Світ для дітей»;
- аркуші паперу (для кожної дитини);
- клей;
- ручка/олівець.

Тривалість 45 хвилин

Слово дня:

права

Вступ (15 хвилин)

1. Покладіть малюнки з усміхненим та сумним обличчями в різних місцях кімнати.

2. Покажіть дітям картинки-ілюстрації до історії "Світ для дітей". Деякі ілюстрації відображають радісні епізоди, на них діти виглядають щасливими, а

на інших картинках - діти сумні.

3. Попередьте дітей, що коли вони побачать картинку з радісним епізодом, їм слід підійти до усміхненого обличчя, а коли ви покажете сумний епізод, то потрібно буде підійти до сумного обличчя.

4. По черзі показуйте дітям малюнки і дозвольте їм вибирати, до якого обличчя підходити: усміхненого або сумного.

5. Під час показу картинок із зображенням дітей, права яких порушуються (сумні епізоди), запитаєте:

- *Як ви думаєте, чому цим діткам сумно?*
- *Що ми могли б зробити, щоб вони були щасливі?*
- *Як би ми могли покращити ситуацію?*

6. Під час показу картинок із зображенням дітей, права яких захищені (радісні епізоди), запитаєте:

- *Як ви думаєте, чому ці дітки щасливі?*

Основна частина (20 хвилин)

1. Посадіть дітей у коло і прочитайте їм історію "Світ для дітей".

2. Покажіть дітям ілюстрації із дітьми, права яких дотримуються, і запитайте ще раз:

Чому ці діти щасливі?

3. Зазначте, що діти на картинках щасливі тому, що у них є їжа, вони можуть ходити до дитячого садка, у них є дім, сім'я тощо.

4. Підкресліть, що всі ці особливі можливості називаються "**права**". Поясніть, що діти в усьому світі мають права. Кожна дитина має право жити в безпеці та захисті, гратися, мати будинок, ім'я, ходити до дитсадка, бути любимою, здоровою. Запитайте у дітей:

- *Що було б, якби вам не давали їжу?*
- *Що б було, якби ви не ходили до дитсадка?*
- *Що сталося б, якби вас не захищали? тощо.*

5. Поясніть, що права - це дуже особлива категорія і їх слід поважати.

Зворотній зв'язок (10 хвилин)

1. Попросіть дітей подумати, як повинен виглядати ідеальний світ для дітей, щоб вони були щасливі. Запитайте:

Як би цей світ виглядав?

Що робили б діти?

Чи ходили б вони в дитсадок?

Чи була б у них їжа?

2. Дайте кожній дитині великий чистий аркуш паперу і кілька малюнків вирізаних із журналів з зображенням дітей, права яких дотримуються і права яких порушуються.

3. Попросіть дітей створити свій колаж на тему "Світ для дітей", приклеївши на аркуш паперу все те, що їм хотілося б мати в ідеальному світі для дітей. Поясніть, що дітям слід вибирати з картинок тільки ті, які підходять для ідеального дитячого світу.

4. Коли завдання буде виконано, нехай діти підпишуть свої роботи

(допоможіть їм) і покладуть свої колажі на тему "Світ для дітей" в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

Завдання для домашнього заняття

Попросіть дітей вдома розповісти, що вони робили на занятті. Вони можуть розповісти про основні права дітей і про те, як ми можемо змінити наш світ. Ви можете використовувати зразок листа, що розміщений нижче.

Лист батькам:

Шановні _____,

Сьогодні ми вивчили нове поняття - права. Це дуже важливе поняття. Ми також засвоїли, що знання наших прав може допомогти нам змінити світ!

Було б чудово, якби Ви допомогли нам закріпити ці знання. Як? Запитайте дитину про те, що він(вона) робили на сьогоднішньому занятті за програмою Афлатот і попросіть його(її) розповісти, яку тему ми сьогодні обговорювали.

Запитайте у дитини, що таке права і як з їх допомогою можна змінити наш світ. Поділіться з дитиною тим, як би Ви змінили наш світ, якби у Вас була така можливість.

По можливості, викладіть свої ідеї на папері у вигляді малюнка або розповіді, щоб дитина могла взяти їх з собою на наступне заняття.

З повагою, _____

Пам'ятка для батьків

Права дітей

– Кожна дитина має право на їжу і чисту воду, і право на те, щоб бути здоровою.

– Але іноді дітям не вистачає їжі і немає можливості знайти питну воду.

– Кожній дитині потрібен дім і родина, яка буде про неї піклуватися і любити її.

– Але є діти, у яких немає батьків або дому.

– Кожна дитина повинна ходити до дитячого садка, щоб вчитися і розвиватися.

– Але іноді, не вистачає дитсадків, книг, іграшок, приладдя або вчителів. Буває, навіть, що замість навчання діти змушені виконувати важку роботу.

– Кожна дитина повинна жити в мирі та безпеці.

– Але є війни та стихійні лиха.

– Кожна дитина повинна бути почута і мати можливість виражати свої думки, почуття.

– Але іноді до дітей не дослухаються. Буває, що вони невільні!

– Всі - і молоді, і літні люди, - повинні допомагати один одному і

стежити, щоб кожна дитина в нашій країні отримувала все, що їй потрібно.

– Наш світ стане щасливішим та прекраснішим, якщо ми спробуємо створити світ для дітей!!!

Заняття 29.

КАЗКА ПРО МОНЕТКУ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- розширять свої знання про те, що таке гроші і як їх використовують;
- ознайомляться з грошовим обігом і зроблять монетки своїми руками.

Взаємодія:

- у групі;
- вихователь - вся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- соціальний;
- когнітивний.

Допоміжні матеріали:

- 3 коробки/контейнери/ кошики з наклеєними картинками монет різного номіналу (заняття 21: Наші гроші);
- 3 м'ячики (заняття 21: Наші гроші);
- Казка «Казка про Монетку»
- обруч з монеткою;
- чисті аркуші паперу;
- ножиці;
- ручки/олівці;
- дошка /фліп-чарт.

Тривалість 50 хвилин (заняття може бути розділено на 2 дні)

Перед початком заняття зробіть обруч, приклеївши посередині монетку.

Для малюків краще заздалегідь підготувати паперові диски для виконання завдання.

Вступ (10 хвилин)

1. Пограйте в баскетбол з монетками, як ви це робили на занятті 21: Наші гроші.
2. Після декількох хвилин гри посадіть дітей у коло.
3. Скажіть, що сьогодні вони послухають Казку про особливу монетку. Запитайте у дітей, чи пам'ятають вони, що таке монети і для чого їх використовують.

Основна частина (20 хвилин)

1. Прочитайте дітям "Казку про Монетку". Після прочитання

запропонуйте запитання, які ви знайдете в кінці казки.

2. Далі закріпіть з дітьми поняття, що монети - це гроші, і вони використовуються для того, щоб купувати різні речі. Запитайте у дітей:

- *Що в казці було куплено за допомогою Монетки?*

- *Чи купували ви що-небудь за гроші?*

Дітей, у яких ще не було власного досвіду здійснення покупок, ви можете запитати:

- *Чи бачили ви, що купували дорослі за гроші?*

- *Що вам хотілося б купити, коли у вас з'являться гроші?*

3. Намалюйте обличчя деяких персонажів казки на дошці / фліп-чарті або покажіть їх дітям на картинках у книзі.

4. Дайте кожній дитині роль. У вас повинно бути 3-4 ролі, які можуть повторюватись (наприклад, Монетка, тітка, дівчинка). Допоможіть дітям обіграти окремі уривки з казки.

Зворотній зв'язок (20 хвилин)

1. Посадіть дітей у коло, дайте одній дитині обруч і попросіть його(її) стати в центрі кола. Попросіть дітей висловити припущення:

Якби я був(була) монеткою, на мене купили б ...

2. Запропонуйте іншим дітям побути в ролі Монетки.

3. Роздайте кожній дитині по чистому аркушу паперу і ножиці та попросіть вирізати з паперу кружечки. Якщо діти ще маленькі, роздайте заздалегідь виготовлені кружечки.

4. Повідомте дітям, що вони будуть робити монетки з кружечків. Визначте номінал цих монет (наприклад 1 афлатунчик, 2 афлатунчики, 3 афлатунчики). Попросіть дітей вказати вартість монет.

5. В ході занять 39-а і 39-б (модуль "Наш Ярмарок Афлатун" цього розділу), діти організують своє власне підприємство. На цих заняттях їм потрібна буде велика кількість монет, тому зробіть їх зараз якомога більше. Ці монетки також можна використовувати для міні-маркету. Після заняття попросіть дітей покласти монетки, зроблені своїми руками в Скарбнички.

Якщо у вас недостатня кількість часу, ви можете відкласти це завдання на наступний день.

6. Повідомте дітям, що через кілька тижнів вони організують захід, щоб показати своїй родині і друзям, яку захоплюючу подорож здійснили з Афлатуном і як багато всього вивчили разом.

7. Запитайте у дітей:

- *Чи пам'ятаєте «Шоу Талантів», яке ми проводили?*

- *Чи пам'ятаєте наш міні-маркет? Чи пам'ятаєте, як ми організували його?*

8. Скажіть, що ми плануємо ще один великий захід. Повідомте, що під час цього заходу, вони зможуть заробити нові монетки Афлатун. Але, щоб свято неодмінно вдалося, потрібно ретельно підготуватися і запросити членів сім'ї та друзів. Роздайте дітям чисті аркуші паперу і попросіть підготувати запрошення для своєї родини і друзів на підсумкове заняття - Ярмарок Афлатуна.

Завдання для домашнього заняття

На етапі підготовки до наступного заняття, на якому діти навчаться ділитися, попросіть батьків допомогти дітям вибрати який-небудь предмет(іграшку), що має для них особливе значення, який вони могли б принести на заняття і показати дітям у групі. Поясніть дітям, що після закінчення заняття, вони зможуть забрати цей предмет (іграшку) назад додому. Ви можете використовувати зразок листа, що викладений нижче.

Шановні _____,

На наступному занятті ми будемо говорити про те, як важливо ділитися, і будемо виконувати одне завдання, в якому нам необхідна Ваша допомога.

Кожній дитині слід принести з дому якийсь предмет або іграшку, яка має для неї особливе значення, щоб показати її під час заняття іншим дітям в групі. Кожна дитина зможе забрати свій предмет (іграшку) назад додому по закінченню заняття. Ми проконтролюємо, щоб нічого не загубилося.

Допоможіть своїй дитині вибрати, що взяти з собою до садочка. Поясніть синові (доньці), що цей предмет (іграшку) потрібно буде просто показати друзям в групі і не варто боятися того, що він не отримає свою іграшку назад.

Нагадайте дитині, щоб він(вона) не забули взяти річ, яку обрали, на наступне заняття.

З повагою, _____

КАЗКА ПРО МОНЕТКУ

Жила-була маленька кругла залізьяка, яку звали Копієчка. Вона народилася на великому заводі, на якому також з'явилося багато інших залізних кружечків. Всі вони були зроблені з металу і називалися монетки.

- Цікаво, а для чого ми потрібні? - запитала Копієчка своїх маленьких блискучих металевих подружок, підійшовши до них.

- Я чула, нас будуть використовувати люди, - відповіла одна монетка.

- Я чула, ми будемо жити в маленькій сумочці, - сказала інша.

Як ти думаєш? Для чого потрібні монетки?

І ось одного разу Копієчка прокинулася і здивувалася, опинившись на новому місці. Вона виявилася з іншими монетками різних розмірів усередині маленької сумочки.

- Де я? - запитала Копієчка.

- Ти в гаманці, - відповіла монетка - сусідка.

- Що ми тут робимо?

- Ну, ми чекаємо, коли нас витратять, щоб купити які-небудь речі, - відповіла інша монетка.

- Нас використовують, щоб купувати речі?

- Так. Ми ж гроші!

- Монетки і паперові банкноти - це гроші. Люди обмінюють нас на речі.

Перш ніж Копієчка встигла що-небудь відповісти, рука відкрила гаманець

і взяла її. Вона побачила, як літній чоловік подивився на неї і простягнув продавцеві.

Ось. Дайте-но мені апельсин! - попросив дідусь.

Будь ласка, - відповів продавець. Він взяв Копієчку і дав чоловікові апельсин.

- Ух-ти! Завдяки мені цей дідусь купив апельсин, - з радістю подумала Копієчка. Пізніше копієчку передавали з рук в руки і обмінювали на морозиво, м'ячик або оплачували нею миття машини, Копієчка багато чого побачила. Вона була щаслива, що люди міняють її на різні речі і що завдяки їй можуть отримати те, що хочуть.

А що ще можна купити за гроші?

Одного разу Копієчка потрапила до маленької дівчинки, але та не стала її міняти на що-небудь. Це був подарунок.

- Дякую, тітонько, - сказала маленька дівчинка.

- Будь ласка, - відповіла жінка. - Що ти будеш робити з цими грошима?

- Я збираюся покласти їх у скарбничку, щоб накопичити грошей на день народження, - відповіла дівчинка.

Йшов час, нові монетки потрапляли в маленьку скарбничку і приєднувалися до копієчки, а вона слухала їх історії. Деякі історії були про те, звідки монетки прийшли. Інші історії про те, що за них купували. Кожна ділилася історіями про те, як робила людей щасливими, даючи їм те, що вони хотіли і в чого потребували. А ще всі з цікавістю вигадували, що вони зможуть купити для маленької дівчинки.

- Я думаю, ця маленька дівчинка накопичує нас для чогось дуже особливого, - сказала Копієчка.

Як ти думаєш, на що копить маленька дівчинка?

І ось одного разу, в один особливий день, маленька дівчинка занесла скарбничку в зоомагазин. Вона гордо і радісно витягла всі монетки і простягнула їх господареві магазину в обмін на цуценя. Всі монетки із задоволенням дивилися, як дівчинка раділа цуценяті. І монетки були щасливі.

Заняття 30

КАЗКА ПРО МУРАХУ І КОНИКА

Мета заняття:

під час заняття діти:

- зрозуміють, що ділитися тим, що у нас є, це добре;
- засвоять, що важливо дбати про ті речі, які у нас є і якими ми користуємося;

Взаємодія:

- у групі / на свіжому повітрі;
- педагог - вся група.

Тактика навчання:

- подивись;

- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- соціальний;
- когнітивний.

Матеріали:

- казка «Казка про Мураха і Коника» (стор.141);
- коробка для особливих предметів / іграшок;
- картинка з зображенням мурашки;
- картинка з зображенням коника;
- ватман;
- крейда для дошки.

Тривалість 50 хвилин

Слово дня:

ділитися

Перед початком заняття приготуйте коробку для особливих предметів (іграшок) і поставте її в куток групи, щоб діти могли покласти туди свої речі в ході заняття.

Вступ (20 хвилин)

1. Щоб підготувати дітей до цієї частини заняття, спочатку дайте їм 5 хвилин для того, щоб вони могли показати один одному ті предмети /іграшки, які вони принесли з собою. Це допоможе їм зрозуміти, що означає "ділитися". Обов'язково поясніть дітям, що вони заберуть свої особливі предмети / іграшки додому після закінчення заняття.

2. Далі обговоріть з дітьми, що означає "ділитися". Підкресліть необхідність дотримання простого правила - дбайливо ставитися до речей, якими з вами поділилися або якими дали покористуватися. Запитайте у дітей:

- *Якщо ви взяли якусь річ покористуватися і зламали її, як ви думаєте, ваш друг зрадіє цьому?*

Нагадайте дітям, що важливо користуватися речами акуратно, а також про те, що якщо вони діляться своїми речами з друзями, то отримають свої речі назад.

3. Попросіть дітей покласти свої особливі предмети в коробку і поясніть, що зараз ви пограєте в гру Мураха і Коник, використовуючи речі з коробки.

4. Якщо діти погано уявляють собі, як виглядають мураха і коник, покажіть їм картинки із зображенням цих комах і запитайте:

- *Що ви бачите?*
- *Що ви можете сказати про мурашку?*
- *Скільки у неї ніжок?*
- *А що ви можете сказати про коника?*
- *Якого він кольору?*

5. Зауважте, що мурахи дуже маленькі, вони часто проходять довгі дистанції, щоб принести їжу у свій мурашник. Показуючи коника, зауважте, що

він за розміром більший і що він любить співати пісні, особливо, у спеку.
Запитайте у дітей:

- *Як ви думаєте, які звуки видають коники?*

6. Нехай діти уявлять себе кониками і звуконаслідують їх спів.

7. Розділіть дітей на дві групи: одна група буде Мурахами, а друга - Кониками.

8. Скажіть, що зараз ви будете грати в гру Мурахи і Коники. Поясніть, що одній дитині потрібно буде сховати особливий предмет (іграшку), а інші будуть його шукати. Діти, які виконують роль мурах, повинні будуть рухатися по групі маленькими кроками, а діти, які виконують роль коників, стрибати.

9. Попросіть одну дитину вийняти особливий предмет / іграшку з коробки і сховати його (її). Решту дітей попросіть закрити очі і відвернутися. Попросіть дітей встати в лінію і поясніть, що тепер їм потрібно буде знайти захований предмет, пересуваючись по-комашиному. Коли дитина сховає предмет, попросіть її стати біля вас і давати дітям підказки, близько чи далеко, якщо діти підійшли до потрібного місця або перебувають далеко від нього, за допомогою слів «тепло, тепліше, гаряче» або «холодно, холодніше, замерзаю». Коли діти знайдуть предмет, повторіть гру з іншими двома або трьома дітьми, попросивши їх сховати свої предмети. Тих, кому не довелося сховати свій предмет, попросіть просто вийняти його з коробки і розповісти, чому вони вирішили поділитися ним з іншими.

10. Покладіть всі предмети назад у коробку.

Основна частина (15 хвилин)

1. Посадіть дітей у коло.

2. Прочитайте їм Казку про Мурашу і Коника. Коли ви закінчите читання (або в процесі читання - на ваш вибір), запитайте дітей:

- *Що любила робити Мураха?*

- *Що любив робити Коник?*

- *Що трапилося, коли прийшла зима?*

- *Чи будете ви робити те ж саме?*

- *Як ви думаєте, чому Мураха поділилася з Коником?*

Зворотній зв'язок (15 хвилин)

1. Дістаньте коробку з особливими предметами.

2. Нагадайте дітям, щоб вони поділилися своїми особистими предметами / іграшками зі своїми друзями, як це зробила Мураха зі своїм другом Коником-Стрибунцем.

3. Ще раз підкресліть необхідність дотримання простого правила

Бережливо ставитися до речей, якими з вами поділилися або якими дали покористуватися.

Запитайте знову:

- *Якщо ви взяли якусь річ покористуватися і зламали її, як ви думаєте, ваш друг зрадіє цьому?*

4. Попросіть одну дитину закрити очі і наважання вибрати один предмет з коробки.

5. Повторіть цю процедуру з іншими дітьми.
6. Дозвольте їм покористуватися / пограти цими особливими предметами кілька хвилин.
7. Попросіть їх гратися разом і ділитися один з одним.

КАЗКА «МУРАХА ТА КОНИК»

У зеленому полі жили-були Мураха і Коник-Стрибунець.

Коник любив співати і стрибати цілими днями. Він міг цілий день проводити на сонечку, насолоджуючись літніми днями, вітерцем, запахом квітів і трави.

Мураха теж любила співати і відпочивати, але вона цілий день працювала, збираючи зернятка пшениці з фермерського поля. Вона ходила туди й назад, заготовляючи їжу на зиму.

Щоразу Коник дивився на неї і посміювався: «Моя дорога подруго, хіба ти не бачиш, який сьогодні чудовий сонячний день? Хіба тобі не хочеться трохи відпочити і поспівати зі мною?»

Маленька Мураха дивилася на свого друга і відповідала: «Ой, я б із задоволенням зупинилася і перепочила трохи, але незабаром зима і буде зовсім нелегко знайти їжу, потрібно попрацювати зараз, щоб мати можливість спокійно перезимувати». І продовжувала роботу.

А Коник знизував плечима і продовжував співати і весело витанцьовувати в тіні великого дерева.

Незабаром стало холодно і дні стали коротшими. Вся їжа на полі покрилася товстою ковдрою білого снігу.

Коник намагався роздобути їжу, але нічого не міг знайти.

Коли він вже майже помирав з голоду, то вирішив звернутися до Мурашки за допомогою.

Коник підійшов до будиночка Мурашки і постукав у двері. «Привіт, Мурашко!» - заплакав він. - Моя мила подруго! Я замерзаю на вулиці і мені немає чого їсти. Будь ласка, допоможи мені або я помру від холоду і голоду!»

Мураха сумно глянула на нього і сказала: «Дорогий Коніку, що ж ти робив влітку, коли я запасала їжу на зиму?»

«Ти права», - сором'язливо визнав Коник. - Я співав і танцював, насолоджуючись сонечком та теплом. Мені дуже шкода. Я обіцяю, що наступного літа я буду збирати їжу і запасати її на зиму. Але, будь ласка, допоможи мені цього разу, або я помру!»

Мураха подивилася на Стрибунця та посміхнулася: «Звичайно ж, я не залишу тебе на вулиці під снігом. Проходь в будинок і погрійся біля вогню. Я дам тобі поїсти».

«Дякую, я б не вижив цієї зими без твоєї допомоги. Як мені відплатити тобі за твою доброту?»

«Просто пообіцяй, що наступного літа ти будеш розумніший. А цієї зими ти можеш співати для мене - нам буде веселіше удвох!»

Заняття 31.

ВОДА - ЦЕ НАШ РЕСУРС!

Мета заняття:

під час заняття діти:

- дізнаються про різні способи економії води;
- дізнаються, як вони можуть сприяти економії води.

Взаємодія:

- у групі / на свіжому повітрі;
- педагог - вся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- когнітивний.

Матеріал:

- вирізані з паперу крапельки;
- пляшки з водою;
- пластикові стаканчики;
- зірка Афлатун (за дбайливе ставлення до води);
- скотч;
- картинки із зображенням способів економії води: закритий кран і усунення протікання (по одній картинці для кожної дитини);
- картинка "Кругообіг води в природі";
- ручки / олівці.

Тривалість 50 хвилин (можна провести як кілька занять, якщо вам необхідно розглянути різні види ресурсів)

Слово дня:

дбайливе ставлення до ресурсів

Перед початком заняття розвішайте вирізані з паперу краплинки по всій груповій кімнаті.

Вступ (10 хвилин)

1. Скажіть дітям, що хтось розбризкав дуже багато води по всій кімнаті, і нашому Афлатуну зовсім не подобаються такі витрати води. Наголосіть, що вода - це важливий ресурс, і ви сьогодні дізнаєтесь багато нового про воду.

2. Попросіть дітей допомогти Афлатуну зібрати всі краплинки, які вони можуть знайти в групі. Скажіть, що це потрібно зробити якомога швидше. Дитина, що збрала більше всіх краплинок, отримає спеціальний приз.

3. Коли діти зберуть всі краплинки води, порахуйте, скільки краплинок у кожного. Нагородіть переможця Зіркою Афлатуна за дбайливе ставлення до води. Прикріпіть Зірку до одягу дитини.

Основна частина (20 хв.)

1. Запитайте у дітей:
  - Чи хочете ви пити?
2. Трохи води не завадить.
3. Запропонуйте дітям по склянці води і запитайте, як вони себе почувають після того, як попили.
4. Запитайте у дітей, чи пам'ятають вони, як гуляли у парку та розглядали дерево?
  - Що ви пам'ятаєте про дерево?
  - Чи пам'ятаєте ви схожість, яку ми виявили між людиною і деревом? (Коріння як ноги, руки як гілки тощо)
  - Чи пам'ятаєте, як дерева п'ють?
  - Що вони п'ють?
5. Вкажіть на схожість між дітьми, коли вони набігалися, і деревами, які потребують дощу після спеки.
  - Чи можете ви пояснити, навіщо поливати дерева?
  - Коли ви не поливаєте дерево та інші рослини, чи знаєте ви, як вони отримують воду?
    - Що відбувається, якщо рослини не отримують воду?
    - А що ви скажете про тварин? Чи знаєте ви, що відбувається з ними, якщо вони не отримують воду?
    - А що станеться якщо у нас не буде води?
6. Запропонуйте дітям картинку із зображенням кругообігу води в природі.

Поясніть, що вода важлива для всього живого: для дерев, для тварин, для нас. Скажіть, що ми повинні дбайливо поводитися з водою, так само, як це робить Афлатун.

Зворотній зв'язок (20 хв.)

1. Введіть поняття дбайливого ставлення до ресурсів. Поясніть дітям, що ми повинні бережливо ставитися до різних речей - води, дерев, грошей тощо.
2. Запитайте у дітей:
  - До чого ще ми повинні бережливо ставитися?
  - Ви пам'ятаєте Казку про Мураха і Коника? Що робила Мураха? Що вона запасала на зиму?
  - А Коник запасав ресурси?
  - Як ви думаєте, які є способи економії води? Допоможіть визначити їх, пропонуючи наступне: акуратно наливати воду у склянки, щоб не пролити її, або протягом дня використовувати невелику її кількість, уникаючи зайвих витрат.

3. Покажіть дітям два способи економії води від Афлатуна: Афлатун закриває кран і Афлатун ліквідує витік. Наголосіть, що наш Афлатунчик завжди закриває після себе кран, коли миє руки, запобігаючи зайвому витіканню води. Ми також зможемо зберегти багато води, цим допоможемо нашій планеті. Також, якщо Афлатун помічає витік, він завжди повідомляє про це дорослих, щоб вони могли полагодити кран. Це також допомагає заощадити

багато води для нашої планети.

4. Запитайте у дітей, чи готові вони допомогти Афлатуну економити воду. Якщо готові, то який спосіб обирають:

- *Допомагати закривати крани після того, як помили руки, обличчя або почистили зуби?* або

- *Допомагати вчасно повідомляти про витік?*

5. Розділіть групу на дві підгрупи і попросіть кожну дитину взяти собі малюнок, відповідно до обраного способу економії. Поясніть, що цей малюнок потрібно взяти додому і прикрасити його зі своїми батьками.

Зверніть увагу: це заняття можна повторити, обговорюючи інші види ресурсів. Приміром, якщо ви хочете торкнутися теми дбайливого ставлення до дерев, ви можете використовувати ту ж структуру заняття, замінивши крапельки на листочки.

Завдання для домашнього заняття

Попросіть дітей взяти додому картинку із зображенням способів економії води, щоб показати батькам. Нехай діти разом з батьками розфарбують картинку, а також попросіть дітей пояснити батькам, як вони відтепер будуть економити воду. Нагадайте дітям, що малюнки треба принести назад в групу та покласти їх в Коробку для Подорожей з Афлатуном. Підготуйте лист батькам, використовуючи нижчеподаний зразок.

Лист батькам:

Шановні _____,

Сьогодні ми говорили про природні ресурси та про те, які вони важливі в нашому житті. Зокрема, ми говорили про економію води.

Ми вирішили зробити нашу планету кращою, кожна дитина обрала для себе спосіб економії води.

Попросіть дитину показати Вам картинку, яку вона принесли із садочка, про те, як Афлатун економить воду. Він пропонує Вашій дитині також долучитися до цієї корисної справи. Ви б могли допомогти Вашій дитині закріпити поняття про необхідність економії води, розмалювати картинку разом. Попросіть дитину пояснити Вам, який спосіб економії води можна обрати, і як втілювати його у повсякденне життя.

Нагадайте дитині, щоб вона не забула принести оздоблену картинку із зображенням способу економії води на наступне заняття в садочок!

З повагою, _____.

Заняття 32.

ЗВІДКИ БЕРУТЬСЯ ГРОШІ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- дізнаються і зрозуміють, звідки беруться гроші;
- дізнаються про деякі функції банків / фінансових установ;

- навчатися зберігати гроші в надійному місці.

Взаємодія:

- у групі;
- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивися;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- когнітивний.

Допоміжні матеріали:

- чисті аркуші паперу для виготовлення додаткових монет Афлатун;
- ножиці;
- ручки;
- паперова смужка;
- невелика коробка (щоб класти в неї гроші);
- монетки Афлатун різного номіналу (1 афлатунчик, 2 афлатунчики, 3 афлатунчики тощо), виготовлені на занятті;
- «Казка про Монетку».
- фотографії / картинки із зображенням того, звідки ми беремо гроші (банк, монетний двір, дорослі працюють, батьки / дорослі дають гроші);
- макет мікрорайону із заняття 22: Створюємо Макет мікрорайону (модель місцевого банку з невеликої коробки).

Тривалість 35 хвилин.

Перед початком заняття підготуйте кілька монеток Афлатун, щоб роздати їх дітям в якості призів за роботу в основній частині заняття і за сценки, розіграні в розділі "Зворотній зв'язок". Ви можете заздалегідь підготувати додаткові монетки для того, щоб використовувати їх на наступних заняттях (34,35,37 та 39).

Підготуйте Макет мікрорайону, виготовлений на занятті 22. Якщо макет не зберігся, підготуйте макет місцевого банку, використовуючи невелику коробку.

Вступ (10 хвилин)

1. Посадіть дітей у коло. Покажіть їм монетки, які ви використовували на занятті 29: Казка про Монетку.
2. Запитайте :
  - Як ви думаєте, звідки береться вода?
  - Як ви думаєте, звідки беруться іграшки?
  - Як ви думаєте, звідки береться одяг?
  - Як ви думаєте, звідки беруться гроші?
3. Намагайтесь керувати обговоренням, вводячи такі слова, як «завод», «банк», «наші батьки», «робота».

Основна частина (15 хвилин)

1. Покажіть дітям картинки із зображенням того, звідки ми беремо гроші. Розкладіть їх на підлозі.

2. Поясніть дітям, що ви будете ставити запитання, а їм потрібно буде показати картинку із зображенням правильної відповіді. Наголосіть, що перший, хто знайде правильну відповідь, виграє одну монетку Афлатун.

3. Запитання до дітей:

- *Що зображено на фотографії? (Дорослі на роботі.)*
- *Що зображено на фотографії? (Банк - місце, де зберігаються гроші.)*
- *Що зображено на фотографії? (Монетний двір - місце, де виготовляються гроші.)*

- *Що зображено на фотографії? (Батьки дають дитині гроші.)*

4. Запитайте дітей:

- *Ви коли-небудь були в банку, у фінансовій установі?*

- *Що ви там бачили?*

- *Що люди там робили?*

- *Як ви думаєте, навіщо вони це робили?*

5. Закріпіть нові знання, даючи пояснення до кожної картинки:

- *Монетний двір - це місце, де виробляють паперові банкноти і монети.*

- *Банк - це надійне місце, куди ми кладемо гроші, щоб зберігати їх. (Ви можете замінити слово "банк" на специфічну назву фінансових установ, які представлені в вашій місцевості.)*

- *Робота - це місце, де дорослі заробляють гроші, виконуючи різні завдання.*

- *Батьки / дорослі - це дорослі люди, які дають дітям гроші в якості подарунка або на кишенькові витрати.*

6. Розіграйте сценку "У банку". Розкладіть Макет Банку (мікрорайону або той, що ви зробили перед заняттям) на столі. На смужці паперу напишіть назву банку або намалюйте його символ і наклейте його на коробку. Розкладіть на столі реквізит - блокнот, ручки, маленькі коробочки для грошей.

7. Посадіть кого-небудь з дітей за стіл ніби це касир. Роздайте іншим дітям наступні ролі: робітники, які роблять свою роботу; роботодавці, які оплачують працю; члени сімей (наприклад, мама, тато, бабусі й дідусі, діти).

8. Роздайте дітям монетки Афлатун, які ви підготували перед заняттям.

9. Придумайте кілька різних ситуацій, які дітям потрібно буде обіграти. Наприклад:

- *Робітники будують будинок. Коли роботодавець виплатив їм гроші, потрібно вирішити, яку частину покласти в банк, а яку віддати своїм дітям. Будівля завалилася і робітники хочуть взяти гроші з банку, щоб відновити її. Якщо робітники віддали всі гроші дітям і в банку немає грошей - використовуйте це як привід для обговорення.*

Зворотній зв'язок (10 хвилин)

1. Щоб відновити в пам'яті вивчений матеріал, запитайте у дітей:

- *Де виготовляють гроші?*

- *У ваших іграшок є окреме місце, де ви зберігаєте їх?*

- Чи існує надійне місце для зберігання грошей?
- Звідки дорослі беруть гроші?
- Хто дарує вам гроші?

2. Заспівайте пісню "Ми в долоні плещемо", замінюючи слова на наступні рядки:

*Якщо ти касир, то ти рахуєш гроші!
Якщо ти касир, то ти рахуєш гроші!
Ти весь день рахуєш гроші і в настрої хорошим,
І ти в настрої такому цілий день!*

3. Продовжуйте співати, використовуючи такі рядки:

*Якщо маляр ти, то гарно потрудись...
(дізнайтеся у дітей, яку роботу їм би хотілося виконати).
Якщо ти банкір, то гроші зберігай...*

4. Заспівайте пісню ще раз, попросіть дітей повторювати ваші рухи, що імітують рухи службовців, які виконують свою роботу.

*Якщо ти банкір, то гроші зберігай!
(покажіть, як ви кладете гроші у мішок та тримаєте його)
Якщо ти банкір, ти гроші зберігай!
(покажіть, як ви кладете гроші у мішок та тримаєте його)
Зберігайте краще гроші і у настрої хорошим,
І ти в настрої такому цілий день!
(покажіть задоволеного банкіра, що обіймає мішок з грошима)*

Додаткове завдання

Приготуйте список доручень для дітей групи. Давайте по 1 монетці Афлатун за кожне виконане завдання. Попросіть дітей скласти свої монетки в Скарбничку Афлатун.

Заняття 33.

ЯК Я ПРОВОДЖУ ЧАС

Мета заняття:

під час заняття діти:

- ознайомляться з поняттям "повсякденне життя";
- дізнаються про можливість вибирати, як розподілити час протягом дня.

Взаємодія:

- у групі / на свіжому повітрі;
- педагог - вся група.

Тактика навчання:

- подивися;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- когнітивний.

Допоміжні матеріали:

- ручки;
  - малюнок з усміхненим обличчям;
  - малюнок з сумним обличчям;
  - аркуші паперу, розкреслені на три колонки. Перша має заголовок "ранок", друга - "полудень", а третя - "вечір / ніч" (по одному листку на кожну дитину);
  - казка «Один день з життя Афлатуна і його друзів»;
  - ксерокопії «Казки про Зайця і Черепаху» (для домашнього заняття).
- Тривалість 60 хвилин.**

Вступ (10 хвилин)

1. Запитайте дітей:

- *Що ви робите вранці? (Допоможіть їм, пропонуючи варіанти: чищу зуби, одягаюся, снідаю тощо.)*
- *Що ви робите опівдні?*
- *Що ви робите ввечері?*

Попросіть дітей обіграти кожну дію, яку вони виконують.

2. Поясніть дітям, що важливо приділяти час тим діям, які ми виконуємо день у день: зранку, коли прокидаємося, опівдні і ввечері перед тим, як лягаємо спати.

3. Заспівайте пісню "Ми в долоні плескаємо" К.Желізнової, замінюючи слова на позначення тих дій, які діти назвали вам. Наприклад:

Ми чистимо наші зуби так,
чистимо наші зуби так!
Ми щіткою чистимо зуби так,
коли прокидаємося вранці!

Основна частина (30 хвилин)

1. Посадіть дітей у коло і прочитайте їм казку "Один день з життя Афлатуна і його друзів".

2. Коли ви закінчите читання, розмістіть малюнок з усміхненим обличчям на одній стороні групи, а малюнок з сумним обличчям – на іншій. Поясніть дітям, що ви будете читати твердження, а їм необхідно підійти до усміхненого обличчя, якщо вони згодні з почутим, або ж підійти до сумного обличчя, якщо вони не згодні з твердженням (якщо ви працюєте з малюками, то можна поставити лише кілька запитань на ваш вибір):

- *Афлатуну варто було довше спати, а не йти на прогулянку зі своїми друзями.*
- *Афлатун повинен погратись з одним, а не з усіма друзями.*
- *Афлатуну варто допомагати всім своїм друзям.*
- *Афлатун повинен сидіти вдома та нікому не допомагати.*
- *Краще б Афлатун купив морозиво, а не хліб.*
- *Афлатун повинен ходити в садочок разом зі своїми друзями.*
- *Афлатуну не варто допомагати мамі по господарству.*

Поясніть дітям, що час має дуже важливе значення, і ми можемо вибирати, як розпоряджатися своїм часом. Щодня ми обираємо чи провести нам час з друзями, чи допомогти нашій родині, чи зробити хатню роботу, або погратися.

Зворотній зв'язок (20 хвилин)

1. Дайте кожній дитині аркуш паперу, розкреслений на 3 частини. Якщо ви працюєте з дітьми старшого віку, ви можете розкреслити аркуш на 5 частин, ускладнивши завдання.

2. Нехай кожна дитина намалює в кожній частині те, що вона робить протягом дня, починаючи з того моменту, коли прокидається, і закінчуючи тим, коли вона лягає спати - і вийде картинка на тему "Як я проводжу свій день".

3. Якщо у вас є час, попросіть дітей розповісти про свій малюнок.

4. Нехай дітки підпишуть свої малюнки (допоможіть їм) і помістять їх в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

5. Прибираючи малюнки, заспівайте пісню Афлатуна.

Завдання для домашнього заняття:

дайте кожній дитині ксерокопію "Казки про Зайця і Черепаху" додому, а також лист до батьків з проханням прочитати її і обговорити, чому рішення Зайця «поспати» було невірним. Ви можете використовувати зразок листа, розміщений нижче.

Лист батькам:

Шановні _____ !

Сьогодні ми говорили про наше повсякденне життя, про те, як ми робимо правильний або неправильний вибір, коли розподіляємо наш час. Ви б хотіли допомогти своїй дитині краще вивчити цю тему?

Ми роздали дітям ксерокопію "Казки про Зайця і Черепаху". Попросіть дитину дати Вам казку і прочитайте її разом з Вашим сином / донькою.

Після прочитання обговоріть, чому рішення Зайця поспати було невірним. Сподіваємося, казка Вам сподобається!

З повагою _____.

Заняття 34

1, 2, 3 ... МОНЕТКИ АФЛАТУН

Мета заняття:

під час заняття діти:

- дізнаються про те, що гроші бувають різної цінності.

Взаємодія:

- у групі / на свіжому повітрі;

- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивися;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- когнітивний.

Матеріали:

- монетки Афлатун різного номіналу, виготовлені на занятті 32 (1 афлатунчик, 2 афлатунчики, 3 афлатунчики);
- плакати, що наочно зображують різне значення монет Афлатун (1 афлатунчик, 2 афлатунчики, 3 афлатунчики).
- скотч.

Тривалість 60 хвилин.

Перед початком заняття переконайтеся, що ви підготували достатню кількість монеток Афлатун під час заняття 32 «Звідки беруться гроші».

Сховайте монетки в різних місцях групи (так, щоб діти могли їх легко знайти).

Повісьте плакати, які наочно зображують монети різного номіналу, в різних місцях кімнати. (Переконайтеся, що діти можуть бачити числа на картинках.)

Вступ

1. Посадіть дітей у коло.
2. Покажіть їм різні монетки Афлатун. Нагадайте їм, що вони мають різну цінність.
3. Візьміть в руки монетки 1 афлатунчик, 2 афлатунчики і 3 афлатунчики. Запитайте у дітей: Скільки монеток по 1 афлатунчику мені потрібно, щоб розмінити монету 3 афлатунчики?
4. Зробіть те ж саме з іншими монетками, ставте запитання двічі, щоб закріпити розуміння дітьми вивченого матеріалу.
5. Далі повідомте дітям, що хочете пограти в гру «Полювання на монети». Поясніть, що ви сховали кілька монеток Афлатун і їх потрібно відшукати.
6. На рахунок «три» дайте команду дітям розійтися по групі в пошуках монеток.
7. Скажіть дітям, що у них є 5 хвилин для того, щоб відшукати якнайбільше монеток.
8. Коли час закінчиться, попросіть дітей повернутися на свої місця.
9. Розділіть дітей на підгрупи по п'ять осіб. Учасникам кожної підгрупи слід з'ясувати:
  - у кого більше монеток.
  - у кого менше монеток.
  - у кого однакова кількість монеток.
10. Попросіть дітей підрахувати, скільки монет зібрала кожна підгрупа разом. Якщо ви працюєте з малюками, допоможіть їм з підрахунками.

Основна частина

1. Зберіть монети у всіх підгруп – з допомогою дітей порахуйте їх. Нагадайте, що різні монети мають різну вартість.

2. Покажіть дітям монетку і запитайте, яку вона має вартість: більшу або меншу по відношенню до іншої. Наприклад:

- Ця монетка 3 афлатунчики більша або менша монетки 1 афлатунчик?

- Скільки мені знадобиться монеток 1 афлатунчик, щоб вийшла монетка 2 афлатунчики?

3. Нехай діти залишаються розділеними на підгрупи. Роздайте по монетці кожній дитині. Переконайтеся, що ви роздаєте монетки різної вартості (наприклад, 1/2/3 афлатунчики).

4. Пограйте в гру «Цінність». Покажіть дітям плакати з зображенням монет різного номіналу, які висять у групі.

5. Попросіть дітей уважно подивитися на монетки, які вони отримали, підійти до плакатів і знайти відповідну картинку із зображенням монети.

6. Коли діти зберуться біля відповідного плаката із зображенням монети, попросіть їх по черзі викрикувати номінал своєї монетки, наприклад:

- 1 афлатунчик!

- 3 афлатунчики! тощо...

Додаткове завдання для дітей старшого віку

7. Попросіть дітей звернути увагу на монетки 1 афлатунчик - вони виконують особливе завдання. За допомогою 2-х таких монеток ми можемо розмінити монетку 2 афлатунчики, а за допомогою 3-х - розмінити монетку 3 афлатунчики.

8. Роздайте дітям монетки 3 афлатунчики і 1 афлатунчик. Попросіть їх, щоб троє дітей з монетками по 1 афлатунчику встали навколо дитини з монетою 3 афлатунчики. Переконайтеся, що біля кожної дитини з монеткою 3 афлатунчики вишикувалися троє дітей з монетками по 1 афлатунчику. При виконанні завдання перший раз допоможіть їм.

9. Виконайте те ж саме завдання з монетами 2 афлатунчики.

10. Якщо у вас недостатня кількість дітей з монеткою 1 афлатунчик, (або їх надмірно багато) ви можете формувати інші групи, складаючи монетки для отримання необхідної суми. Наприклад, якщо об'єднати дітей з монеткою 2 афлатунчики і з монеткою 1 афлатунчик - вийде 3 афлатунчики.

Зворотній зв'язок

1. Посадіть дітей у коло знову і попросіть тримати в руках монетки Афлатун, які ви їм дали.

2. Прочитайте дітям вірш «Раз копійка, два копійка» кілька разів.

Раз копійка, два копійка,

Три копійки у ряд,

П'ять копійок, десять,

Двадцять п'ять і п'ятдесят.

Якщо 100 зібрати,

Можна гривню розмінати.

3. Як тільки діти вивчать слова лічилки, попросіть дітей, у яких в руках 3

афлатунчики, вставати і голосно вигукувати «три монетки», коли вони почують ці слова з лічилки. Повторіть вірш ще раз, цього разу попросіть дітей, у яких монетки 2 афлатунчики, викрикувати слова «дві монетки». Повторіть ще раз, на цей раз задіявши діток з монетками 1 афлатунчик.

4. Наприкінці заняття попросіть дітей повернути вам монетки, які вони зібрали під час пошуків. Скажіть, що вам вони ще знадобляться для наступних занять.

Заняття 35

ЩО МОЖНА КУПИТИ ЗА МОНЕТКИ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- зрозуміють, що гроші використовуються для того, щоб купувати товари, які задовольняють як наші потреби, так і наші бажання.

Взаємодія:

- у групі / на свіжому повітрі;
- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивися;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- когнітивний.

Матеріали:

- монетки Афлатот різного номіналу, виготовлені на занятті 32;
- чисті аркуші паперу (достатня кількість, щоб виготовити цінники для ринку, і по одному аркушу паперу на кожну дитину);
- 2 сумки / кошики;
- товари на продаж із заняття 24: Створюємо свій міні-маркет або нові товари / вирізки з журналів із зображенням товарів, які продаються;
- ручки / олівці.

Тривалість 60 хвилин.

Перед початком заняття підготуйте монетки Афлатот, які ви зробили під час заняття 32. Якщо їх недостатня кількість, то зробіть ще монетки, щоб використовувати їх на цьому і на наступних заняттях.

Перед початком заняття підготуйте товари, які ви використовували під час заняття 24: «Створюємо свій міні-маркет» (по можливості).

Якщо вони не збереглися, можна підготувати нові об'єкти / вирізки з журналів з зображенням товарів, які продаються в міні-маркеті. Сховайте кілька монеток в кімнаті так, щоб діти могли легко їх знайти.

Оформіть міні-маркет за допомогою товарів, які потрібно розкласти на двох прилавках. Оцініть кожен товар у кількості монеток Афлатот,

необхідних для того, щоб придбати його (наприклад: 1 афлатунчик, 2 афлатунчики, 5 афлатунчиків тощо) . Переконайтеся, що ви маєте достатню кількість монет для того, щоб була можливість купити ці товари. Також переконайтеся, що у вас достатньо монет для тих дітей, які не змогли знайти потрібну кількість монет під час вступної частини заняття, щоб вони змогли купувати товари в міні-маркеті в ході основної частини.

Вступ

1. Повідомте дітям, що ви збираєтеся провести гру «Полювання на монети» знову.

2. Нехай діти походять по кімнаті і пошукають монетки Афлатун.

3. Коли гра закінчиться, порахуйте кількість монеток, які знайшли діти. Попросіть всіх дітей по черзі назвати, скільки монет він / вона знайшли, при необхідності допомагаючи їм рахувати.

Основна частина

1. Роздайте кожній дитині певну кількість монеток.

2. Покажіть дітям міні-маркет і зверніть особливу увагу на ціни. Поясніть, що дітям потрібно буде купувати товари, але, перш за все, потрібно буде уважно послухати, що необхідно купити.

3. Оберіть двох дітей продавцями і попросіть їх стати за прилавки.

4. Повідомте, що зараз ви пограєте в гру «Я бачу те, що ви не бачите». Поясніть умови гри: ви будете читати пропозиції, і один представник від групи повинен буде вирішити, який товар описується в реченні, а потім здійснити покупку цього товару, розрахувавшись своїми монетками.

5. Нехай діти купують товари по черзі, а ви, за бажанням, можете рахувати бали за «правильні» покупки.

6. Розділіть дітей на дві групи і дайте кожній групі кошик / сумку, щоб помістити туди всі покупки.

7. Складіть пропозиції, враховуючи ті товари, які є в наявності у вашому міні-маркеті. Переконайтеся, що кожному товару відповідає придумана вами пропозиція, наприклад:

- *Я бачу те, що ви не бачите, і це - щось кругле і червоне.*
- *Я бачу те, що ви не бачите, і це - те, що можна пити.*
- *Я бачу те, що ви не бачите, і це - щось зелене.*

8. Нехай діти перераховують свої монетки після кожної покупки, щоб знати, скільки у них залишилося. При необхідності програйте одну або дві покупки перед початком гри. Включіть хоча б один товар, який не входить в поняття «потреби».

9. Старшим дітям можна загадувати товари, на оплату яких у них не вистачає грошей. Дайте їм можливість подумати про альтернативні методи покупки цих товарів (наприклад поторгуватися, скласти свої гроші разом з грошима товариша тощо). Також розіграйте випадок, коли продавцю потрібно дати покупцеві здачу. Дозвольте дітям обіграти різні ситуації і, таким чином, познайомитися з монетами різного номіналу.

11. Коли всі товари будуть продані, попросіть дітей показати свої покупки. Запитайте, чи купили вони що-небудь, що не належить до поняття «потреби».

12. Нехай кожна дитина покаже, скільки монеток Афлатун у неї залишилося після здійснення покупок.

Зворотній зв'язок

1. Нагадайте дітям, що ми використовуємо монети, щоб купувати те, що нам потрібно, наприклад, їжу та одяг, а також для того, щоб купувати те, що нам хочеться, наприклад, шоколад і цукерки.

2. Поясніть, що гроші - це ресурс, і потрібно добре подумати, перш ніж приймати рішення, як його використовувати. Зіставте це з тим матеріалом, який ви вчили на занятті 31: «Вода - це наш ресурс». Поясніть, що так само, як ми економимо воду, ми повинні економити гроші і продумувати способи, як це робити. Підкресліть, що хоча ми і маємо повне право платити за свої потреби, ми також повинні брати на себе відповідальність за розумне використання грошей.

Ми повинні навчитися робити вибір, чого ми потребуємо в першу чергу і як правильно витратити наші гроші.

3. Роздайте кожній дитині по аркушу паперу і попросіть намалювати, що б їм хотілося купити за монетки Афлатун, які у них залишилися. Якщо вони витратили всі свої монетки, попросіть їх намалювати те, що вони купили в мінімаркеті.

4. Коли завдання буде виконано, нехай діти підпишуть свої роботи (допоможіть їм при необхідності) і помістіть їх в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

Заняття 36.

КАЗКА ПРО ЖУРАВЛЯ ТА ЙОГО ЗГРАЮ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- зрозуміють, що красти неможна;
- навчаться цінувати ресурси, які заробили інші;
- засвоять, що важливо дружити з тими людьми, які мають на них позитивний вплив.

Взаємодія:

- у групі, на свіжому повітрі;
- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- когнітивний;

- соціальний.

Допоміжні матеріали:

- картинка із зображенням білого журавля;
- казка про Журавля та його зграю;
- чисті аркуші паперу на кожну дитину;
- олівці/ручки;
- аркуш паперу для виготовлення журавля модульним орігамі.

Тривалість 60 хвилин.

Вступ (15 хвилин)

1. Покажіть дітям картинку з зображенням журавля. Запитайте:

- *Кого ви бачите?*

- *Що ви можете сказати про його дзьоб? Про його лапи? Якого він кольору?*

1. Розкажіть дітям, що ця птиця називається журавель. І що, як і багато інших птахів, журавлі люблять літати зграями (групами птахів). Зверніть увагу дітей, що журавлі люблять пірнати у воду, щоб зловити рибу. Коли вони пірнають, то видають звук "у-уух". Ось чому в Америці таких журавлів називають "ухаючі" журавлі.

2. Попросіть дітей стати в ряд і уявити, що вони – це зграя журавлів, яка намагається зловити рибу у воді.

3. Ведіть дітей за собою, показуючи, як потрібно змахувати руками, ніби крилами, і видавати звук "у-уух" в той час, коли ви пірнаєте головою, щоб зловити рибу.

4. Коли ви закінчите, попросіть дітей повернутися на свої місця і скажіть, що зараз прочитаєте їм Казку про Білого Журавля.

Основна частина (35 хвилин)

1. Прочитайте дітям "Казку про Журавля і його зграю". Під час читання обов'язково поясніть дітям, що слово "вкрасти" означає взяти щось, що вам не належить, без дозволу.

2. Після читання запитайте у дітей:

- *Що означає "вкрасти"?*

- *Чому Чорношиї журавлі були засмучені? (Бо Білий Журавель вкрав у них рибу.)*

- *Як ви думаєте, чи можна красти в інших?*

- *Вам би сподобалося, якби хтось вкрав у вас те, що ви заробили?*

- *Що ви думаєте про Червоноголових журавлів? Як ви думаєте, вони - хороші друзі після того, як попросили Білого Журавля вкрасти для них?*

- *Хотіли б ви, щоб у вас були такі друзі, як Червоноголові журавлі, або такі, як Чорношиї журавлі?*

3. Закріпіть розуміння того, що красти – це погано.

Зворотній зв'язок (10 хвилин).

1. Запропонуйте дітям охарактеризувати своїх друзів.

- *Чим вони вам подобаються?*

2. Роздайте кожній дитині чистий аркуш паперу і попросіть намалювати себе разом з друзями.

3. Нагадайте, що друзі піклуються один про одного і дуже важливо мати друзів, які не скривдять вас і поганому не навчать.

4. Наголосіть про те, що потрібно вибирати друзів так, як це зробив Білий Журавель, який в кінці кінців вирішив потоваришувати з тими, хто не просив його красти. Важливо вибирати саме таких друзів.

5. Коли діти закінчать малювати, допоможіть їм написати назву малюнку "Я і мої найкращі друзі", підписати свої імена, а потім помістити свої малюнки в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

КАЗКА ПРО ЖУРАВЛЯ ТА ЙОГО ЗГРАЮ

Жив-був Білий Журавель, який шукав свою зграю. Йому завжди було важко знаходити спільну мову з іншими журавлями, він просто не подобався їм, оскільки був чисто білим журавлем. Однак він хотів стати частинкою зграї, щоб разом добувати їжу і літати.

Одного разу він натрапив на дуже красиву зграйку Червоноголових журавлів, які ловили рибу в річці. Він приземлився поруч з ними і запитав, чи можна стати частиною їхньої зграї?

Ватажок зграї погодився прийняти його, незважаючи на те, що він був білим журавлем, але тільки за умови, що той піде і принесе рибу, яку зловила зграя Чорношиїх журавлів внизу за течією річки.

Спочатку Білий Журавель відмовився. Він сказав, що не буде красти рибу. Червоноголові журавлі відповіли, що в такому разі він не може бути частиною їхньої зграї. Кожен журавель повинен вкрасти рибу перед тим, як приєднатися до зграї. Білий Журавель подумав, що це його єдина можливість приєднатися до них, тому, зрештою, він погодився піти і вкрасти рибу.

Він полетів вниз по річці до зграї Чорношиїх журавлів. Незабаром він помітив, де лежала риба, яку вони впіймали.

Чорношиї журавлі розмовляли і, здавалося, не помічали його, тому Білий Журавель набрав трохи риби в свій дзьоб і збирався відлітати, як раптом один з Чорношиїх журавлів схопив його.

- Ти навіщо взяв нашу рибу? - запитав журавель. Білий Журавель розповів йому, що не хотів красти, але це єдина можливість потрапити в зграю.

- Це неправда. Ніщо не може виправдати злочинства. Якби ти попросив, ми б взяли тебе в свою зграю.

Зрозумівши, як він помилявся, Білий Журавель виплюнув рибу на землю і попросив вибачення за крадіжку.

Чорношиї журавлі пробачили йому, і відтоді він став частиною їхньої зграї.

Вони прийняли його таким, яким він був, незважаючи на те, що він був чисто білим журавлем, і для цього зовсім необов'язково було красти рибу.

Завдання для домашнього заняття

Роздайте дітям аркуші паперу та інструкцію з виготовлення журавля

методом орігамі додому. Порекомендуйте залучити до виготовлення птаха всіх членів родини. Наступного дня покажіть журавлів дітям у групі та сховайте в Коробку Афлатун.

Лист батькам:

Шановні _____!

Сьогодні ми говорили про злочинство і про те, як погано красти. Також ми говорили і про дружбу, про те, як важливо вибирати тих друзів, які мають на нас позитивний вплив. Щоб закріпити це твердження, ми читали "Казку про Журавля та його зграю". Ми роздали дітям листи паперу та інструкцію, як зробити орігамі у вигляді журавля. Ви б могли зробити журавля разом з Вашою дитиною. Це було б весело!

Під час роботи над виробом варто поспілкуватися з дитиною стосовно змісту "Казки про Журавля і його зграю". Ви могли б разом обговорити, чому красти погано, і які можуть бути наслідки такого негативного вчинку.

Нагадайте Вашій дитині принести орігамі на наступне заняття.

З повагою, _____.

Інструкція з орігамі

1. Почніть з квадратного аркуша паперу. Складіть його навпіл по діагоналі, потім складіть його навпіл знову.
2. Покладіть великий палець під верхній лист, потягнувши його вправо для створення квадрата. Складіть всі сторони за формою.
3. Переверніть папір і повторіть крок №2.
4. Складіть правий і лівий кути по центральній лінії, складіть складки і знову відкрийте.
5. Візьміться за нижній кінчик і потягніть вгору, як показано стрілкою. Складіть по горизонтальній пунктирній лінії. Складіть вздовж складок.
6. Переверніть папір і зробіть крок №5.
7. Складіть правий і лівий кути по центральній лінії. Складіть складки. Переверніть папір та повторіть цей крок.
8. Складіть праве крило ліворуч, переверніть папір і ще раз складіть праве крило ліворуч.
9. Складіть два нижніх кути вгору між двома крилами з кожної сторони.
10. Поверніть і висуньте злегка два кінчика паперу і складіть складки. Складіть один кінчик так, щоб сформувати голову журавлика.
11. Розкрийте крила і зафіксуйте руками. Вдуйте трохи повітря в отвір внизу, щоб заповнити тіло журавлика.

Заняття 37.

НАКОПИЧУЄМО, ВИТРАЧАЄМО, ДІЛИМОСЯ

Мета заняття:**під час заняття діти:**

- навчаться розуміти важливість понять "ділитися", "збирати" і "витрачати";
- потренуються приймати рішення, на що витратити гроші.

В групі:

- ведучий - вся група;
- ведучий - окремі діти.

Тактика навчання:

- подивися;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- соціальний;
- когнітивний.

Матеріали:

- монетки Афлатун різного номіналу (по п'ять монет на кожную дитину), виготовлені на занятті 32;
- коробка/кошик;
- папір, щоб зробити табличку "Продається" і цінники;
- копії кольорових ілюстрацій "Накопичуємо, витрачаємо, ділимося" (один набір для заняття - по одній ілюстрації для кожної дитини);
- ручки/олівці;
- підручні матеріали із заняття 24: Створюємо Міні-маркет;
- картинка з усміхненим обличчям;
- картинка з сумним обличчям.

Тривалість 60 хвилин.

Перед початком заняття дістаньте матеріали, які ви використовували для заняття 24: "Створюємо Міні-маркет", або підготуйте нові.

Знадобляться вирізки з журналів, які використовувалися на занятті 35: Що можна купити за монетки? Визначте ціни кожного товару (наприклад, 1 афлатунчик, 2 афлатунчики, 3 афлатунчики і т.д.) Якщо ви працюєте з малюками, то можете намалювати один кружечок або два кружечки, в залежності від ціни товару, не вказуючи числове значення вартості.

Покладіть товари в коробку/кошик з написом "Продається" і домалюйте внизу символ продажу. Це може бути, наприклад, рука з грошима.

Переконайтеся, що ви володієте достатньою кількістю монет Афлатун із заняття 32: Звідки беруться гроші?

Вступ (10 хвилин)

1. Повідомте дітям, що зараз їм дуже знадобляться монетки Афлатун.
2. Переконайтеся, що у вас є монети різного номіналу.
3. Роздайте дітям монетки.

4. Повідомте дітям, що їм треба буде дістати один товар з кошика, який вони хотіли б придбати. Поясніть, що у кожного товару є своя ціна і що можна вибрати: витратити всі афлатунчики або заощадити кілька монеток. Також розкажіть дітям, що якщо вони хочуть придбати дорогий товар, то можуть скласти свої монетки з грошима товариша і придбати потрібний їм товар разом. Скажіть, що ви будете продавцем.

5. Вишикуйте дітей в колону один за одним і дозвольте їм по черзі вибирати і купувати необхідні товари з коробки/ кошика.

Основна частина (30 хвилин)

1. Посадіть дітей у коло і попросіть показати, що вони купили. Поясніть, що те, чим вони займалися, називається "витрачати гроші", тобто використовувати свої гроші для купівлі чого-небудь. Запитайте:

Хто з вас витратив всі монетки Афлатун?

А у кого залишилися гроші?

2. Попросіть тих дітей, у яких ще залишилися монетки, помістити їх в свої Скарбнички Афлатун. Поясніть, що тримати гроші в скарбничці - значить збирати їх.

3. Розкажіть, що збирати гроші - це означає відкладати їх для того, щоб використати в майбутньому, щоб мати можливість зібрати більшу їх кількість і купити щось дороге.

4. Нагадайте дітям, про що ви говорили на занятті 31.

5. Вода - це наш ресурс. Коли ви вивчали, як можна економити воду, ви порівнювали цей процес з економією грошей, а один із способів економії - це покласти гроші в банк.

6. Запитайте дітей:

- Хто поділився своїми монетками, щоб купити щось дороге разом з товаришем?

7. Поясніть, що таке "ділитися" грошима. Скажіть, що ділитися - це значить дозволяти кому-небудь іншому брати або користуватися своїми речами. Нагадайте дітям, як ви ділилися особливими предметами та іграшками на занятті 30: Казка про Мурашку й Коника. Порівняйте це з тим, як батьки або опікуни діляться грошима зі своїми дітьми.

8. Розмістіть картинку з усміхненим обличчям з одного боку групи, а картинку з сумним обличчям - з іншого. Попередьте дітей, що зараз ви будете показувати їм різні картинки і говорити твердження. Якщо вони вважають, що ви говорите правду, то їм слід підійти до картинки з усміхненим обличчям. Якщо дітям здається, що ви кажете неправду, то попросіть їх підійти до картинки з сумним обличчям.

9. Показуйте дітям картинки з різними ситуаціями на тему "Витрачаємо, накопичуємо і ділимося" одну за одною:

- дитина купує морозиво;
- дитина кладе гроші в Скарбничку Афлатун;
- дитина стоїть в черзі, щоб покласти гроші в банк;
- дитина робить покупки в магазині;

- *мама дає дитині гроші;*
- *дитина ділиться іграшкою з другом.*

10. Під час демонстрації зображень, задайте дітям такі питання:

- *Що ви бачите на картинці?*
- *Що людина робить?*

11. Переконайтеся, що діти правильно розуміють, що зображено на кожній картинці. Потім підніміть одну з картинок і назвіть одне з тверджень:

- *Людина ділиться своїми коштами.*
- *Людина заощаджує свої кошти.*
- *Людина витрачає свої кошти.*

12. Коли діти підйдуть до картинки з усміхненим або сумним обличчям, запропонуйте їм пояснити свій вибір. Використовуйте навідні запитання:

- *Як ви думаєте, чому ця людина ділиться? Чому ви так думаєте?*

13. Потім роздайте по одній картинці кожній дитині та запропонуйте прикрасити їх та покласти у Коробку для Подорожей Афлатун.

Зворотній зв'язок (15 хвилин)

1. Обговоріть з дітьми ті випадки, коли їм доводилося здійснювати покупки. Запитайте:

- *Що ви купували?*
- *Хто був з вами?*

2. Далі поговоріть про економію. Запитайте:

- *Ви коли-небудь раніше збирали гроші?*
- *На що ви збирали?*
- *Скільки вам вдалося накопичити?*
- *Чи вмієте ви ділитися грошима? З ким? Чому?*

3. Якщо раніше не доводилося витратити або збирати гроші, запитайте дітей:

- *На що б ви витратили гроші?*
- *Для чого ви хотіли б зібрати гроші? Купити що-небудь разом?*

Завдання для домашнього заняття

Попросіть дітей довідатися, на що їх батьки витрачають гроші в повсякденному житті і на що вони збирають гроші. Попросіть разом з батьками намалювати ці товари. Принесіть свої малюнки в садок та розкажіть, на що їх батьки витрачають і на що збирають гроші. Ви можете використовувати зразок листа батькам, наведений нижче.

Лист батькам:

Шановні _____!

У нас сьогодні було важливе заняття, на якому ми вивчали такі поняття як: «витрачати, накопичувати, ділитися грошима».

Чому б Вам не поговорити на цю тему з вашою дитиною? Поділіться з нею, на які товари Ви витрачаєте гроші у повсякденному житті і на що накопичуєте. Разом з дитиною оберіть товар, на який Ви витрачаєте гроші

щоденно, і один - на який Ви накопичуєте гроші. Намалюйте ці товари.

Нагадайте дитині, щоб вона/він не забули взяти малюнок до дитячого садка.

З повагою, _____.

Заняття 38

ГОТУЄМОСЬ ДО НАШОГО ЯРМАРКУ: ЯК МИ ВИТРАЧАЄМО НАШІ ГРОШІ?

Мета заняття:

під час заняття діти:

- прийматимуть колективне рішення про те, як накопичувати, ділитися та витратити свої кошти;
- організують виставку та/або магазин, де будуть демонструвати/продавати свої товари.

Взаємодія:

- у групі/на свіжому повітрі;
- ведучий - вся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- когнітивний;
- соціальний.

Матеріали:

- матеріали для ярмарку Афлатун (дивись інструкцію до заняття);
- дошка / фліп-чарт;
- ручки/олівці;
- чисті аркуші паперу для цінників;
- різні прикраси з кольорового паперу;
- створені дітьми картинки на тему: «Витрачаємо, накопичуємо, ділимося» з заняття 37;
- невеликі аркуші паперу для додаткового завдання.

Тривалість 60 хвилин.

Зверніть увагу: два заходи, запропоновані для проведення в рамках Ярмарку Афлатун, можуть бути проведені разом і продовжуватися більше одного дня. Ви також можете обрати для проведення один захід з двох, якщо ви обмежені у часі і матеріалі.

Вступ (10хвилин)

1. Попросіть дітей дістати з Коробки для Подорожей з Афлатуном малюнки, які вони розмальовували під час заняття 37: «Накопичуємо,

витрачаємо, ділимося».

2. Посадіть дітей у коло, попросіть кожну дитину показати по черзі свої картинки. Коли вони будуть показувати, запитуйте інших дітей, які дії зображено на картинках: діляться грошима, накопичують чи витрачають їх.

Основна частина (35 хвилин)

1. Нагадайте дітям, що на завершальному етапі подорожі з Афлатуном в цьому році буде організовано чудовий захід: Ярмарок Афлатун, на який діти зможуть запросити членів своїх сімей та друзів, щоб вони могли побачити, як чудово ви провели час, подорожуючи з Афлатуном, і як багато нового ви дізналися.

2. Поясніть дітям, що в ході цього заходу вони зможуть також заробити монетки Афлатун, продаючи свої поробки або демонструючи свої творчі роботи. Після закінченню заходу у них буде можливість витратити свої монетки. Поясніть дітям, що добре було б починати думати про те, що їм найбільше хотілося б: поділитись своїми монетками, почати накопичувати чи витратити їх.

3. Щоб діти не заплутались, запропонуйте конкретні варіанти: один варіант - як поділитись грошима, другий – як почати накопичувати, і третій - як витратити монетки.

- *Поділитись: купити їжу для тих, хто її потребує.*

- *Витратити: купити торт для всієї групи.*

- *Накопичити: принести монетки додому, порахувати їх з батьками і помістити у скарбничку Афлатун.*

Щоб дітям було легше уявити, що можна зробити з грошима, ви можете схематично намалювати ці варіанти на дошці.

4. Поясніть, що потрібно буде всім разом прийняти рішення і запитайте:

- *Як би вам хотілось розпорядитися монетками?*

5. Попросіть дітей вишикуватись в лінію напроти вибраного ними варіанта. Остаточним буде той варіант, який обере більша кількість дітей. Поясніть, що після завершального заходу по нашій програмі вся група буде виконувати дане рішення і розпорядиться монетками так, як проголосувала більшість.

6. Якщо вийшла «нічия», то попросіть двох дітей (бажано хлопчика і дівчинку) з групи дітей, які обрали найбільш поширений варіант, побути судьями і вирішити, який варіант буде визнано остаточним.

Зворотній зв'язок (15 хвилин)

1. Нагадайте дітям, що вони будуть проводити Ярмарок Афлатун в останній день програмових занять і їм необхідно підготуватись до нього (приготувати прилавки для магазину, декорації для виставки тощо). Запитайте у дітей:

- *Як ви думаєте, що нам слід підготувати для Ярмарку?*

Підкажіть дітям ідеї виготовлення цінників для товарів на продаж тощо.

2. Далі йде перелік пропозицій, як можна разом з дітьми підготуватися до

заходу:

Виставка

- Нехай кожна дитина обере по три поробки зі своєї Коробки для Подорожей з Афлатуном, щоб представити їх у своєму «музеї». Таким чином, у кожної дитини буде по шість експонатів (три з них дитина вибрала сама, ще три - членами сім'ї, під час сімейного заняття 26: Чого я дійсно потребую?).

- Попросіть дітей допомогти вам підготувати кімнату для виставки.
- Попросіть дітей зробити великий прапор Афлатун, плакати для виставки і банери для виставкових стендів.
- Запропонуйте дітям скласти опис експонатів (що намальовано на картинці або про що ви говорили на попередньому занятті).
- Нехай діти підпишуть назви своїх поробок на табличках.
- Задійте дітей для підготовки вхідних квитків на виставку.

Магазин:

- Нехай кожна дитина вибере по три поробки зі своєї Коробки для Подорожей з Афлатуном, щоб представити їх на продаж. Таким чином у кожної дитини буде по шість товарів (три з них вибрані самою дитиною і ще три - членами сім'ї, під час сімейного заняття 26: «Чого я дійсно потребую?»)

- Попросіть дітей допомогти вам підготувати прилавки для магазину.
- Попросіть дітей зробити великий прапор Афлатун для магазину чи банери для оформлення прилавків. Якщо у вас не збереглися плакати, які діти виготовляли на занятті 24 «Створюємо свій мінімаркет», зробіть нові.
- Нехай діти підпишуть ціни товарів на цінниках з иматочків паперу. Якщо ви працюєте з малюками, попросіть їх намалювати кружечки замість числових значень монет.

3. Поговоріть з дітьми, можливо, вони також запропонують свої ідеї, як зробити Ярмарок Афлатун знаменною подією.

Додаткове завдання

Попросіть дітей зробити своїми руками сувенірні закладки для гостей. На невеликих паперових заготівках діти можуть написати “дякую” або намалювати малюнки.

Запропонуйте кожній дитині зробити більше однієї закладки, щоб вистачило на всіх відвідувачів.

Заняття 39А

ДЕНЬ МАРКЕТУ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- проявлятимуть свої організаторські уміння на практиці;
- набудуть досвіду покупки і продажу;
- організують магазин.

Взаємодія:

- у групі/на свіжому повітрі;
- ведучий-вся група;
- ведучий-маленька група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- когнітивний;
- соціальний.

Матеріали:

- все необхідне для магазину;
- монетки Афлатун;
- ручки/олівці;
- чисті аркуші паперу для цінників;
- конверти (по одному на групу);
- листи для батьків.

Тривалість 125-150 хвилин протягом 3-х днів.

Перед початком заняття дістаньте всі матеріали, які діти приготували на попередніх заняттях. В першу чергу переконайтеся, що у вас достатня кількість монеток Афлатун, різних банерів для оформлення прилавків, скатертин і плакатів, які діти виготовили в ході заняття 24: «Створюємо наш міні-маркет» (або на попередньому занятті).

Також будьте впевнені, що у кожної дитини є по шість поробок (вибраних на попередньому занятті і на сімейному занятті 26: «Чого я потребую в першу чергу?»)

День1**Вступ (15хвилин)**

1. Нагадайте дітям про рольову гру в міні-маркеті і запитайте:

- *Ви пам'ятаєте, що ми робили?*

2. Нагадайте вірш про Муху-Цокотуху, який ви читали на занятті 24: «Створюємо свій Міні-маркет» і запропонуйте дітям прочитати його напам'ять, обігруючи окремі епізоди.

3. Поясніть дітям, що завтра особливий день, тому що ви організуєте власний магазин і батьки прийдуть, щоб зробити покупки. Підкресліть, що під час цього заходу, всі діти зможуть заробити гроші, продаючи поробки, які вони вибрали.

4. Наголосіть, що діти не отримають свої поробки назад в кінці заняття. Також чітко поясніть, що цього разу діти не будуть класти монетки кожен у свою Скарбничку Афлатун. Замість цього вони складуть всі монетки, які заробили від продажу, разом, щоб мати можливість використовувати їх так, як було вирішено під час заняття 38: «Готуємось да нашого Ярмарку: Як ми

витрачаємо наші гроші?»

Основна частина (30 хвилин)

1. Поділіть дітей на групи по 4 дитини. Нехай кожна група починає готуватися до торгівлі в магазині.

Допоможіть їм повісити декорації та банери, які приготували під час заняття 24: «Створюємо наш міні-маркет» і заняття 38. Розкладіть товари на прилавках. Порадьте дітям, як краще розмістити товар, щоб було красиво. Попросіть дітей підписати ціни кожного товару на табличках, підготовлених на занятті 38. (Якщо діти не робили такі таблички на занятті 38, то вони можуть зробити їх зараз. Можна намалювати кружечки замість цифрових значень на цінниках).

2. Роздайте кожній групі по конверту і попросіть прикрасити його. Поясніть, що в цей конверт діти будуть складати монетки Афлатун, які вони зароблять, коли будуть продавати свої поробки.

3. Скажіть, що всі вони завтра будуть продавцями і продаватимуть шість вибраних поробок відвідувачам. Нагадайте, що за продані поробки діти будуть отримувати монетки Афлатун. Попросіть одного чи двох дітей виконати особливу роль – бути касиром. Вони допомагатимуть продавцям збирати монетки Афлатун за продані товари і розміщувати їх в спеціальний гарний конвертик.

4. Передайте через дітей лист для батьків, в якому поясніть, що при вході відвідувачі зможуть обміняти мілкі гроші на монетки Афлатун. Наприклад, міру 10 коп. = 1 афлатунчик, 25 коп. = 2 афлатунчики тощо. Поясніть гостям, що зароблені гроші будуть використані дітьми з метою витратити їх, накопичити або поділитися, в залежності від того, який варіант вони обрали на занятті 38 (Узгодьте можливість такого сценарію з керівництвом садочка).

День 2

Магазин (35-40хвилин)

1. До того, як прийдуть гості, домовтесь з двома дітьми, щоб вони допомагали вам пояснювати відвідувачам, що їм потрібно ходити від одного прилавка до іншого і купувати різний товар у дітей з різних груп.

2. Перед початком заходу роздайте гостям монетки Афлатун, поясніть, що їм потрібно здійснювати покупки, використовуючи виключно монетки Афлатун.

3. Якщо ви вирішили проводити лише один захід і не плануєте проведення Виставки, то, по завершенню заходу, дайте доручення одній дитині роздати відвідувачам сувенірні закладки для книг.

Зворотній зв'язок (10хвилин)

1. Коли гості підуть, скажіть дітям, що потрібно перевірити, чи все лежить на своїх місцях. Попросіть дітей зібрати поробки, які не продали, і покладіть їх назад до Коробок для Подорожей з Афлатуном.

2. Нагадайте дітям, що дуже важливо зберігати монетки Афлатун в особливому місці, але цього разу ви зберіть всі монетки разом, щоб розпорядитися ними в найближчі дні так, як вирішила ваша група. Попросіть

касирів принести конверти з монетами Афлатун і порахувати всі отримані монетки (старших дітей можна попросити допомогти порахувати монетки, а малюків можна підключити рахувати монетки вголос разом). Покладіть монетки в конверти і помістіть в ящик.

3. День 3 (15хвилин)

Попросіть дітей поділитися враженнями від гри. Запитайте, чи сподобалось їм бути в ролі продавців і працювати з покупцями:

- Чи було вам легко? Чому? Чому ні?
- Що вам найбільше сподобалось в цій ролі?
- Чи задоволені, що заробили так багато монеток Афлатун?

Нагадайте їм про те, яке рішення вони прийняли на занятті 38 (про те, як розпорядитись заробленими грошима).

Заняття 39 Б

ДЕНЬ ВИСТАВКИ

Мета заняття:

під час заняття діти:

- навчаться вірно спланувати і організувати виставку;
- на виставці спробують себе в різних ролях, а також зможуть поділитись своїми враженнями від занять за програмою Афлатот.

Взаємодія:

- у групі /на свіжому повітрі;
- вихователь-вся група.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- когнітивний;
- соціальний.

Допоміжні матеріали:

- монетки Афлатун;
- ручки/олівці;
- чисті аркуші паперу для цінників;
- запрошення для батьків.

Тривалість 125 хвилин протягом 3-х днів.

Перед початком заняття дістаньте всі матеріали, які ви з дітьми підготували на минулих заняттях. В першу чергу переконайтесь, що у вас достатня кількість афлатунчиків, різних банерів для оформлення виставкових стендів, скатертин, плакатів, які діти виготовили в ході заняття 38. Також переконайтесь, що у кожної дитини є по шість поробок (які вибрали на попередньому занятті і на сімейному занятті 26: Чого я потребую в першу

чергу?) Якщо ви вирішили проводити два заходи: День Маркета і Виставку, то попросіть дітей вибрати ще декілька поробок із своїх Коробок для Подорожей з Афлатуном, щоб в кінцевому результаті у кожного знову виявилось по 6 предметів.

День1

Вступ

1. Повідомте дітям, що завтра - особливий день. Ви будете проводити разом Виставку у музеї і ваші відвідувачі прийдуть подивитись, які дивовижні поробки ви зробили протягом року. Поясніть, що цей захід схожий на Шоу Талантів: ви презентуватимете особливі речі, зроблені своїми руками.

2. Відмітьте, що під час цього цікавого заходу діти зможуть заробити гроші, беручи плату за вхід на виставку. Також чітко поясніть, що цього разу діти не будуть класти монетки кожен в свою Скарбничку Афлатун. Замість цього вони складуть всі монетки разом, щоб мати можливість використовувати кошти так, як діти вирішили під час заняття 38: «Готуємось до нашого Ярмарку: Як ми витрачаємо наші гроші?».

3. Розподіліть ролі між дітьми. Вам знадобиться музейний екскурсовод, продавці квитків при вході, декоратори музейних стендів, діти, які будуть роздавати сувенірні закладки, що були підготовлені на занятті 38, та інші помічники.

Основна частина

1. Допоможіть дітям підготуватись до виставки: розвісити малюнки, які вони вибрали, в різних частинах групової кімнати, поставити декілька виставкових стендів (столів), щоб поставити на них свої поробки.

2. Переконайтеся, що всі творчі роботи підписані. Поставте стіл біля входу, за яким діти будуть зустрічати відвідувачів. Повішайте прапор (плакат) Афлатун та перевірте, чи є в наявності у вас монетки Афлатун під рукою.

3. Передайте дітям листи-запрошення для батьків, в яких запросіть їх прийти в певний час і принести з собою невелику суму дрібних грошей як плату за вхід на Виставку. *Поясніть, що вони можуть обміняти дрібні гроші на монетки Афлатун (наприклад, 10 коп. = 1 афлатунчик, 25 коп. = 2 афлатунчики тощо) до того, як оплатять вхідний квиток.*

4. Поясніть батькам, що зароблені гроші будуть використані дітьми на спільну покупку або на добродійність, в залежності, який варіант вони вибрали на занятті 38. (Узгодьте можливість такого сценарію з керівництвом садочка).

День2

Виставка

1. Попросіть дітей зайняти свої місця, в залежності від обраних ролей.

2. Як тільки прийдуть відвідувачі

- Коротко розкажіть їм про значення заходу.

- Попросіть дітей разом заспівати пісню Афлатуна.

- Відрекомендуйте відвідувачам екскурсоводів і поясніть, що вони будуть їм допомагати.

- Дозвольте групам відвідувачів підходити і знайомитись з усіма стендами по черзі.

- Попросіть екскурсоводів розповісти про заняття, на яких було виготовлено ту чи іншу поробку, і про те, що ви вивчили на цих заняттях.

3. Під час проведення виставки дайте дітям можливість проявити ініціативу. Допомагайте лише при необхідності. Кожному гостеві виставки вручіть сувенірні закладки на пам'ять.

Зворотній зв'язок

Попросіть дітей поділитися враженнями про проведену виставку. Організуйте їх для прибирання та зберіть малюнки і поробки в Коробки для Подорожей з Афлатуном.

День 3

1. Попросіть дітей зробити свій останній сувенір після завершення подорожі з Афлатуном. Нехай вони намалюють, що їм запам'яталось найбільше.

2. Приділіть увагу кожній дитині окремо і запитайте:

- Чого тобі вдалось навчитись?

- Що нового ти дізнався з пригод з Афлатуном?

3. Запропонуйте дітям помістити свої малюнки в Коробку для Подорожей з Афлатуном.

Заняття 40

ВИТРАЧАЄМО НАШІ МОНЕТКИ АФЛАТУН

Мета заняття:

під час заняття діти:

- навчаться ділитись своїми грошима з іншими;
- підсумують свої вміння, які набули на заняттях за програмою Афлатот.

Взаємодія:

- у групі/на свіжому повітрі;
- ведучий – вся група;
- ведучий – окремі діти.

Тактика навчання:

- подивись;
- зроби;
- послухай.

Базовий розвиток:

- когнітивний;
- соціальний.

Матеріали:

- зібрані разом монетки Афлатун;
- конверти чи коробки для зберігання та перенесення грошей;
- ручки/олівці;

- чисті аркуші паперу (по одному на кожну дитину);
- ножиці;
- скотч;
- додаткові чисті аркуші паперу (для додаткового завдання).

Тривалість 60 хвилин.

Вступ (10 хвилин)

1. Посадіть дітей у коло.
2. Заспівайте пісню Афлатуна разом.
3. Попросіть всіх дітей по черзі висловитись, що їм сподобалось на заняттях по програмі Афлатун.

Основна частина (40хвилин)

1. Повідомте дітей, що сьогодні ви витратите або відкладете накопичені гроші, які були зароблені під час Ярмарку Афлатун.

2. Порахуйте кількість монеток Афлатун. Нагадайте дітям про загальне рішення, як розпорядитись грошима, яке вони прийняли на занятті 38: «Готуємось до нашого Ярмарку: Як ми витрачаємо наші гроші?».

3. Якщо діти вирішили витратити свої гроші, організуйте похід до місцевого магазину, щоб зробити необхідні покупки. Якщо ж діти вирішили поділитись грошима, покладіть їх у коробку, яку ви разом візьмете і відправитесь в благодійний фонд (або в будь-яку іншу благодійну організацію). Якщо діти захотіли використати свої гроші, щоб накопичувати заощадження, роздайте рівну кількість монеток кожній дитині, нехай вони покладуть їх в Скарбничку Афлатун, яку заберуть додому. Підводячи підсумок, корисним буде написати листа батькам, пояснивши їм, як ви заробили з дітьми гроші.

4. Перед тим, як відправитись в потрібне вам місце, переконайтеся, що у вас достатня кількість дорослих, які супроводжують. Обов'язково запитайте дітей, чи пам'ятають вони правила поведінки на вулиці і попросіть озвучити їх.

Зворотній зв'язок (10хвилин)

1. Роздайте дітям чисті аркуші паперу і попросіть зробити ще одного чоловічка Афлатунчика за допомогою відбитка своєї руки.

2. Нехай діти виріжуть відбиток (допоможіть їм), і причепіть його до одягу, щоб вийшла емблема.

3. Привітайте дітей із закінченням навчання з Афлатуном.

4. Прикріплюючи емблеми, нагадайте дітям, щоб вони і надалі вміло накопичували, витрачали і ділилися коштами.